cijena 10d

broj 13

SIRIUS

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

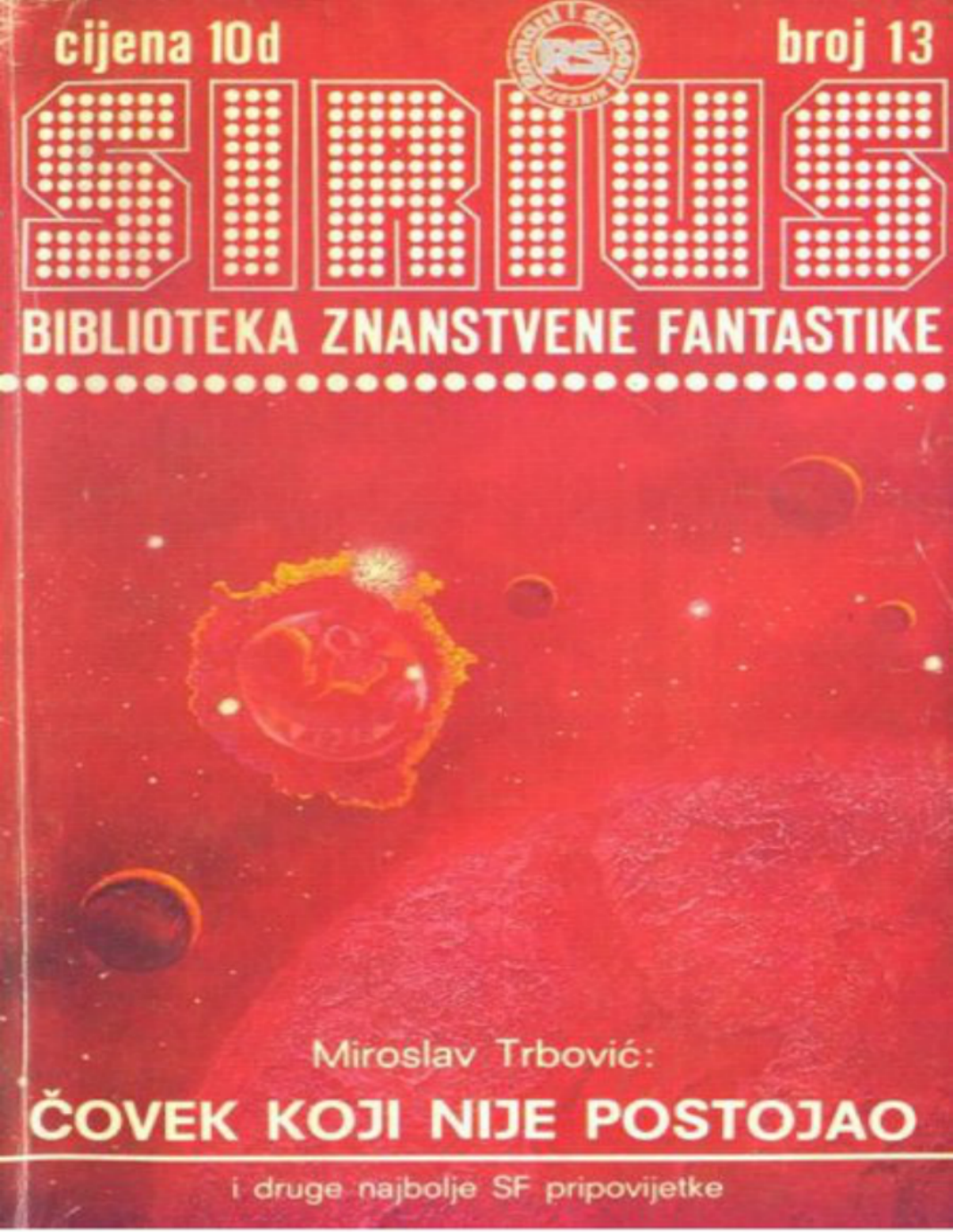

Miroslav Trbović:

ČOVEK KOJI NIJE POSTOJAO

i druge najbolje SF pripovijetke

Sirius 013

SADRŽAJ:

Miroslav Trbović
ČOVEK KOJI NIJE POSTOJAO

Murray Leinster
SAM IZ DVANAESTOG
Clifford D. Simak
POLUSTVOROVI

Frank Herbert
SJEME

Isaac Asimov
VJEROVANJE

Roman Podoljnij
POTOMCI PIŠU POVIJEST

ČOVEK KOJI NIJE POSTOJAO

Miroslav Trbović

MIROSLAV TRBOVIĆ je prije 27 godina rođen u Vranju, a sad živi u Beogradu, Po nimanju je ekonomski kibernetičar. Prvu je priču napisao kao šesnaestogodišnjak, a oslije i knjigu snimanja za film te jednu televizijsku dramu, ali dosad još ništa od toga je objavljeno. Sad je glavna preokupacija Miroslava Trbovića znanstvena fantastika, za oju se želi posve i opredijeliti.

Pokušaj spašavanja nije uspeo. Niz bele, porculanske zidove polako se slivala i nedela crvena tečnost, stapajući se sa kapljicama vode. Na dnu kadice drhtuljila je ahtijasta masa i u njoj je još koji trenutak živelo majušno biće. Srce je još refleksno oigravalo u grudima, neumorna pumpa, ne veća od naprstka.

Nikoga to više nije zanimalo, oči su bile uprte u vešte ruke čoveka koji se trudio a zaustavi krvarenje i da spase ženu. Jedna od pomoćnica priđe slivniku i pusti jak laz vode. Struja zahvati mrki grumen i povuče ga za sobom u otvor.

Voda se probijala kroz cevi u sve veću tamu, kroz tunele do širokog kanala, u ojem je silovito tekla prljava tečnost. Posteljica uroni u kanal, nekoliko sekundi otom ispluta na površinu, bujica je ponese i gurnu niz kanal prema obližnjem avijutku. Zanoseći se u okuci, voda se prelevala preko nevelike zaravni kraj levog da tunela, ostavljajući na njoj veće predmete koji su na tom mestu ostajali nasuka ve do jutra, kada bi ih viši nivo vode odneo dalje.

Voda donese posteljicu do okuke i jedan je talasić baci preko stepenika. Mekana e masa zakotrlja po betonu i zaustavi uza sam zid što se vertikalno dizao prema avanici.

Voda je do ponoći još opala i beton oko posteljice počeo je da se suši od gušljive vreline koja se širila iz debelih cevi što su se pružale pod tavanicom. Dug išta nije remetilo utihnuli žubor vode koja je curila iz priključnih kanala. A onda se vi čudan šum, kao tiho škrgutanje, najpre iz dubine hodnika, zatim u blizini. ostepeno je zvuk ovladao prostorijom, ne jačinom već umnoženošću, kao žamor aleke svetine. Iz otvora na zidovima, sa galerija i tavanice, prema suvom se etonskom platou kretala tiha gomila, hiljade sporih ali upornih bubica.

Grupice su istraživale sve što bi im bilo na putu i pažljivo odabirale sve što je oglo poslužiti za preradu. Komadi hleba, kosti, poluprazne konzerve i folije beležavane su posebnim znacima. Tragači su nastavljali svojim putem, a za njima s olazile veće grupe, što su se prihvatale usitnjavanja obeleženih objekata. Rezači bi li od jednoga do drugog i sekli ih malenim testerama, ostavljajući iza sebe gomile

rvica. Sa zida bi se tada spuštale duge kolone Nosača da obave poslednji deo posla
vaki bi Nosač uzeo po jedan komadić sa gomile i vraćajući se u red kretao bi nazad
a zidu.

U potpunom mraku podzemlja, između betonskih zidova koje je gradio Uspravni
vonožac, živela je svojim životom mnogočlana kolonija Sulija. Uspravni nikada nij
vraćao u ovaj strmi tunel. Patrole su ga ponekad viđale, ali daleko od njihovog
aništa, u Velikom kanalu. Mudri su govorili da nema opasnosti za koloniju jer
spravni ne mogu dopreti do nje.

U svojoj koloniji kamo svetlost nikada nije doprla, Suli su živeli i delali u, od
amtiveka nenarušenom, skladu. Mudri su posmatrali druga bića, upoređivali ih sa
obom i pitali se zašto kod drugih često dolazi do smetnji u odnosima a kod njih
ikada. Odgovor im je dugo izmicao, iako se svakodnevno osećao oko njih i u njima
mima. Tek posle mnogih generacija spoznali su pravila po kojima se razvija
jednica. Među tim pravilima našlo se i jedno koje govori o komuniciranju i
jegovom stepenovanju. Milioni impulsa koji se u sekundi talasaju između njihovih
rirodnih prijemnika i odašiljača omogućavali su Sulima da besprekidno održavaju
soku organizovanost odnosa u svojoj zajednici.

Jutro se primicalo, a još jedna grupa Tragača je bila na platou. Predvodnik se
olako približavao zidu uz koji je, beživotno opuštena, ležala gomila još vlažnog
štitnog tkiva. Tragačevi su se impulsi vraćali i bilježili mutnu sliku prepreke koja
u se isprečila na putu. Već je mislio da neće ništa naći, i ova slika, što je polako
ostajala jasnija, nije ga obradovala jer je već osećao umor.

Obrisi su se izoštrili, ali masa je bila slojevita i u središtu se nazirao neki novi
blik. Tragač se primače još dva koraka. U mekom omotaču, čiji su obrisi izmakli iz
agačeva vidokruga, u čudnom je položaju lebdeo Uspravni sa izuvijanom vrpcom
o je ulazila u njegovo telo! Svetleća korona ostade nekoliko trenutaka u tragačevu
ozgu kada se instinktivno povukao i priljubio uz tlo. Videći reakciju Predvodnika,
ratioci učiniše isto mada nisu znali uzrok, jer se dešavalo i pre da naiđu na opasne
redmete na platou.

Predvodnik je razmišljao samo delić sekunde i onda uputi poruku neposredno
rvom rukovodiocu Zadatka. U brzini Tragač nije dao nikakva objašnjenja i Prvi
ukovodilac primi jedino:

— Uspravni u rejonu 16! OPASNOST! Uspravni u rejonu 16!

Nit se neverice provuče kroz misli Prvog. On potraži pomoć od Pomoćnika za
pasnosti. Ovaj izdade nalog za opšti alarm i zatraži od Tragača iz rejona 16
etaljnije objašnjenje prve poruke. Tragač predvodnik obavesti ga o okolnostima po
ojima je naišao na Uspravnog. Pomoćnik zatraži dimenzije i pravac kretanja objekt
kad je dobio odgovor naloži Predvodniku da ponovo osmotri telo, a istovremeno d
renosi odraz Prvom rukovodiocu i Pomoćniku za opasnosti.

Nakon tog prenošenja Pomoćnik reče Tragaču da ostane na oprezu dok se ne
reduzmu hitne mere za rešavanje ovog slučaja, pa se okrete Prvom rukovodiocu
adi savetovanja.

— Mislim da je to zaista Uspravni, ali dimenzije i položaj tela veoma su neobični
– reče on.

— Poslaćemo Ispitivača tela da pregleda Uspravnog, a i mi možemo krenuti u
ejon 16 — odluči Prvi.

Pomoćnik za opasnosti ne uzdrža se od komentara:

— Hrabri ste.

Prvi se samo lagano nasmeši titravim talasima jer njegova usta to nisu mogla
vesti.

Kad su stigli, Ispitivač tela je već završavao pregled. Talasima za analizu pretraži
svaki delić tela Uspravnog. Ubrao priđe Prvom rukovodiocu i podnese izveštaj:

— Nema sumnje da je to Uspravni. Konstitucija mu je identična sa nama
oznatim tipovima. Međutim, zbunjuje činjenica da mu Krug života nije samostalan
ao kod ostalih Uspravnih već je vezan za omotač. Po mom mišljenju, to je prelazni
p u fazi stvaranja i vezan je, prema našim ranijim saznanjima, za drugog
spravnog, bolje rečeno, prelazni tip se razvija u telu Uspravnog dok se ne uzmogne
ključiti u Krug života. Ovaj je primerak otrgnut od njegovog nosioca pre tog
epena. Međutim, iako ne može opstati izvan drugog tela, ovaj Uspravni pokazuje
nake života.

— Hoćete reći da je ovo ovde živo?! — prekide ga Prvi pokazujući na posteljicu.

— Da — ubedljivo će Ispitivač tela.

— Zašto mi onda držite predavanje? Koliko vremena može još živeti, što mislite?

— Najviše četiri plusperioda — odgovori Ispitivač.

— Hvala — reče Prvi rukovodilac i uputi jedinstvenu poruku svim svojim
omoćnicima: »Pažnja, primenjujemo postupak 3-027. Objekt iz rejona 16 pripremit
a rad. Odredište — laboratorija B-5. Ponavljam. Rejon 16, sistem 3-527, LB-5. Ja
lem na odredište da pripremim ekipu za prijem. Dužnost predajem Pomoćniku za
pasnost. Kraj poruke, hvala.« — Zatim se obrati zameniku:

— Možete najaviti prestanak alarma. Nadalje postupajte prema planu za povrata
a Zadatka. I, molim vas, požurite jer je ostalo još veoma malo vremena do Visoke
ode.

— Sve će biti po planu izvršeno, ne brinite — odgovori Pomoćnik.

Prvi rukovodilac Zadatka žurno zamače u najbliže udubljenje kako bi što pre
igao u LB-5, a tog trenutka sa stropa poče polako da se spušta velika mreža.

*

Na zidnom satu otkucao je prvi čas posle ponoći. U prostorijama za hitne
ntervencije, na četvrtom spratu bolnice, primljen je pacijent sa teškim unutarnjim
ovredama i dežurna se ekipa pripremala za operaciju. U sobi gde su se čuvale zalih
rvi bilo je tiho. Iz jednoga mračnog ugla pažljivo oko motrilo je velika, debela vrat
ladnjaka. Mladi Obaveštajac već je nekoliko dana čekao priliku da izvrši svoj
adatak. Kodovi za prepoznavanje potrebnih podataka bili su još svezi i
oncentrisani. Memoriju je pripremio čim je stigao i čiste ćelijice čekale su da
mpulsi skliznu sa kodova i ispune ih. Poseban sistem za opreznost radio je punom
nagom.

Dovoljna je bila mala nesmotrenost i već bi se našao pod nogom Uspravnog, a to
, ne sme ni da pomisli, to bi dovelo u pitanje ispunjenje celog plana izgrađivanog
okom protekle tri generacije.

Zalihe krvi bile su na izmaku.

Otkako je u velikoj, mekanoj mreži, u laboratoriju B-5 dopremljen plod spravnog, Savet Mudrih odabrao je pet svojih članova da se brinu o Uspravnom i a razrade detaljan plan rada za sledeće generacije koje su morale preuzeti zadatak.

Sada se zna da odluka Prvog rukovodioca Zadatka snabdevanja, koji je kritičnog ana bio na dužnosti, nije bila bez osnova. U laboratoriji B-5 upravo se u to vreme traživao Krug života Uspravnih i u kasetama su se nalazile boce sa crvenom ečnošću kojom su Uspravni bili ispunjeni. Prvi rukovodilac je znao da u meko tkivo osteljice mora ubrizgati tu tečnost ako želi da održi fetus u životu. Tog časa Mudri isu bili svesni koliko im je bila naklonjena sreća dok su krvlju polako natapali aštitnu opnu, jer tada još nisu znali za razlike u krvnim grupama. Kad su traživanja ubrzana, otkrilo se da se samo pojedine krvi između sebe slažu, a ešavine ne mogu opstati. Sledeći korak na tom polju bilo je određivanje kodova dređenih grupa kako bi se raspoznavale, što je veoma olakšalo snabdevanje.

Njihovi su napori bili plodonosni. Uspravni je živeo, ne samo živeo nego i rastao a života druge generacije morala se čak opremiti nova laboratorija u ogromnoj hal de bi Uspravni bio smešten sve do dana O, a taj se dan sada, na pragu pete eneracije, već opasno približio.

Drugi deo plana, koji je trebao da stupi na snagu pošto se Uspravni odvoji od osteljice, već je do u pojedinost bio razrađen. Sa tehničke strane problemi su se lak ešavali, ali su i neka pitanja neprekidno mučila mozgove Mudrih.

Koplja su se lomila kad god bi neko od njih spomenuo moralne norme. Vrhovni odeks, po kojem je zajednica generacijama živela, sada je dolazio u sukob sa tuacijom. U svojoj naseobini Suli čuvaju Uspravnog i čak ga podstiču da po stane amostalna jedinka, a otkada postoji zajednica zna se da se Uspravni nisu teresovali za njih i neprekidno su pokušavali da ih potamane svim mogućim redstvima.

Još nikome nije bila jasna svrha uzgajanja neprijatelja u koloniji, pa je dolazilo o žučnih polemika u Savetu. Nekoliko Mudrih zastupalo je mišljenje da se Uspravn može s vremenom pripitomiti, a kasnije možda i poslužiti kao prvoklasan baveštajac. Ti predloži, međutim, nisu bili temeljiti, a Savet nije sebi smeo dozvoli dlučivanje na osnovu neproverenih pretpostavki.

*

U polutami sobe sa hladnjacima Obaveštajac je vrebao. Njega je često mučilo itanje:

»Kako to da mi o Uspravnima znamo toliko mnogo, a oni o nama baš ništa, sem o nas pokušavaju ubiti čim nas opaze?«

Obaveštajac se prenu iz razmišljanja jer baš tada u sobu uđe jedan Uspravni i gano otvori vrata hladnjaka. Sul je pratio svaki njegov pokret. Prepoznao je apove na koje je Uspravni vešao pune boce, sa dnom prema gore, i cevčice koje su a krajevima bile zatvorene štipaljkama. Kad je popunio dvanaest štapova, Uspravn ađe podešavajući svoj časovnik što mu je visio na grudima. Mladi Obaveštajac na enutak pomisli kako bi dao pola svoga života da sazna kad će se vratiti ovaj spravni i odmah pritrča prvoj cevčici. Tankom iglom probuši debeo providni zid i

dmah ispita crvenu tečnost. Krv je odgovarala kodovima i on uputi Predvodniku osača poruku da se može preći na izvršenje zadatka.

Kad je proverio i ostale boce, Obaveštajac se provuče ispod zatvorenih vrata u odnik kako bi na vreme primetio opasnost i upozorio Nosače da se sakriju. Za to reme Nosači su brzo obavljali svoj posao. Svaki je na leđima imao prikačenu osudicu u koju je Predvodnik sipao krv iz boce, ali oni nisu ispraznili nijednu bocu već su iz svake uzeli pomalo kako Uspravni ne bi primetili manjak. Nakon nekoliko inuta svi su se Nosači već vraćali u koloniju i Predvodnik obavesti Obaveštajca da zadatak izvršen, pa požuri za poslednjim Nosačima.

Obaveštajac je bio zadovoljan jer će se vratiti u svoj dom na zasluženi odmor, a ored toga biće i pohvaljen za dobar rad. Pošao je nazad lagan kao pero, ali i taj ratki trenutak slabosti, to popuštanje zanosu posle uspešno obavljenog zadatka, bio dovoljan da mu oslabe izoštrena čula. Kao kroz san osetio je strujanje vazduha. rag svetlosti što ga preseče bejaše poslednje što mu se urezalo u mozak, i već edećeg trena velika se noga svom svojom težinom spusti na nj.

Obaveštajac više nije postojao, ostala je samo zgnječena crna buba na plavom olničkom podu.

Uspravni opsova.

*

U staklenoj kugli počelo je da se dešava nešto neuobičajeno. Dežurni Sul tek što primio dužnost, a impulsi sa instrumenata ga uplašiše jer je prethodnik rekao da j njegova dežurstva bilo sve normalno. Uspravni se pomerao, to je lepo mogao da di, ali i pre se dešavalo da plod menja svoj položaj pa nije bilo razloga za abrinutost. Dežurni napregnuto prihvati poruke sa detektora. Protumačena poruka zdrma celo njegovo biće.

Mašine su javljale:

»Strukturne promene na omotaču. Prenos kanalom 28. Izveštaj — dva perioda — emorija 107/552.«

Dežurni brzo posla poziv svim članovima Saveta i pogleda još jednom u osteljicu. Korona je nemirno treperila, ujednačeni bljesak je menjao boju, kidao se onegde već gasnuo.

U sobu uđe Istraživač Kruga života, odmah zatraži obaveštehja od Dežurnog i ošto ih dobi pristupi komandnom stolu.

Već su pristizali i ostali Mudri pa se Dežurni povuče u dno hale. Istraživači iz ma odmah su pristupali svojim mestima, a drugi su se penjali na galeriju kako bi o bolje pratili zbivanja.

Istraživač Kruga života uskoro se obrati prisutnima:

— Dozvolite mi da vas, pre svega, obradujem. Analizator je upravo dao prvi ezultat i uskoro možemo očekivati oslobađanje Uspravnog.

Talasi odobravanja zalelujaše između mnogobrojnih antena u velikoj sali.

— Potpuno smo ovladali metodom prihvatanja Uspravnog — produži Istraživač. - Nemamo razloga da strahujemo očekujući taj trenutak. Lično sam prikupio sve odatke potrebne za nesmetano odvijanje postupka radi oslobađanja Uspravnog od osteljice. Posebno se zahvaljujem grupi konstruktora, koja već dugo vremena

eumorno radi i stvorila je uređaje bez kojih Uspravni ne bi opstao na ovome mestu
ada vas puštam da sami pratite nastupajući događaj. Hvala.

Gledaoci se primiriše i usmeriše svoje posmatračke talase prema ogromnoj, rozirnoj kugli. U njihovim se glavama odražavao nezamisliv prizor, koji, iako otinama puta umanjen, nije mogao izgubiti na grandioznosti. Svojim je menzijama ležaj Uspravnog stvarao kod Sulija izuzetno snažan utisak. Posteljica je ulsirala u svom ležaju i odbacivala sve više energije, stvarajući oko sebe maglovit motač. Analizator je davao podatke o stanju ploda i posteljice.

Istraživač istorije rasejano je pratio zbivanja, razmišljajući o zadatku koji su on i jegov prijatelj Istraživač istorije Uspravnih pripremali poslednjih dana. Do sada ijedan Istraživač nije radio ništa slična. Svako novo znanje, svako otkriće dnostavno se upisivalo u memorije Istorijskog arhiva, postajući na taj način ostupno svim članovima kolonije. Dovoljno je bilo zatražiti određeni datum i svi načajni podaci vezani za taj dan bili bi saopšteni pitaču. Sada ih je, međutim, čeka osao sa mnoštvom nepoznatih problema. Moraće istoriju pričati Uspravnom. Kako?

Na posteljici se ukaza pukotina i u istom trenutku mlaz tečnosti pokulja napolje vaseći zidove kugle. Salom zaleluja nešto nalik na uzdah iznenađenja. Meka se mas manjila i bledela, gubeći poslednje deliće životne energije.

Istraživač Kruga života dade nalog da se pristupi završnoj fazi Oslobađanja, i ašine koje su do sada mirovale počeše da rade. Crpke izbaciše tečnost, a tri gromne hvataljke spustiše se sa vrha kugle i upravljane veštom rukom Istraživača hvatiše svojim kleštima posteljicu na mestu gde je napukla. Sledećeg momenta eštačke ruke počeše da cepaju mrtvu masu.

Na postolju se polagano, deo po deo, ukazivalo golo telo Uspravnog, zračeći nergijom mladog života što se budio iz pasivnog sna. Hvataljke svukoše ceo omota a stropa se spusti oštro sečivo i preseče pupčanu vrpcu.

Uspravni ostade sam.

Posmatrači su zadržavali dah upijajući taj prizor, ukočeni na svojim mestima, u psolutnoj tišini.

Istraživač Kruga života savršeno podveza pupčanik i komandova mašini da u uglu pusti vazduh posebno dopremljen sa površine za ovu priliku.

U tom času učini mu se da je vreme stalo. U magnovenju je očekivao reakciju spravnog. »Hoću li uspeti da oslobodim Uspravnog?«

Odgovor je usledio narednog trenutka. Salom se prolomi jeziv krik šireći se kroz ve prostorije kolonije.

Uspravni je visio na užetu, glavom nadole i vrištao, zaglušujući čula posmatrača. traživač oseti ogromno olakšanje i odasla talase radosti. Mudri mu se pridružiše.

*

Istraživač istorije uđe u veliku odaju, gde je na mekim, platnenim dušecima, leža spravni. Čuo je njegovo disanje i osećao njegove snove. Pre nego što ode do svoga edišta hteo je da osmotri to ogromno, strano biće, koje je mirno spavalo ne sećajući ničije prisustvo. Popeo se uza zid do stropa i onda je, lagano se krećući vicama, posmatrao Uspravnog. U sebi je osećao divljenje prema tom velikom stvoru i i prema precima koji su se usudili da započnu takav poduhvat pun rizika i

eizvesnosti.

Koliko je Uspravni uspeo da shvati od svega što se oko njega zbivalo to je traživač istorije mogao tek da nagađa. Čekao ga je prvi kontakt sa tim divom i sprkos saznanju da su mnogi njegovi prethodnici govorili istoriju Sulija i Uspravnil elikom učeniku, mladi je učenjak osećao malo straha misleći na predstojeće enutke. Možda je strah izazvan i sadržinom zadatka, jer do sada je Uspravni slušao ičnu istoriju, a od danas, od ovog časa, trebalo je početi sa učenjem najtežeg oglavlja, i zato je tu bio novi Istraživač, koji je o postanku Sulija znao najviše.

Uspravni se budio i Istraživač požuri na svoje mesto, odakle je trebalo da održi voj čas. Dok se nameštao na svom postolju, Uspravni ga prijateljski pozdravi, i to g hrabri. On zaključi da su Istraživači dodira izvanredno obavili svoj posao i da spravni vrlo dobro šalje svoje misli. Uzvrati pozdrav svom učeniku, zaboravljajući og trenutka razliku između njih, i zamoli ga da mu ukratko ispriča najvažnije delov dosadašnjega gradiva.

Uspravni sa lakoćom ponovi najznačajnije lekcije, pokazujući odličnu sposobnost dabiranja, pa na kraju zapita Istraživača:

— Šta je na redu za današnji čas?

— Do sada si slušao o našem životu i o životu Uspravnih, ali ostalo je da se bjasni postanak naših zajednica, a to ću ti ja opisati jer sam se time bavio i otkrio ešenje najveće zagonetke naše istorije.

Istraživač istorije zastade trenutak pre nego što će nastaviti.

— Najranija istorija našeg društva bila je dugo u mraku neznanja, ali oduvek su e prenosile legende što su govorile o strašnim danima vatre iz koje su nastali Suli. pričaću ti jednu legendu o postanku sveta i primetićeš da sećanja ne idu dalje od h strašnih dana...

... »Prvo je bila vatra, koja je žarila kroz večnost i kroz prazninu. Osim plamenov o su jurili bezdanom nije bilo ničega. Onda su nadošle vode iz beskrajnih dubina i onele zvuk i tamu. Kad su vode prošle, ostala je zemlja, što se još pušila od toplote a ugašenom ognjištu ostali su ugarci i pepeo. Najcrnji medu ugarcima oživeh su, i o su bili Suli, naši preci. Na zemlji je bivalo hladnije i oni su pošli u njenu utrobu, de je vatra još tinjala. Kad su pronašli mesto gde su mogli živeti, zaustavili su se i rodili potomstvo...«

... Kao što vidiš, ovo je više bajka nego istorija, ali i ona mi je pomogla da dođem o rešenja. Naši stari jedino nisu uspeli da objasne kakva je to bila vatra i zašto su uli izabrali Zemljinu utrobu za svoje stanište.

Istraživač se promeškolji, počeša se po glavi pa produži:

— I sam si primetio da je naš život kratak, u stvari kratak je samo jedne jedinke oređenju s tvojim, ali mi prenosimo iskustva na nove generacije, tako da svaki nov ul ne počinje od početka nego već od rođenja poseduje izvesna znanja. Ta su znanj ezana za društvenu podelu i svako je za sebe malo, ali kako je sve što se radi u kviru naše zajednice vezano u potpun sistem, tako je i znanje naših bića ogromno.

— Dakle, u legendi se spominju vatra, praznina i večnost, zatim voda i ugarci. otovo sve legende sadrže te iste pojmove, ali trebalo je da se sve to logički poveže tvrde tokovi između nejasnih uzroka i gotovih posledica. Pre svega, naš je postanak

ovezan i sa Uspravnima, ali kako su legende o nama i o njima potpuno razdvojene, je veza ostala skrivena za mnoge istraživače istorije.

— A kako si ti uspeo da otkriješ da je povezan? — upita Uspravni nestrpljivo.

— Pa, u legendama o Uspravnima govori se da su oni iznikli iz utrobe zemlje, a ako je očigledno da se naš postanak vremenski podudara sa njihovim, pomislio sam a je zanimljivo to što smo mi ušli u zemlju kada su oni iz nje izašli. Sa nekoga sam radilišta od Rukovodioca gradnje dobio zanimljiv predmet upravo dok sam se ajviše mučio oko starosti Zemlje. Po legendi Zemlja postoji toliko dugo koliko i Sul tačno znamo koliko je generacija prošlo od postanka. Iza jednog zida, miniranoga rilikom gradnje novog Istraživačkog centra, graditelji su pronašli ukopanu mašinu merenje vremena, kojom se koriste Uspravni. Mašina je još bila ispravna, čak je i adila. Posle dugoga i detaljnog ispitivanja mehanizma te naprave, Istraživač Mehanike i ja otkrili smo da joj pogon daje generator pokretan međuakcijama atoma oriva. Pokazalo se da naši Istraživači atoma mogu sasvim precizno utvrditi vreme da toga minijaturnog reaktora. Rezultat je bio iznenađujući i mnogi su ga pobijali slanjajući se na svoj autoritet.

Dokaz je, međutim, bio besprekorno izveden i nedvosmislen. Mašina za merenje remena bila je mnogo starija od Zemlje.

Bez obzira na protivljenja mnogih vodećih Istraživača ja sam nastavio traganje z ešenjem te velike zagonetke. Pitao sam se može li išta biti starije od Zemlje. Budući a je jedini mogući odgovor bio negativan, morao sam poći od te nove činjenice — uli su mlađi od Zemlje, a i od Uspravnih, jer je mašina bila njihov proizvod. To je lo očigledno jer su znakovi na mašini bili jednaki sadašnjim znakovima koje oni potrebljavaju.

Znači, prvo Zemlja, zatim Uspravni, pa tek potom Suli. Trebalo je iz osnova meniti naša shvatanja, a to nije bilo nimalo lako.

Ali, mene su mučili drugi problemi. Legende govore o praznini i večnosti, i njih j ebalo smestiti između već postojećih Uspravnih i našeg postanka. Veliku vatru, pa odu, i bilo je moguće ubaciti pre našeg postanka, ali »Večnu vatru, čiji plameni zici jure praznim dubinama...« nisam mogao objasniti. To je bilo toliko živopisno i oliko nemoguće da sam morao bezbroj puta da se zaustavim na tom mestu redistorije bolno lupajući glavom o zid neznanja. Mislio sam da bi bilo najlakše ripisati te redove subjektivnom izražavanju autora, ali ja sam već toliko zagrizao u amac da sam tu pomisao te rao od sebe. Kasnije sam shvatio da to i nije bilo eznanje već zid zvan TABU. Morao sam zaći u opasne vode zabranjenog mišljenja a bih tek na drugoj obali, daleko od naših navika, otkrio zastrašujuću istinu.

Od prvog početka do sada mi prenosimo znanja novim naraštajima i nikome do ada nije palo na um da je pre početka bilo Sulija koji nisu imali baš nikakva znanja acelo ti se čini nemoguće, ali ipak je to konačna i neoboriva istina — Suli nisu ostali posle večne vatre, postojali su i pre te vatre, koja je bila velika ali ne i večna li ja ih ne mogu nazvati imenom mog naroda jer su oni, mada izgledom slični ama, bili obične male životinjice bez tračka svesti i znanja koje Suli poseduju. Mi ožemo sujetno odbacivati bilo kakvu vezu sa njima, ali oni su ipak naši prapreci i sam gonjen učenjačkom savešću svim snagama pritisnuo na poslednju prepreku –

orao sam dokazati da smo mi postali od bezumnih životinja.

Tada mi je u pomoć pritekao Istraživač materije, koji je, potaknut mojim radom, ajedno sa Istraživačima atoma otkrio poreklo velike, »večne« vatre. Oni su, u stvari tkrili moć atoma, moć oslobađanja gigantske količine energije, pre svega toplotne. osle ognja koji prži sve na svom putu, iz centra eksplozije šire se opasni nevidljivi raci što razgrađuju materiju. Sve što je izloženo tim zracima biva iznutra oremećeno. Skupine atoma menjaju svoju strukturu, ostaju okrnjene ili se većavaju, i predmet koji je izgrađen od tih skupina menja svoje osobine, živi rganizmi obolevaju ili mutiraju u nove, nesvakidašnje oblike. Ali mada je taj uticaj ajčešće razoran, ipak se dešava da određena doza zračenja izazove bolji raspored toma u materijama koje obrazuju organizam. Time i ceo organizam postaje avršeniji.

Sve ove činjenice otkrivene su i dokazane teorijski, a našim Istraživačima nije cil a teoriju dokažu i praktično, jer bi to bilo kobno za naš narod. Oni sada pokušavaju a izazovu zračenje bez eksplozije i da ga doziraju u onoj količini i obliku koji bi oveo do boljih osobina ozračenih predmeta.

Uspravni odahnu posle napetog slušanja.

— Uh, ogladnio sam slušajući.

— Onda napravimo pauzu za ručak — složi se učitelj. — Doći ću opet kad mi viš da si spreman za kraj priče.

Učitelj polako izađe iz ogromne prostorije i reče Dežurnom čuvaru da Uspravni eli da ruča.

*

— Pre nego što počneš pričati o postanku Sulija — preduhitri učenik Istraživača storije kada je došao na novi čas — molim te da mi objasniš neke meni nejasne tvari u vezi s dosadašnjim učenjem.

— Šta te zanima? — upita Istraživač.

— Vidiš, ja dugo živim i mnogo sam učitelja promenio jer je njihov život bio ratak. Kad sam počeo da učim, primetio sam da su svi moji učitelji ličili jedan na rugog. To me je nateralo da razmišljam o svom obliku. Prstima sam opipao svoje elo i uočio sam da je sasvim drukčije. Dugo nisam imao predstavu o svojoj veličini, kad sam najzad shvatio da ste vi tako maleni da vas mogu držati na dlanu, bio sam eoma iznenađen.

Često sam se pitao zašto postoje te razlike između vas i mene i sada najzad želim a mi objasniš ko sam, u stvari, ja?

— Znači, već je došao trenutak koji smo predviđali. Određeno je da ti se objasni voje poreklo, ali tek za dvadesetak generacija. Međutim, tebe već sada interesuje azlog razlike između nas. Objasnit ću ti sve što znam, ali moram ti reći samo ajvažnije. Sve će ti detaljno objasniti Istraživač Kruga života. Prvo ću ti reći da si ti otomak Uspravnih.

— Ja potomak Uspravnih...? — uzbuđenje se osećalo iz prve reakcije učenika. — nači, ja sam Uspravni?!

— Da, ti si jedan od njih, prvi koji je ostvario dodir sa Sulima — blago odvrati traživač istorije.

Zbunjenost je pojačavala uzbuđenje koje je obuzela Uspravnog.

— Ali kako sam se ja našao ovde, među vama?

— Pre otprilike dve stotine generacija, a to znači pre devet tvojih godina, mi sm ašli tvoje telo u kanalima kroz koje teku otpaci Uspravnih. Tada još nisi bio posoban da sam opstaneš jer tvoje telo još nije bilo doraslo tome. Uspravni nisu bil stanju da ti pruže takve uslove u kojima bi mogao da preživiš do oslobađanja. Mi mo to uspeli. Ti si se do tog časa morao nalaziti u telu drugog Uspravnog da bi veo, ali naši Istraživači Kruga života omogućili su da se u posebnom omotaču raniš i razvijaš dok se ne osamostališ. Učinili smo sve što smo mogli da opstaneš i t am je pošlo za rukom.

— Uspravni su me, znači, bacili? — upita učenik.

— Nisu mogli ništa drugo da učine — pokuša da ih opravda Istraživač istorije. — io si tada mnogo manji, otprilike veličine tvoje podlaktice i da te mi nismo našli ne ostao u životu.

— Dobro — reče Uspravni pokušavajući da spreči nasrtaj mnogih pitanja azvanih novim saznanjem — dobro, hoćemo li sada nastaviti naš prekinuti čas?

— Hoćeš li moći da pratiš moje izlaganje?

— Hoću, hoću — odgovori učenik pribranije.

— Nećemo ponavljati ono pređašnje, nego da ti odmah ispričam šta se zapravo ešavalo u davnoj prošlosti kad smo postali Suli. Pre miliona generacija na Zemlji je ve vrvelo od života. Po površini su se širila zelena prostranstva, raznovrsne biljke oje su se hranile samo svetlošću i vodom. U tim plodnim predelima živela su nnoštva svakojakih životinja. Među njima su bili i preci Sulija, a iznad svih živela je jednica Uspravnih. Još tada oni su upotrebljavali precizna oruđa i napredovali su generacije u generaciju. Ali njihova nauka je s vremenom pretekla razvoj njih mih, njihovih odnosa. Broj informacija koji su oni mogli tada da razmenjuju među sebe nije bio dovoljan za ostvarivanje skladne zajednice. Postojale su velike zlike između pojedinih Uspravnih, a oni ih nisu mogli savladati. Ti si primetio da od nas ne može doći do nametanja moći između Sula na raznim položajima. Svako d nas obavlja određenu funkciju za dobro celoga kolektiva. Ta određenost nije utavanje slobode nego osećaj dužnosti, a svako može sebi pružiti zadovoljstvo aveći se u slobodnom vremenu onim što ga interesuje. Arhive podataka otvorene s svakog i niko ne može prisvajati stečena znanja samo za sebe.

Ali Uspravni nisu dostigli taj stepen. Njihova nauka upoznala je tajne atoma, ali ne su došle u ruke onih koji su želili neograničenu vlast nad Zemljom. Tako je došl o velikog sukoba među Uspravnima. Oni su upotrebili ogromnu snagu atoma želeć a nadvladaju jedni druge, ali ih je ta snaga uništila, sprživši sve što joj se našlo na utu. Sve što je bilo na Zemlji pretvoreno je u pepeo. Posle vatre došlo je zračenje, a dan delić zračenja je pao na nekolicinu naših prapredaka i ostavio traga u njihovi elima. Sićušni mozgovi su se raščlanili, čula na antenama su se aktivirala. Primali s odatke od okoline, usitnjene ćelije mozga su ih primale i prenosile kroz spletove vorova. Mala logička mašina polako je, deo po deo, proradila.

A onda, nedugo posle prvog traga svesti, dva Sulija su otkrila da mogu razmeniti znanja. To je tako šokirajuće da ja mogu shvatiti zašto je do današnjeg vremena

pstala samo nejasna legenda o našem postanku. Prvim se Sulima činilo da su od asa prodora svesti u njihove mozgove oni upravo rođeni i nisu znali za istoriju, za rošlost. Za njih nije postojalo vreme, osećali su samo sadašnjost. Tek posle nekolik eneracija počeli su da zagledaju u svoju prošlost.

— A šta je bilo sa Uspravnima? To mi nisi rekao — podseti učenik Istraživača.

— Tačno, ali to i dolazi na kraj — prihvati učitelj. — Uspravni su se pojavili asnije. Prošli su deseci generacija novih Sulija, koji su se uvukli u ove podzemne rađevine Uspravnih, živeli su i izgrađivali svoju zajednicu. Onda su iz dubokih kloništa izmileli Uspravni i rastrčali se po zemlji. Čekali su da utihne i poslednji tra račenja u vazduhu i zemlji pre nego što su, spašeni, napustili svoje rupe. Razređena tmosfera propuštala je žestoke mlazove sunčevih zraka na ružni predeo Zemljine ovršine. Ali vode je bilo još, i malo pomalo priroda se preporodila. Pod toplim ljuskovima nikla je trava, puzavice su uzdizale svoje lišće k suncu, iščilele su mušic svojih čahura, iz pećinskih jezera reke su donele ribu. Život je bujao, adoknađivao izgubljeno.

Novi Uspravni izmirili su se među sobom i prionuli zajednički na obnovu svojih aništa, svoje civilizacije. Najzad su shvatili posledice svojih starih sukoba.

Ali, prema životinjama su ostali isti kao nekad. Činjenicu da su Suli svesna i eoma napredna bića odbacili bi sa prezirom čak i da im je nekim slučajem pala na m. Sasvim različiti sistemi komuniciranja doprineli su da tako dugo ostanemo epoznati jedni drugima. Mi ne možemo ostvariti takve komunikacije kakvima se oriste tvoji sunarodnjaci zbog drugačije građe tela, ali, otkrili smo, zahvaljujući ebi, da Uspravni mogu prihvatiti naš sistem preko pomoćnih antena koje ti imaš rikačene na glavi.

— Znači, ove antene — učenik dodirnu sićušne žičice na čelu — nisu deo mog ela?

— Ne, nisu tvoje. To su ti pričvrstili Istraživači komunikacija. Ali da dovršim riču. Neprijateljstvo koje Uspravni pokazuju prema nama potiče, čini se, iz sećanja a naše prapret ke koji su nekim svojim osobinama škodili Uspravnima. Mi želimo d verimo nove Uspravne da nismo one nekadašnje životinje koje oni u nama vide. elimo da ostvarimo stari san Sulija, a to je Prijateljstvo sa Uspravnima. No, to bi lo sve. Kasnije ću navratiti da porazgovaramo o svemu.

Izlazeći iz odaje, Istraživač istorije upita se u sebi da li je dobro postupio što je ve ovo ispričao Uspravnom. Možda se u svom učenjačkom žaru prenaglio. Sledećeg asa će morati da prati ponašanje svog učenika. Zaboravio je na emotivnost i epredvidljive postupke Uspravnih — osobine koje nisu bile svojstvene Sulima. nteligencija toga ogromnog stvora zavarala ga je i doprinela da postane otvoren.

»No, biće sve u redu« — pomisli Istraživač istorije. — »On je već dugo medu ama i primio je naše osobine«. Uspravni ostade sam, sam sa svojim mislima što su avirale iz dubine svesti, izazvane novim, čudnim saznanjima. Osvrnuo se polako. rostorija u kojoj je provodio najviše vremena bila je široka deset koraka i isto tolik ugačka. Na suprotnim stranama nalazila su se po jedna vrata; izlaz u hodnik i ulaz kupatilo. Higijenu je održavao redovno, i to zahvaljujući dovitljivosti Sulija-rađevinara koji su instalacije povezali sa vodovodom Uspravnih. Još dok je bio

asvim mlad, sećao se, dobijao je uputstva za kupanje u velikoj kadi. Tada još nije nao da su sva uputstva donosili Obaveštajci koji su pratili ponašanje Uspravnih u vim prilikama.

»Zar je moguće« — razmišljao je — »da su ova bića, koja su se tako predano rinula o meni, u stvari stranci, da su Uspravni i Suli dve stanice uma razdvojene omilama predrasuda, zidovima nerazumevanja, udaljene kilometrima neznanja i uposti. Ja sam pripadnik drugih bića, ali, ne znajući to, mislio sam, govorio, živio ao Sul.«

Za sve ovo vreme Uspravni nije osećao da mu bilo što nedostaje, nije bio pterećen suvišnim razmišljanjima i sve što su s vremenom Suli od njega tražili rihvatao je kao normalno i obično. Nije znao razloge jer ih nije ni tražio, ali sada s ve menjalo, postepeno je shvatio da njegov život nije pravi život Uspravnog, da je vaki trenutak proteklog vremena proveo u nenormalnim uslovima, obmanut, u eznanju prisiljen da prihvata sve što mu se nudi.

Ta mala, kratkovečna bića, uporno su generacijama krila od njega pravu istinu. U elu Uspravnog oni su vaspitavali Sulija, stvarali su dvostruko biće, a s kakvim ciljem o mu nije bilo jasno.

Odjednom primeti da ga obuzima ružno osećanje treperenja, neizrecivo i do sada epoznato nadimalo mu se u grudima, grčilo na licu, oko očiju i usta — i znao je be bjašnjenja da je to što oseća ogorčenje. Ali razum je govorio drugačije i misli spravnog bejahu razapete između dva pola, koja su se čas mirila, čas sukobljavala. sećao se prevarenim, ali nije mogao zbog toga mrziti Sulije jer su mu oni ipak ružili život i uvek su se prijateljski odnosili prema njemu. Morao je mrziti spravne, a nije mogao.

Uspravni se odjednom oseti bezgranično snažnim, on sam, pun znanja i istančane nteligencije, nasuprot hiljadama nemoćnih, malih Sulija. U njegovom telu budile su e osobine Uspravnih.

Iz časa u čas postajao je ČOVEK, osećanja su navirala, širila njegov duh, plemenjivala svaku njegovu misao. Osećao je svakog trenutka nešto novo, od orčine do ushićenja, od slasti do bespomoćnosti. Nekada tek nagoveštено uživanje ada je gospodarilo njegovim telom i mislima, stari treptaj straha sada ga je lomio, stajao u grlu, tresao celo telo. Baš zbog toga novog straha on u jednom trenutku oželi da se vrati, pozavidi Sulima što nemaju potpuno razvijene emocije, ali odmah a svlada drugo osećanje i ČOVEK u njemu pobedi, iskoprca se, odbaci sve balaste avike i ovlada punom snagom — on ČOVEK, ohol i sebičan.

Uspravni se pridiže, siđe sa svoga ležaja i koraknu prema kupaonici. Pokuša da s sveži pod mlazom prohladne vode, ali se dobro poznati mir ne vrati. U njemu ostaš abujala osećanja, nepovezana i nekontrolisana. Reči koje je čuo od svojih učitelja š e iskrivljavale, menjale svoja značenja i smisao. Sve što su Suli zamerili Uspravnim n je osećao u sebi i znao je da je to dobro. Bilo mu je drago što mrzi ove zidove koj a okružuju, kad već ne može mrziti ni Sulije ni Uspravne. Da je ikada osetio svetlos unca, da je ikada upotrebio svoje oči, mrzeo bi i mrak, ali on je gledao i osećao ulima Sulija i svetlost mu nije bila potrebna. Antene su prenosile odraze predmeta oji su ga okruživali i on nije znao za razliku između svetlosti i tame.

Želeo je da izađe u hodnik. Niko ga nije zvao, ali on je kršio pravilo, želeo je da
ađe sam, a to je i činio. Uhvatio je ručicu na vratima, ali u tom trenutku začu
traživača istorije:

— Zdravo. Danas imamo o čemu da razgovaramo, zar ne? Prošlog časa smo
ačeli vrlo zanimljivu temu i sada ćemo malo više o tome raspravljati. Ja mislim... –
n zaneme ugledavši sada svog učenika.

Uspravnom se učini nepodnošljiv taj jednolični ton i lako baratanje rečima. On
krenu ručicu i vrata se širom otvoriše. Dežurni Čuvar pred vratima ostade ukočen
mo jedan trenutak, a onda pobeže u prvi zaklon.

Istraživač istorije bio je uplašen, ali ipak potrča za Uspravnim, koji se obazirao p
odniku provirujući kroz vrata.

— Kuda si pošao? — pokuša Istraživač smireno. — Nije te niko zvao. Vrati se, ne
meš sam...

— Smem! — odbrusi Uspravni.

— Kuda ideš?

— Napolje!

U tom trenutku Istraživač stiže do nogu Uspravnog i uspuza se po njoj do kolena
spravni pođe niz hodnik. Istraživač je s mukom održavao ravnotežu, ali se uspinja
e više.

— Čekaj da ti kažem nešto, da ti objasnim — govorio je on. — Stani!

— Neću!

Uspravni je čuo žubor vode što je dopirao kroz uske hodnike.

— »To je put do Uspravnih« — pomisli on. — »Tamo gde voda teče, tamo su
oji.«

On ubrza korake, želeći da što pre ugleda vodu. Nekoliko Sulija radilo je na
ekom zidu. Oni se razbežaše po malim prolazima videći Uspravnog kako juri.
traživač istorije uspe da se zavuče u njegovu kosu i sada je bar bio siguran da neće
asti.

U tom se času oglasiše sirene. Bile su dovoljno glasne da se čuju u celoj zgradi.
spravni se nije uplašio — male bubice ne mogu nauditi njemu, ogromnom divu.

Stigao je do kraja hodnika. Dva niska kanala odvajala su se levo i desno. Uspravn
e spusti na kolena osluškujući. Iz desnoga kanala dopirao je žubor vode, ali rešetke
u sprečavale prolaz. Uspravni pokuša da otkine rešetku, ali trebalo je ulo žiti dosta
nage i on se odupre nogama o zidove. Rešetka popusti.

— Moraš me poslušati! Ne možeš još krenuti među Uspravne. — U glasu
traživača osećala se panika. On se grčevito uhvatio za vlasi Uspravnog i grozničav
pratio svaki njegov pokret.

— Zašto? — upita Uspravni provlačeći se kroz uzan prolaz k Velikom kanalu.

— Zato što još nisi naučio da komuniciraš kao oni. Nećeš ih razumeti, a oni tebe
eće ni čuti.

— Kako to?

Istraživač oseti tračak nade. Sada je uspeo da zainteresuje učenika. Moraće to da
drži ako namerava da ga nagovori na povratak. Zato požuri da odgovori na kratko
tanje:

— Uspravni nas ne čuju jer mi komuniciramo pomoću talasa koje njihova čula opšte ne mogu uočiti. Oni između sebe razgovaraju glasovima koje ispuštaju kroz sta a primaju ušima. Sistem glasova je tako složen da ga ti moraš učiti bar dvadese eneracija. Ti bi im nešto rekao preko antena, ali oni ih nemaju i ne bi ništa čuli. azumeš li?

— Razumem — odgovori Uspravni, ali izbivši na Veliki kanal, uspravi se i nastav voj put duž uske trake između zida i prljave vode koja je hučno tekla.

— Skupi malo grlo i pusti vazduh kroza nj. Čućeš glas koji je za nas samo nejasa um čak i kada izražava misli Uspravnih.

Uspravni zastade i pokuša da se oglasi. Začu se krkljanje iz grla, a zatim erazgovetan, snažan glas, muklo brujanje glasnih žica koje nisu obavljale svoje unkcije još od prvog dana života. Glas odjeknu hodnikom i Uspravni pokuša onovo. Menjao je snagu, duvao je jače, pa slabije, proizvodeći različite tonove, asne ali neartikulisane.

— Mi smo pripremili ceo projekt da bismo te naučili njihovom govoru. Ja sam reneo naš razgovor Savetu Mudrih i oni su odlučili da već sutra počneš sa učenjem ovora. Za kratko vreme ti bi ga i naučio i onda bismo te pustili među Uspravne.

Istraživač istorije žurio je sa ubedivanjem jer su se već približavali poslednjoj rivini pred izlazom iz tunela.

— A kako bih naučio govor kad nisam među Uspravnima? — upita učenik oračajući i dalje.

— Tvoji sunarodnjaci imaju uređaj koji na trakama beleži zvuk. Takav smo ured i rastavili, preneli i ponovo sastavili u jednoj sali što je bila građena za tebe. Na jemu smo snimali i pripremili sve što Uspravni govore kako bi ti po tome, slušajući lasove i ponavljajući ih, naučio da komuniciraš sa njima.

Ovo je bila poslednja prilika i Istraživač pomisli da je bio dovoljno ubedljiv.

U tom trenutku Uspravni stiže do poslednje krivine i zastade. Istraživač nije logao mirno čekati na učenikovu odluku.

— Hajde, vrati se — reče on — nauči da govoriš sa njima pa onda idi. Sada bi lo glupo i bilo bi ti teško da se snađeš. Ja neću biti živ kada budeš odista spreman a prvi susret sa svojima, ali ako me sada poslušaš ja ću biti zadovoljan i biće mi rago što sam bio tvoj prijatelj i učitelj.

Istraživač prestade da govori. Pustio je Uspravnog da razmisli, ubeđen da će dlučiti da se vrati.

Hučala je prljava otpadna voda, koja je nekada davno donela njega i ostavila ga eđu Sulima. Da mu se telo nije nasukalo na prag gde su prolazili Suli, on bi tplutao niz Veliki kanal i ne bi bio živ. Shvatio je reči svog učitelja i dvoumio se edajući antenama niz vodu. Posmatrao je dubinu tunela prema izlazu koji mu se udio, blizak, ali i udaljen negde iza svih prepreka nerazumevanja. Granica je bila , pred njim, i učinila mu se velikom, nepremostivom.

Ali odjednom Uspravni oseti nešto čudno, nešto što je dolazilo iz dubine hodnika rvi viđeni tračak svetlosti probijao se od otvora kroz tamu i završavao se u jegovim očima. On spusti kapke i traga nestade, otvori ih i ponovo svetlost uđe u avu muteći mu razum.

— Šta je ovo? — upita učitelja pokazujući rukom prema izlazu.

— Koje?

— Neka kontura prolazi mi kroz oči kad otvorim kapke. Drugačija je od one koju rimam antenama — objasni Uspravni.

— To je svetlost sa površine Zemlje — odgovori učitelj i istog se časa pokaja što spomenuo površinu. Ali bilo je kasno.

— Moram izaći, moram! — promrmlja Uspravni.

On krenu sve brže i brže, a svetlost se pojačavala svakim korakom i Širila mu se čima, u mozgu, u celom telu. Uspravni je bio zanesen novim osećanjem i hitao je d o pre izađe iz ove rupe pune zadaha i vreline, koja ga je pritiskivala danas više ego ikada.

Konačno i nepovratno žustrim je korakom krenuo svojima, gotovo trkom rimicao se kapiji što deli dva sveta. Nije mislio na povratak i njegov učitelj je to nao, ali on je uporno nastavljao da ga moli;

— Ne idi, ne idi.

Uspravni je gurao ogromna, klimava vrata.

— Vrati se...

Vrata su škripala. Blještavi zraci su se širili, nadirali Uspravni zatvori oči.

— Vrati se...

Uspravni je izlazio iz mraka, dugoga i gustog mraka na sunce, na zemlju, na voje.

— Nemoj... hladno je...

Vrata su se otvorila i sunce obasja Uspravnog.

— Lud si...

Uspravni strže sa čela antene i glas Sula umuknu.

Goli, devetogodišnji dečak, stajao je na ivici tunela dok se voda isparavala i otrljala k reci između dve snegom pokrivene obale. Okolina se presijavala na tarnjem suncu. Snežna polja su se pružala unedogled i zračila belinom.

Dečak nije osećao zimu zbog uzbuđenja koje ga je iznutra grejalo. Koraknu malo apred i oseti da je prešao prag koji deli njegov život, oseti da je tek sada odista đen i naglo otvori oči.

Svetlost uđe, zari svoj oštri nož u dečakove oči i ugasi se. Bol ga natera da krikne n rukama stisnu oči, ali bol ne presta. Dečak se zatetura i pade.

Bol je polako jenjavala. Dete skloni ruke i otvori oči, ali ne ugleda svetlosti.

— »Ne vidim ništa — pomisli — nemam više ni antene.« Zaplaka prvi put u votu.

*

Nikad niko nije saznao čiji je bio dečak što je nađen potpuno gol i promrzao u negu ispred kanalizacionog tunela. Bio je čist, duge plave kose i plavih očiju, ni aršav, ni debeo, ali nešto nerazvijenih udova. Na telu nije bilo tragova zlostavljanja iti je igde nađen makar deo njegove odeće. Tragajući za pravcem njegovog kretanja si su pošli tunelom, ali ni onde nije nađeno ništa. Utvrđeno je da ovaj dečak nikada nigde nije rođen. Novinari su koristili ove činjenice za senzacionalne reportaže, ali ve je ostalo na pretpostavkama.

S vremenom je i ovaj slučaj prekrila prašina zaborava, a istražitelji su u najdeblji
ef sakrili četiri tanke žičice, istrgnute iz kože, nalaz patologa, u kojem se spominju
etiri male ranice na dečakovu čelu, i jednu smrznutu bubašvabu nađenu u kosi.
Sakrili su ih od javnosti i od sebe samih.

SAM IZ DVANAESTOG

Murray Leinster

Sam, this is Yo

Preveo Krunoslav Poljak

Ne morate povjerovati u ovu priču, a ako u vezi s njom nešto upitate Sama odera, on će vam najvjerojatnije reći da je to laž od početka do kraja. On ne želi da e ponovno postavlja pitanje njegova privatnog života — osobito ne ako je u blizini osie. A tu su i druge stvari. No sve je to savršeno pristojno i nema ničega epoštenog. Moglo se dogoditi svakome — pa, gotovo svakom. Svakome, recimo, tk adi kao tehničar u telefonskoj kompaniji Batesville i Rappahannock, tko je zaručen osie i kome je Rosie s divljenjem rekla da onaj tko je tako pametan mora učiniti ešto osobita i postati bogat — i, dakako, svakome tko bi to shvatio ozbiljno, radio a uređaju koji bi omogućio privatne razgovore preko tuđe telefonske linije i gotovo tome uspio.

Počelo je drugog srpnja oko šest sati, dok se Sam nalazio na telefonskom stupu izu Bridge Runa. Tražio je mjesto prekida na liniji. Uključio je svoj radni telefon i ako nije mogao nazvati centralu, počeo je tražiti prekid kadli njegov telefon azvoni. Iako je linija bila prekinuta u oba smjera, on stavi slušalicu na uho.

— Halo — reče Sam — Tko je?

— Same — odvrati glas — to si ti.

— Hm — reče Sam. — Tko je to?

— To si ti — ponovi glas iz žice — Ti, Sam Yoder. Ne prepoznaješ li svoj glas? T ti, Same Yodere, i zoveš iz dvanaestog srpnja. Ne prekidaj vezu!

Sam nije ni pomišljao da prekine vezu. Bio je ljutit. Nalazio se na telefonskom upu i pokušavao nešto učiniti viseći o pojasu i čvrsto zabivši zupce za penjanje u rvo. Dakako, on je pomislio da se netko s njim šali, a kad se radi, nema vremena za le.

— Neću prekinuti — reče Sam strogo — ali bilo bi bolje da to ti učiniš!

Glas je bio poznat, ali nikako nije mogao odrediti kome pripada. Kad bi malo uže razgovarao, sigurno bi mogao. Poznavao ga je jednako dobro kao svoj vlastiti i

utilo ga je što tog šaljivđiju ne može nazvati po imenu.

— Same — reče glas — ti se nalaziš u drugom srpnju i na vrhu si telefonskog upa kod Bridge Runa. Linija je prekinuta na dva mjesta, inače ne bih mogao s obom razgovarati. Sreća, zar ne?

— Tkogod da si — reče Sam prijeteći — neće biti sreća za tebe ako ti bude otrebna telefonska usluga a oduzimaš mi vrijeme. Imam posla!

— Ali ja sam ti! — glas je bio uporan. — I ti si ja! Obojica smo isti Sam Yoder, amo što je ovdje gdje se ja nalazim dvanaesti srpnja. A gdje si ti, drugi je srpnja. uo si za putovanje kroz vrijeme, ali to je besmislica. Ono je nemoguće. Ali ovo je azgovor kroz vrijeme i on je moguć! Razgovaraš sam sa sobom — to jest sa mnom - i ja govorim sam sa sobom — to jest s tobom — i čini se da nam se pružila vanredna prilika da se obogatimo.

Tada se Sam nečemu dosjeti i sledi se. Svaki se mišić u njegovom tijelu stegne ko je sam sebi govorio: »To je nemoguće!« No netko mu je rekao jednom da će, ane li čovjek u kut i govori zidu, njegov glas zvučiti upravo onako kako zvuči rugima. A kako je bio telefonist, on je to pokušao. I sada je prepoznao glas. Bio je jegov. Njegov vlastiti. I govori mu.

I to je, dakako, bilo nemoguće, samo se činilo da je zbiljsko.

— Pazi! — reče Sam muklo. — Ne vjerujem u to!

— Onda slušaj — reče glas odsječno. I bio je to njegov glas. U to više nije bilo umnje, kao da gleda vlastito lice u zrcalu. No za pola minute Samovo je lice počelo rvenjeti, Gorjelo je. Uha su mu bila kao opržena. Naime, glas je — njegov glas — ovorio strogo privatne zgode, za koje nije znao nitko drugi na svijetu. Nitko osim jega i Rosie.

— Prestani! — zagunđa Sam. — Ili sam lud ja ili ti! Ili si ti sam vrag! Prestani! ožda netko sluša. Reci što hoćeš i prekini vezu!

Glas — njegov glas — reče što hoće. Zvučio je zadovoljno. Rekao je što želi da o čini. A zatim mu vrlo uslužno reče gdje su ona dva prekida na liniji. I prekine vezu

Sam se znojio dok je razgledavao prvo od spomenutih mjesta. Prekid je bio tu, u edu. On ga popravi. Potraži drugo mjesto gdje je spoj bio loš i uredi ga. Nalazilo se a mjestu koje je spomenuo njegov glas. I to je bilo isto tako nemoguće kao i ostalo. ad je popravio drugi prekid linije, Sam nazove centralu i obavijesti da je bolestan, a ide kući i bude li potrebno popraviti još koji telefon danas njega nema, a ionako ljudima ugodnije bez telefona.

Otišao je kući, umio lice, skuhao kavu i popio je — ali u njegovom se pamćenju ije ništa promijenilo. Tada je čuo samog sebe kako gunđa.

— U mojoj obitelji nema luđaka, znači vjerojatno nisam šenuo pameću. No gurno je jedno: nitko osim Rosie ne zna kako sam joj sentimentalno spomenuo da jen nos tako lijep da jednostavno ne mogu vjerovati da se ikad useknjavala! Možda m ipak to ja sam sebi govorio.

Govoriti sam sa sobom nije neprirodno. Mnogi to rade. Ali Sam je zaboravio ovući zaključak iz činjenice da je sam sebi odgovarao. Grozničavo je razmišljao:

»Ako bi netko putovao u Rappahannock mimo Dunnsvillea i telefonirao da u unnsvilleu gori šikara, ne bih se iznenadio ako bih došao u Dunnsville i ondje

ntekao požar. Tako, ako netko telefonira iz slijedećeg utorka da je mister Broaddus omio nogu slijedećeg utorka — ne bih se smio iznenaditi kad dođem u idući utorak ustanovim da je doista tako. Ići u Rappahannock mimo Dunnsvillea i ići u idući torak mimo idućeg utorka i nije velika razlika. Jedino je razlika između auto-karte alendara!

Tada je počeo shvaćati. I zablistao je.

— Oh! — reče zadivljeno. — Ne bih na to ni pomislio da si to nisam rekao preko lefona, ali iz toga se može izvući novaca! Vjerojatno sam ipak inteligentan, kako aže Rosie. Bolje da završim ovu stvarčicu!

On se baci na posao s oduševljenjem. Već je odavno, iako bez mnogo žara, smisli ako da se vode telefonski razgovori preko tuđih linija i usput instinktivno u kući agomilao materijal što se morao nalaziti na inventaru telefonske kompanije. Tu su li kondenzatori, telefonski mikrofoni, birači, otpornici i slično. Namjeravao ih je dnog dana montirati i vidjeti što će se zbiti. No previše je bio zauzet udvaranjem osie a da bi i na to dospio.

Sada se bacio na posao. To mu je rekao vlastiti glas preko telefona. Upozorio ga da jedna stvar koju je namjeravao učiniti neće funkcionirati, ali će funkcionirati ešto drugo. Uostalom, sve je bilo više nego jednostavno. On završi, isključi svoj lefon i uključi napravu umjesto njega. Nazove. Poslije pola minute netko se javi.

— Halo — reče Sam sav oznojen.

Pamtite, on je isključio svoj telefon iz centrale. Teoretski nije mogao nikoga azvati.

No vrlo poznat glas reče: »Halo«, a Sam se zagrcne i odvrati:

— Halo, Same! Ja sam ti u drugom srpnju.

Glas na drugom kraju se srdačno složi. Reče da je Sam odlično obavio svoj posao ada će se njih dvojica — Sam ovdje i sada i Sam sredinom drugoga idućega tjedna - zajednički obogatiti. No glas iz dvanaestog srpnja bio je manje usredotočen na azgovor nego što je Sam smatrao potrebnim. Činilo se čak da je odsutan duhom. I am se odmah počeo znojiti zbog same nelogičnosti te stvari i svjestan da je pobrao estitke za vrlo složeni tehnički uređaj što ga je načinio. Uostalom, ne može svatko ačiniti uređaj za razgovor kroz vrijeme! Tada reče s malo ironije:

— Ako si prezauzet da bi razgovarao...

— Reći ću ti — objasnio je olakšano glas iz dvanaestog srpnja. — Upravo sam rilično zaposlen. Shvatit ćeš kad dođeš tamo gdje sam ja sada. Ne ljuti se, Same! eći ću ti nešto: idi do Rosie i reci joj sve o ovome i zajedno provedite lijepo veče. a, ha!

— Što znači taj »ha, ha«? — upita Sam oklijevajući.

— Doznat ćeš — reče glas. Na ono što znam, reći ću dvaput: Ha, ha, ha, ha!

Začu se škljocanje. Sam opet nazove, ali ne dobije odgovora. Bio je prvi čovjek u ovijesti koji je imao razloga da se instinktivno i potpuno iskreno naljuti sam na ebe. No, on samo progunđa:

— Duhovito, je li? U tome sudjeluju dvojica. A ja sam jedini koji mora raditi da smo se obojica obogatili.

On oprezno ukloni napravu, očešlja se, pojede malo suhe hrane i odveze se u

osjet Rosie. Naokolo su letjele krijesnice, mjesec je divno sjao a mirisav je ovjetarac nosio komarce s jedne na drugu stranu. Bila je to noć u kakvoj je Sam ično mislio samo na Rosie, a Rosie je bila optimistična razmišljajući može li se ućanstvo voditi s onim što Sam tjedno zaradi.

Smjestili su se u njihaljku u trijemu Rosiene kuće i Sam raspoloženo započne:

— Rosie, odlučio sam da se obogatim. Možeš imati sve što tvoje malo srce želi. eci što želiš, da znam koliko se moram obogatiti.

Rosie se pomakne unatrag. Oštro pogleda Sama.

— Je li s tobom sve u redu, Same?

On se nasmiješi od zadovoljstva. Nikad nije bio oženjen i nije znao kako je ludo vučilo njegovo pitanje koliko bi novaca zadovoljilo Rosie. Na to pitanje jednostavn ema odgovora.

— Slušaj — nježno nastavi Sam. — Nitko to ne zna, ali noćas Joe Hunt i udovica ackus bježe od kuće da bi se vjenčali u Sjevernoj Karolini. Sutra ćemo to doznati. A rekosutra, četvrtog srpnja, Dunnsville će pobijediti u bejzbolu Brandensberg s ezultatom sedam-pet, igra će biti neodlučena do prije samoga kraja i tada će Fred olmes osigurati pobjedu svojoj momčadi.

Rosie ga je zaprepašteno gledala, a Sam joj mirno objasni:

— Sam Yoder iz sredine drugog idućeg tjedna rekao mi je što će se u tim osebnim slučajevima dogoditi. On će mi reći i druge stvari tako da ću se obogatiti.

— Same! Netko se šali na tvoj račun! — reče Rosie.

— Doista? — zadovoljno nastavi Sam. — Tko osim mene zna ono što si mi rekla nomadne kad si mislila da sam ljutit na tebe i plakala si iza bunara?

— Same! — klikne Rosie.

— I — nastavi Sam — nitko ne zna što se zbilo dok smo bili na izletu i neka se uba uvukla odostrag pod tvoju haljinu a ti si pomislila da je stršljen.

— Same Yodere! — jadikovala je Rosie. — Valjda nisi nekome to pričao!

— Nisam — reče iskreno Sam. — Ali onaj ja iz drugoga idućeg tjedna zna za to. ekao mi je! Znači, to sam doista ja i razgovaram sam sa sobom. To ne može biti itko drugi!

Rosie uzdahne. Sam još jedanput sve ispriča. U pojedinostima. Kad je završio, osie je bila zbunjena. Ona naposljetku reče:

— S-same! Ili si ti r-rekao nekome sve što smo govorili ili činili zajedno ili... ili ostoji netko tko zna svaku riječ koju si kažemo. To je strašno! Da li odista i iskreno vrdiš...

— Dakako da tvrdim — reče zadovoljno Sam. — Ja u drugom idućem tjednu azvao me i govorio stvari koje ne zna nitko osim mene i tebe. U to nema sumnje!

Rosie je drhtala. Zatim promuca:

— On... zna svaku riječ koju smo ikada rekli, onda on zna i svaku riječ koju sada ovorimo! — ona se zagrcne. — Same Yodere, idi kući!

Sam je iznenađeno pogleda. Ona ustade i udalji se od njega.

— Misliš li — reče ona očajavajući — da ću ja... da ću ja razgovarati s tobom ok... netko sluša svaku riječ koju kažem i.. . zna sve što i ja znam? Misliš li da ću se dati za tebe, Same Yodere?

Zatim otrči glasno plačući, zalupi vratima pred Samom i više ne htjede izaći. aposljetku izađe njen otac, strpljiva izgleda, i zamoli Sama da ode kući kako bi osie prestala plakati i on mogao u miru pročitati novine.

Na povratku kući Sama su zaokupile mračne misli. Kad je stigao, bio je bijesan. n u drugom idućem tjednu morao ga je upozoriti! Kad je ušao u kuću, počeo je azivati preko isključene linije. No nije bilo odgovora.

Ujutro je opet nazvao, ali još nije bilo odgovora. On stavi kutiju s alatom u komb krene na posao, potišten koliko to čovjek može biti.

Njegova je potištenost porasla kad je stigao u poduzeće i netko mu uzbuđeno pripovijedio da su Joe Hunt i udovica Backus pobjegli da bi se vjenčali u Sjevernoj arolini. Nitko im ne bi smetao da su se prozaično vjenčali kod kuće, ali oni su objegli da bi stvar bila romantičnija. Za Sama to nije bilo romantično. Bio je to eugodan dokaz da postoji njegovo drugo ja udaljeno deset dana, koje zna sve što i n, pa i više, a sada se vjerojatno trga od smijeha zbog nevolje u kojoj se Sam našao er Rosie će, kad čuje vijest, biti još uvjerenija da je u pravu. Znat će da Sam nije lu da nije žrtva šale. Rekao joj je istinu.

Nije bilo prvi put da muškarac ima neprilike zbog toga što je ženi rekao istinu, a Sama je to bilo novo iskustvo. To ga je boljelo.

Otišao je u Bradensburg da popravi neke prekinute linije, a oko podne skrene u govinu da uzme nešto za jelo. U trgovini su neki sportaši razgovarali o izgledima radensburške momčadi u sutrašnjem susretu s Dunnsvilleom.

— Hm! Dunnsville će pobijediti — umiješao se Sam izazivački.

Jedan sportaš borbeno prihvati izazov:

— Imaš li novaca kojim bi to potkrijepio? Ako imaš, da se kladimo!

Sam se htjede povući, ali je dirnuo u ponos Bradensburžana. Pokušao se izvlačiti i su mu se počeli rugati. Naposljetku ljutito izvadi sav novac koji je imao — danaest dolara. Uz gromoglasan smijeh opklada je odmah bila prihvaćena. raćajući se u Batesville, tužno je razmišljao kako će zaraditi jedanaest dolara zato o zna kako će završiti susret ali činilo mu se da istodobno gubi Rosie.

Te noći opet pokuša nazvati svoje drugo ja. Opet nije nitko odgovorio. On isključ apravu i ponovno uključi telefon. Nazove Rosienin broj. Ona sama odgovori.

— Rosie — reče Sam čeznutljivo — ljutiš li se još?

— Nisam se nikad na tebe ljutila — reče Rosie. — Ljutim se na onog tko je s obom razgovarao na tom telefonu i koji zna sve naše privatne stvari. I ljutim se na ebe ako si mu ti rekao.

— Ali ja mu nisam rekao — reče očajnički Sam. — On je ja! On se samo sjeća! inoć sam ga pokušao opet nazvati i opet jutros — ogorčeno doda — ali on ne dgovara. Možda je nekamo otišao. Pomišljam da bi to mogla biti neka vrst iluzije.

— Rekao si da će sinoć netko pobjeći — reče Rosie drhtavim glasom. — A tako j bilo. Joe Hunt i udovica Backus. Upravo kao što si rekao!

— To je mogla biti i slučajna podudarnost — reče Sam ne odviše sigurno.

— Ja čekam — reče Rosie — hoće li sutra Dunnsville pobijediti Bradensburg sa edam-pet. Ako se to dogodi, ja ću... ja ću umrijeti!

— Zašlo? — upita Sam.

— Jer — jadikovala je Rosie — to će značiti da se ne mogu za tebe udati jer će etko gledati preko tvog ramena i nikad nećemo biti sami cijelog života, ni danju ni oću!

Ona spusti slušalicu plačući, a Sam je polako i uporno psovao. Dok je psovao, pet je prikopčavao svoj uređaj. Zatim je nazivao, nazivao i nazivao. Ali nije bilo dgovora.

Idućeg dana u velikoj utakmici na četvrtog srpnja Dunnsville je pobijedio radensburg sa sedam-pet. Sam pokupi jedanaest dolara koje je dobio okladom, ali lo mu je da zaplače.

Te je noći ostao kod kuće, razmišljao i svaki se čas pokušavao nazvati preko ređaja koji je sam izumio i sam sebi rekao kako da ga osposobi da bi funkcionirao. io je to lijep izum, ali Sam nije u njemu uživao. I noć je bila lijepa. Bila je jesečina, ali Sam nije ni u njoj uživao. Mjesečina nije koristila Samu sve dok posto jegovo drugo ja u sredini drugoga idućeg tjedna, drugo ja, koje neće s njim zgovarati i pomoći mu da se izvuče iz kaše u kojoj se nalazi.

No idućeg ga jutra probudi zvonjava telefona. Iz običaja opsuje, ustane iz kreveta zatim zamijeti da je uključen njegov uređaj i da je centrala isključena. U jednom je koku bio kod aparata.

— Halo!

— Ne žuri — reče pokroviteljski njegov vlastiti glas. — Rosie će se pomiriti s obom.

— Odakle znaš što će učiniti? — ljutio se Sam. — Ona se neće za mene udati ako e ti budeš petljao oko nas! Razmišljao sam kako da te se oslobodim...

— Umukni — reče nestrpljivo glas iz telefona. — Imam posla! Moram ubrati ovac koji si nam ti zaradio.

— Ti ubireš novac? — grmio je Sam. — Ja sam u nevolji a ti ubireš novac?

— Moram ga ubrati — reče njegov glas nestrpljivom strpljivošću čovjeka koji ovori malom glupom djetetu — da bi ga i ti mogao imati. Slušaj! Ti si u utorku. anas ćeš ići u Dunnsville popraviti neke telefone. U pola jedanaest nalazit ćeš se u redu advokata Broaddusa. Gledaj kroz prozor i vidjet ćeš nekog tipa što sjedi u aut pred banke. Dobro ga gledaj!

— Neću — odvrati Sam tvrdoglavo — ne primam od tebe naređenja! Možda si ti , ali ja zarađujem novac a ti ga ubireš. Koliko ja znam, ti ga potrošiš prije nego što dođem do njega. Odmah napuštam taj posao! Stajao me je moje jedine istinske ubavi i sreće u životu, a tebe neka nosi vrag!

Njegov je vlastiti glas bio pun sarkazma kad je odgovorio:

— Nećeš to učiniti? Onda čekaj i vidjet ćeš!

Tog jutra šef telefonske kompanije reče Samu da krene u Dunnsville i tamo rovjeri neke linije. Sam se usprotivi. Reče da ima mnogo važnijih linija kojima je otreban popravak drugdje. Sef odvrati Samu da su četvrtog srpnja mistera roaddusa donijeli mrtva pijana s proslave i da je pao kroz prozor. Slomio je nogu. ako je njihova dužnost osigurati da telefon u njegovom uredu bude u redu i Sam će dmah krenuti tamo, inače...

Na putu u Dunnsville Sam se sjeti da je već čuo o Broaddusovoj nozi. Spomenuo

je sebi preko telefona. On zaškrguće zubima. U pola jedanaest je popravljao
lefon mistera Broaddusa i sjeti se tipa kojeg je trebao zapamtiti i koji sjedi u autu
red bankom. On odluči da ne gleda kroz prozor ureda. Pakosno je mislio da je tom
dlukom pokvario planove svom drugom ja u budućnosti.

Ali, dakako, prišao je prozoru i pogledao kroz njega da vidi što kvari.

Pred bankom je stajao auto i u njemu je sjedio neki crvenokosi muškarac. Iz
pušne cijevi se dizala sumaglica, znak da je motor upaljen. Ništa od toga Samu nij
lo neobično. Ali dok je gledao, još dvojica muškaraca istrče iz banke. Jedan je
osio torbu a obojica su imali izvučene revolvere, njima su mahali, a zatim uđoše u
ola. Auto naglo krene i za čas se pretvori u točkicu koja nestade u oblaku prašine
van grada.

Poslije tri sekunde iz banke izjuri stari mister Bulford, predsjednik banke, vičući,
za njim izađe blagajnik. Obojica su vikala da je banka opljačkana. Ljudi u
kradenim kolima odmaglili su s trideset pet tisuća dolara u zakonitim novčanicama
ečenim na nezakonit način. A sve se zbilo tako brzo da je Sam jedva shvatio što se
ogodilo kad je zainteresiran izašao napolje da vidi zbog čega tolika galama. Odmal
u ga zaposlili. Pljačkaši su metkom iz puške prekinuli telefonski vod koji je vodio iz
rada kako vijest o njihovom nedjelu ne bi bila brža od njih. Sam je morao ponovno
spostaviti vezu s vanjskim svijetom.

On to učini rastreseno, razmišljajući o pojedinostima pljačke. Nalazio se visoko
ore na telefonskom stupu, a šerif i nadobudni građani prolazili su mimo stupa u
utomobilima kako bi njegove napore učinili suvišnima, kadli se iznenada sjeti
oliko je taj događaj u vezi s njim.

— Zaboga! — reče Sam šokirano. — Taj ja iz sredine drugog idućeg tjedna rekao
i je da dođem ovamo i da gledam pljačku banke! Ali nije rekao što će se dogoditi
ako ne bih mogao to spriječiti! — Osjeti kako ga obuzima srdžba. — Postao bih
nak dana! Rosie bi mi se divila! Taj drugi ja je rođeni varalica!

Tada shvati u čemu je stvar. Taj drugi ja je on sam samo tjedan i pol daleko u
udućnosti. Taj drugi ja je toliko utonuo u pokvarenost da je dopustio da se dogodi
očin i pri tom čak sarkastično uživao. A on nije mogao učiniti ništa. Nije čak moga
ći policiji! Ne bi mu vjerovali osim ako bi uspio dobiti na telefon to svoje drugo ja
atjerati ga da prizna svoj nedoličan postupak, i što bi mu tada itko mogao?

Sam osjeti kako ono malo elana u njemu splašnjava. Gledao je u budućnost i u
oj nije vidio ništa poželjno. On završi popravak prekinute žice, a zatim se spusti k
vom automobilu i odveze se prema Rosienoj kući. Samo je jedno mogao učiniti.

Rosie sumnjičavo dođe na vrata.

— Došao sam ti reći zbogom, Rosie — reče Sam. — Upravo sam doznao da sam
riminalac i zato odlazim kako bih činio zločine daleko od svoje kuće i prijatelja koj
isu nikad ni pomišljali da ću krenuti tim putom. Zbogom, Rosie!

— Same! — reče Rosie. — Što se opet dogodilo?

On joj ispriča. O pljački banke i kako je njegov vlastiti ja iz sredine idućega
rugog tjedna — znao što će se dogoditi i rekao Samu da to pogleda, a nije mu dao
nformaciju na temelju koje bi to mogao spriječiti.

— On je to znao — reče ogorčeno Sam — i mogao mi je reći. A nije. Tako je

omogao da se zločin izvrši. A on je ja, pa sam tako i ja suučesnik. Zbogom, Rosie, oja jedina prava ljubavi! Više me nikad nećeš vidjeti!

— Ti ćeš sada ostati ovdje — odlučno zapovijedi Rosie. — nisi ništa učinio! riminalac je onaj tvoj drugi ja. Nemaš razloga da bježiš.

— Ali, imat ću ih — odvrati očajni Sam. — Osuđen sam budem kriminalac. To je oj ja u drugom idućem tjednu! Tu se ne može ništa učiniti!

— Tko kaže? — mrko reče Rosie. — Ja ću nešto učiniti!

— Što? — upita Sam.

— Popravit ću te — reče Rosie — prije nego što počneš!

Rosie je bila odlučna djevojka. Ona uđe u kuću i obuče plave traperice. Ode u upu u kojoj je njen otac držao alat, uzme francuski ključ i stavi ga u džep. Kad je rišla kombiju. Sam reče:

— Što namjeravaš, Rosie?

— Idem s tobom — odvrati Rosie namrgođeno. — Nećeš počiniti nikakav zločin udem li ja kraj tebe! A ako taj drugi ti počne opet govoriti s tobom preko telefona, opet ću se na taj stup i reći mu što ga ide!

— Ako me itko može spriječiti da postanem kriminalac — prizna Sam — to si ti, osie. Ali čemu taj francuski ključ?

Rosie se uspne u sjedalo pokraj njega.

— Ako te počnu opsjedati zločinačke misli — reče mu — vidjet ćeš! A sada kreni a posao, a ja i francuski ključ čuvat ćemo tvoje poštenje!

I tada je sve počelo. Ova nježna razmjena misli zbila se samo jedan sat poslije ljačke i u okolici je vladalo veliko uzbuđenje. No Sam je trijezno nastavio rad na elefonskim linijama. Rosie se vozila uz njega kao... ne baš kao tjelesni čuvar već viš ao policijska pratnja.

Bila je sretna okolnost što se nalazio u Dunnsvilleu kad je pljačka izvršena, jer je jegov brzi popravak telefonske linije pokvario planove gangstera. Nisu se udaljili n etnaest kilometara od Dunnsvillea a netko je ispalio naboj sačme u njihova kola do u prolazili pokraj Lemonove prodavaonice. Nisu ni opazili da je netko pucao. Ali ačma je probušila hladnjak i poslije tri kilometra morali su stati. Odgurali su kola s este, sakrili ih u grmlje i nastavili pješke dok je šerif projurio mimo njihovih kola n apazivši ih. Tada je počela padati kiša i pljačkaši su bili mokri, uplašeni i očajni. mali su da su ceste blokirane, a imali su i vreću s novcem — dio u novčanicama, ali elik dio i u srebru — i cijeli je Tidewater bio pod oružjem.

Na brzinu su napunili džepove sitnim novčanicama — krupnih nije bilo — ali se isu usudili uzeti previše da im se ne bi previše naduli. Najveći dio plijena sakrili su šuplje drvo. Na brzinu su se rastali. Jedan se od njih popeo na autobus što vozi iz ateswillea u Rappahannock i nestao u tom smjeru. Ostala su dvojica ukrala čamac reveslala preko Severna. Svi su otišli u obližnje gradove — kiša je jako padala i brisala njihove tragove — i legli s prehladom u krevet. Osjećali su se jadno. No kiš izbrisala mirise koje su za sobom ostavili i psi tragači neće moći ništa učiniti.

Ništa od toga za Sama još nije imalo ikakvog značenja. Rosie se brinula za njega la je budna. Vozila se s njim cijelo popodne poslije pljačke. Kad je prošlo radno rijeme, odvezao ju je kući i spremao se povući sa scene.

Ali ona mrko reče:

— Oh, nećeš! Ostat ćeš ovdje! Spavat ćeš u sobi mog brata, a tata će staviti na rata lokot da ne bi slučajno odlutao i nazvao tu ništariju tvoje drugo ja i zapao u jo eće neprilike!

— Mogao bih još više zakomplicirati stvari ako ne razgovaram s njim — reče on elagodno.

— Dovoljno je zakomplicirao stvari razgovarajući s tobom! — odvrati Rosie. — n će pripovijedati naše privatne stvari! On ih nije smio znati! A nisam sigurna da u ih možda upravo ti nisi rekao! Ako jesi, Same Yodere...

Sam se nije htio oko toga prepirati. Nije imao razloga. Bio je potpuno krotak sve ok poslije večere nije otkrio da je program za tu večer bio uzbudljiva igra karata u agovaonici u kojoj su se nalazili Rosieni roditelji. Žalosno je ustanovio da se onašaju poput staroga bračnog para, a da u tom ne nalaze nikakvo zadovoljstvo. N ekao je to samo jedanput. Rosie ga je opalila pogledom. A kad je došlo vrijeme pavanju, odvela ga je u bratovu sobu, a njen ju je otac zaključao katancem. Nije obro spavao. Idućeg jutra Rosie je opet obukla plave traperice i stavila francuski juč u džep, spremna da krene s njim. I krenula je. I idućeg dana. I idućeg. Idućeg kođer. Ništa se nije dogodilo. Državno udruženje banaka raspisalo je nagradu od et tisuća dolara za hvatanje pljačkaša, a osigura vajuće je društvo dodalo još nešto, o nije bilo ni traga kriminalcima.

Ni oko Sama nije bilo traga zlim postupcima. Rosie se vozila s njim, no između jih nije bilo nježnosti. Nisu razmijenili nijedan stisak ruke i nijedan vruć pogled, a isu ni flertovali za vrijeme ručka dok su jeli u kombiju pokraj benzinske stanice. jihovo je ponašanje bilo uzorno i to je mučilo Sama. Možda je mučilo i Rosie.

Dok je žvakao sendvič sa šunkom za vrijeme ručka, Sam će mrzovoljno:

— Rosie, lud sam za tobom, ali ovo izgleda kao da smo se rastali a da se prije oga nismo ni vjenčali.

— Kad bih ti rekla što osjećam — odvrati Rosie — onaj tvoj ja iz drugog idućeg edna pucao bi od smijeha. Zato šuti.

Stvari su stajale loše i nisu se popravljale. Gotovo tjedan dana Rosie je posvuda la sa Samom u njegovu kombiju. Njihovo je ponašanje bilo uzorno. Vladali su se pravo onako kako bi to Rosieni roditelji teoretski odobrili, ali oni nisu vjerovali. isu činili ništa što ljudi ne bi mogli vidjeti i nisu rekli ništa što cijelom svijetu ne b lo dosadno kad bi čuo.

Jedanaestog srpnja, kad su gotovo eksplodirali jedno na drugo, Rosie je ogorčeno ekla:

— Pusti me da vozim. Potrebno mi je nešto na što bih mislila a da se ne ljutim.

— Hajde — reče mrzovoljno Sam. Zaustavi kombi i izađe. — Ionako sam izgubio vaku želju da na tom svijetu tražim sreću.

On zaobiđe kombi, a ona se premjesti s jednog sjedala na drugo.

— Sutra je dvanaesti — reče ona. — Znaš li to?

— Dvanaesti — odvrati Sam. — Ali što to mijenja na stvari?

— Tog dana — reče Rosie — tvoj te je drugi ja zvao prvi put.

— Točno — reče Sam mrzovoljno. — Tako je.

— I do sada sam — reče Rosie pakosno tiskajući pedal gasa — sačuvala tvoje
ištenje. Ako do sutra postaneš propalica...

Nije prebacila u drugu brzinu. Kombi je bučio i poskakivao.

— Hej — vikne Sam. — Pazi kako voziš!

— Nećeš me ti učiti voziti, Same Yodere! — odsiječe Rosie.

— Ali ako poginem prije nego što dođe sutra...

Rosie prebaci brzinu, ali prenaglo. Kombi se propne i ona opet pritisne pedal gas
kola gotovo skoče sa ceste.

— Ako pogineš prije sutra — bjesnila je Rosie ljutita zbog bezbroj stvari, a kao
osljednje zbog ludog ponašanja kombija. — Ako pogineš prije sutrašnjeg dana, to ć
ti na tvoje dobro! Razmišljala sam, razmišljala i razmišljala. I...ako i spriječim da
ostaneš zlikovac, uvijek će postojati taj tvoj drugi ja, koji će znati sve što govorimo
nimo... — Već je vozila šezdesetak kilometara na sat a brzina se povećavala. — I
ko nema smisla... nikakve nade...

Ona zajeca, djelomice od srdžbe a djelomice od očaja. Upravo na tom mjestu
esta je oštro zavijala i ona bijesno okrene upravljač i — pred njima je bio
utomobil. Sam pruži ruku prema upravljaču, ali više nije bilo vremena. Kombi, koj
još ubrzavao, udari u parkirana kola uz buku desetaka praznih bačvi za benzin
oje se sruše niz stube. Kombi se napola okrene oko osi, odskoči natraške i zatim
rne naprijed i drugi put udari u parkirani auto. Zatim se zaustavi.

Netko je vikao na Sama. On izađe iz kombija, pogleda štetu i pokuša sam sebi
bjasniti kako to da ni on ni Rosie nisu poginuli. Zatim očajnički pokuša naći
pravdanje koje će servirati telefonskoj kompaniji zbog čega je Rosie vozila.

Glas je vikao glasnije. Upravo na rubu šikare stajao je neki crvenokosi tip, derao
e i vukao nešto iz džepa na butini. Riječi koje je upotrebljavao nisu bile za Rosiene
koljkaste uši — iako su bile u skladu s onim što je ona osjećala. Crvenokosi čovjek
eče još nekoliko ružnih riječi iz svega grla. Njegova ruka izađe iz džepa i nešto u
oj zablista.

Sam je već zamahnuo kad je počelo svjetlucanje i zahvatio čovjeka prije nego što
pištolj opalio. Čuo se tupi mljaskavi udarac i crvenokosi je uspokojeno ležao na
esti.

— Dovraga! — reče Sam bezizražajno. — To je onaj tip što je stajao pred
ankom! To je jedan od pljačkaša!

Gledao je u njega. Tada se začu lomljava u grmlju. Nezgoda se dogodila na rubu
uštare i Sam nije morao biti osobito inteligentan da bi zaključio da su to prijatelji
rvenokosog. Sekundu zatim ih je opazio. Rosie je u tom trenutku izlazila iz kombija
ila je vrlo blijeda i nije više bilo vremena da joj kaže neka uđe i da se što prije
datle izgubi. Jedan od dvojice koji su dotrčali nosio je platnenu vreću na kojoj je
isalo Bank of Dunnsville. Krenuli su prema Samu. Dok su prilazili, glasno su
ražavali mišljenje o stanju stvari, o Samu, o svemiru — o svemu samo ne o
remenu — i to mnogo gorim riječima nego crvenokosi prije njih.

Tada opaze svog druga kako leži na tlu. Jedan od njih — on je izašao na cestu iz
ombija i trčao prema Samu — izvuče pištolj. Upravo ga je podizao u namjeri da ga
potrijebi iz blizine od otprilike dva metra kad je iza sebe čuo neki poseban šum.

vuk je odjeknuo tupo i šuplje. Čak i u takvom trenutku privukao je njegovu pažnju ovjek okrene glavu da bi vidio.

Zvuk je izazvao Rosien francuski ključ, koji je nemilosrdno udarao po glavi rugog muškarca što je izašao iz guštare. Ona je nosila ključ da ga upotrijebi na amu, a sada ga je upotrijebila na potpuno stranom čovjeku. On pade i ostade na tlu epomičan i ukočen.

Tada je Sam zamahnuo drugi put na čovjeka iza sebe.

Zavladala je tišina. Tek su ptice umiljato pjevale u drveću a kukci zujali i šumili avi i guštari.

Zatim se začula i drukčija buka. Dizala ju je Rosie. Ona je plakala ovjesivši se amu oko vrata.

On skine njene ruke sa svog vrata, zamišljeno otvori stražnja vrata na kombiju i vadi malo telefonske žice i kliješta. Zatim čvrsto veže ljudima ruke na leđima, a otom im sveže i noge. Natovari trojicu pljačkaša banke u kombi zajedno s novcem oji su opljačkali.

Oni su redom dolazili k svijesti, a Rosie i Sam im ozbiljno rekoše da paze na svoj zik u prisutnosti dame. No sva su trojica bila tako zbunjena onim što im se ogodilo da Sam i Rosie nisu imali mnogo muke s njima.

Rosieni roditelji bili bi zadovoljni njihovim vladanjem dok su vozili tri pljačkaša grad i predali ih šerifu. Rosieni bi se roditelji i iznenadili.

Te je noći Rosie sjedila na trijemu sa Samom i njih dvoje je razgovaralo o ogađajima tog dana. No Rosie je još bila sumnjičava prema drugom Samu. I zato am odluči da se opravda.

Otprilike u pola deset on odlučno reče:

— U redu, Rosie, sada idem kući. Još ću jedanput pokušati nazvati samog sebe i ći sam sebi da gledam vlastita posla.

— Što kažeš? — reče mrko Rosie. — Oh, ne, nećeš! Ostat ćeš noćas ovdje aključan, a ja ću i sutra s tobom na posao. Ako sam do sada sačuvala tvoje poštenje uvat ću ga do sutra navečer! Do tada će vjerojatno biti spašeno!

Sam je prosvjedovao, ali bez uspjeha. Rosie je bila neumoljiva. Ne samo kako bi a spriječila da postane kriminalac nego i da ne bi imao prilike uživati dokaže li voju neporočnost. Smjestila ga je u bratovu sobu, a njen ga je otac zaključao. Sam j še spavao jer se činilo da za svoje poštenje nije sam zaslužan i budućnost mu je nista izgledala crno. Sjedio je mozgajući. Već je vjerojatno bila blizu zora kad mu adne na um očigledan zaključak. Zatim je prazno zurio u zid i govorio:

— Tako je! Naravno!

Počeo se ceriti kao da hoće sam sebi rascijepiti grlo. A za doručkom je pjevao do gutao kolače i vrhnje, a Rosie je skrajnje potišten izraz zamijenila izrazom čajničke zbunjenosti.

Oh joj se nježno nasmiješi kad je tvrdoglavo prišla kombiju u plavim trapericama s francuskim ključem u džepu. Krenuše kao svakog dana i on joj prijazno reče:

— Rosie, šerif kaže da smo od udruženja banaka dobili nagradu od pet tisuća olara, nešto daje i osiguravajuće društvo, a bit će nešto i od ucjena koje su raspisan a te tipove zbog njihovih prijašnjih djela. Dobit ćemo prilično novca.

Rosie ga je turobno gledala. Tu je bio još problem drugog Sama iz drugoga iduće
edna. I upravo tada Sam — koji je promatrao telefonske linije pokraj kojih su vozil
- skrene sa ceste i stavi na noge zupce za penjanje.

— Što to znači? — namrštено će Rosie. — Ti znaš...

— Slušaj — reče Sam raspoloženo.

Žustro se popne na vrh stupa. Objesi napravu koja nije omogućavala privatne
azgovore preko tuđe linije ali je dopuštala čovjeku da govori sa samim sobom dva
edna daleko u budućnosti.

Ili u prošlosti.

— Halo — reče Sam na vrhu stupa — Same, to si ti.

— Hm? Tko je to?

— To si ti — reče Sam — Ti, Sam Yoder. Ne prepoznaješ li svoj glas? To si ti,
ame Yodere, i zoveš iz dvanaestog srpnja. Ne prekidaj vezu!

Čuo je kako dolje u kombiju Rosie jeca. Sam je naposljetku uvidio očitu stvar i
ada je, na dvanaestog srpnja, razgovarao sam sa sobom preko telefona. Samo,
mjesto da razgovara sa sobom u drugom idućem tjednu, razgovarao je sa sobom iz
rije dva tjedna. Bio je tamo prije deset dana i radio na istoj telefonskoj liniji i na
tom telefonskom stupu. I razgovor je bio isti, riječ po riječ.

Kad je sišao sa stupa, Rosie mu se plačući objesi oka vrata.

— Oh, Same! — jecala je. — Cijelo vrijeme si to bio ti!

— Da — reče Sam samodopadno. — To sam zaključio sinoć. Onaj ja iza mene je
rugom srpnju i sada me psuje. I on će ti sve ispričati i ti ćeš sve uzeti u svoje ruke.
li ja mogu navesti taj moj glupi ja tamo da učini ono što mora. Ti i ja, Rosie, dobili
mo tako mnogo novca. Ja ću ponoviti sve tako da on zaradi novca za nas. Ali,
pozoravam te, Rosie, on će biti kod moje kuće večeras i čekati da s njim
azgovaram, a ja ću morati biti kod kuće da mu kažem da ide k tebi. Reći ću mu »ha
a, ha ha«.

— Dobro — reče Rosie razrogačivši oči. — Smiješ.

— Ali — reče Sam — sjećam se da sam ovdje i sada bio vrlo zaposlen večeras ka
am se prije deset dana nazvao. Zato ću ovdje i sada biti večeras vrlo zaposlen. Bit ć
utit jer ne želim gubiti vrijeme na razgovore sa sobom onda i tamo. Sjećaš li se?

Tada Rosie pocrveni. — No, a što ću večeras raditi takvog da ne bih želio gubiti
rijeme razgovarajući sa sobom od prije deset dana? — upita umilno Sam. — Možeš
se ti dosjetiti, Rosie?

— Same Yodere! — odvrati Rosie. — Neću i ne želim! Nikad nisam slušala takve
vari!

Sam je pogleda i samilosno kimne glavom.

— Šteta! Ako nećeš, morat ću nazvati sebe u drugom idućem tjednu i doznati što
e kuha.

— Ti... ti to ne smiješ! — bijesno odvrati Rosie. — Ti, Same Yodere... Obračunat
u se s tobom! Ali nećeš razgovarati s tim... — Zatim zaplače. — Ti, prokletniče! Ak
e i udam za tebe, htjet ćeš razgovarati s tim glupim tobom od prije deset dana, ti m
ećeš...

Sam se naceri i poljubi je. Smjesti je u kombi i oni se odvezoše u Batesville da se

enčaju.

Ali, ne morate sve ovo vjerovati. Pitate li Sama Yodera o tome, on će vam reći da sve to laž. On ne želi da se opet postavlja pitanje njegova privatnog života. A ni ruge stvari. Na primjer to da je Sam postao vrlo ugledan građanin. U svakom učaju, mnogo zarađuje. U svakom slučaju u njegovu se gradu nitko ne usuđuje s jim kladiti tko će pobijediti u bejzbol utakmici.

POLUSTVOROVI

Clifford D. Simak

No Life of Their Ow

Preveo Janko Paravić

Mama i tata ponovno su se svađali, Nisu se, zapravo, toliko ljutili jedno na drugo oliko su se glasno međusobno uvjeravali. To je trajalo već tjednima.

— Ne možemo samo tako dići sidro i otići — govorila je mama. — Moramo ipak tome dobro razmisliti. Ne možemo napustiti mjesto gdje smo proživjeti cijeli život da o tome barem donekle ne razmislimo!

— Razmislio sam ja o tome — odgovori tata. — I to dobro razmislio! Svakog se ana doseljavaju ti stranci. Eto, nema ni dva dana kako se neka nova obitelj doselila a imanje Pierceovih.

— Jesi li siguran — nije se predavala mama — da će ti se svidjeti jedan od aseljeničkih planeta kad se tamo preselimo? Možda će biti gori od Zemlje.

— Sumnjam da ćemo tamo imati manje sreće no što smo je ovdje imali! Sve nam le krivo. Mogu ti mirne duše reći da sam izgubio i volju i hrabrost.

Tata je zaista imao pravo u vezi sa »smolom« koja nas je stalno pratila. Rajčice isu rodile, crknule su nam dvije krave, medvjed nam je rastjerao pčele i porazbijao ošnice, a zatim je došlo i do kvara na traktoru, te nas je stajalo 78.90 dolara da to opravimo.

— Svakog prati »smola« — uvjeravala ga je mama. — To ne možeš izbjeći, kuda od išao.

— Andyja Cartera ne prati »smola« — zaurla tata. — Ne znam kako mu to spijeva, ali znam da mu polazi za rukom sve štogod poduzeo. Da padne u baru, stao bi i s njega bi kapali dijamanti!

— Pa, ne znam — mirno reče mama. — Imamo dovoljno jela, obuće i krov nad avom. Možda ne bismo smjeli više ni očekivati.

— To nije dosta — tvrdoglavo će tata. — Mislim da se ne bismo smjeli zadovolji votarenjem. Noću ne spavam razmišljajući o tome kako da nešto uradim bolje. oliko li sam samo zamislio dobrih planova! No nijedan nije uspio. Sjećaš li se kad

mo pokušali posaditi onaj hibrid graška s Marsa, tamo u udolini? Tlo je tamo eskovito i taj je grašak trebao tamo uspijevati. Njega se ne isplati saditi na zemlji oja bi se mogla iskoristiti za nešto drugo, a i tlo je ionako bezvrijedno; bilo je kao aručeno za taj marsijanski grašak. No, pitam te: što se dogodilo? Je li taj grašak odio?

— Ne — reče mama. — Nije, koliko se sjećam.

— A što se dogodilo iduće godine? Andy Carter je zasadio istu vrstu graška s ruge strane ograde. Isto tlo i sve drugo. I... Andyju Carteru su gotovo otpale ruke o mora kad je nosio ljetinu kući!

Tata je govorio istinu. Tata je bio bolji farmer nego što bi Andy Carter ikad ogao postati. A i pametniji. No kad god bi tata nešto pokušao, nije imao sreće. Kad se Andy upustio u istu stvar, sve bi uvijek ispalo najbolje.

Nije to bilo tako samo s tatom, već i sa cijelim susjedstvom. Sve ih je pratila mola osim Andyja Cartera.

— Ako se ovako nešto još jednom dogodi — ljutio se tata — poslat ću sve do raga i početi negdje drugdje ispočetka. Ti naseljenički planeti čine mi se najboljim ješenjem. Uzmi samo...

Nisu mi se više slušale tatine jadikovke. Znao sam već napamet što će reći, te sam e neopazice izgubio i krenuo putem prema dolini. Dok sam hodao, zabrinjavala me omisao da će mama i tata jednog dana doista odlučiti da se presele na jedan od tih aseljeničkih planeta. Već je užasno mnogo naših bivših susjeda to učinilo.

Možda je takvo rješenje bilo u redu, ali kad god bih o tome razmišljao, obuzeli bi e čudni osjećaji. Nije mi se odlazilo sa Zemlje. Ti su planeti bili strašno daleko i mao sam da nema mnogo izgleda na povratak ako nam se slučajno tamo ne bude vidjelo. Svi moji prijatelji bili su tu, u susjedstvu. Bili su to vrlo dobri prijatelji, iako jedan od njih nije bio Zemljanin.

Trgnuo sam se kad sam na to pomislio. Bilo je to prvi put da sam o njima azmišljao kao o izvanzemaljskim bićima. S njima mi je bilo toliko zabavno da mi to ikada nije palo na um.

Činilo mi se čudnim što su mama i tata pričali o tome kako će napustiti Zemlju ad su sva napuštena imanja u našem susjedstvu pokupovali 'stranci'. Njima nije bilo opušteno naseljavanje na naseljeničkim planetima i možda su zbog toga razloga olazili na Zemlju. Da su mogli birati, možda bi i oni otišli na jedan od tih planeta a e na Zemlju. Prošao sam pokraj Carterova imanja i zamijetio da su voćke prepune odova. Mogli bismo se ušuljati i osladiti se kad voće sazrije, pomislih. To doduše ije bilo lako, jer je Andy Carter bio odvratan čovjek, a ni njegov radnik, Ozzie urns, nije bio ništa bolji. Sjetio sam se kako nas je Andy jednom zatekao na djelu ad smo krali dinje. Zapeo sam na ogradi od bodljikave žice i Andy me uhvatio te obro izdevetao. To je bilo u redu, ali Andy je tada otišao do tate i tražio sedam olara za dinje što smo ih ukrali, što zaista nije imalo smisla. Tata je platio sedam olara, a tada me i sam izdevetao, i to gore od Andyja.

Kad je sve to završilo, tata je ogorčeno rekao da je Andy odvratan susjed. Imao je ravo. Andy Carter je zaista bio odvratan svat.

Stigao sam do imanja gdje su nekad živjeli Adamsovi. Kicoš je bio u dvorištu:

bdio je iznad tla i poigravao se svojom starom košarkaškom loptom.

Zovemo ga »kicošem« zato što jednostavno ne možemo izgovoriti njegovo ime. eki od tih izvanzemaljskih došljaka zaista imaju čudna imena.

Kao i obično Kicoš je bio sav dotjeran. On je uvijek dotjeran jer se nikada nimalo e uprlja pri igri. Mama me uvijek gnjavi zašto nisam uredan i čist poput Kicoša. Bil to lako, kažem ja mami, kad bih mogao lebdjeti kao on i ne bih morao hodati po emlji, i kad bih mogao praviti i bacati lopte od blata a da ih ne dodirujem.

Te nedjelje ujutro Kicoš je imao na sebi nebesko plavu košulju iz tkanine što je alikovala na svilu i crvene baršunaste hlače. Njegovi žuti uvojci, što su lepršali na ovjetarcu, bili su vezani zelenom vrpcom. Na prvi pogled Kicoš je djelovao poput evojčice — no to mu nitko ne bi smio reći jer bi se inače našao nosom u prašini. T e i meni jednom dogodilo kad sam se s njim upoznao. Nije me ni dotakao, a ja sam e odjednom našao na zemlji dok je on skrštenih nogu lebdio metar iznad tla, sa miješkom na svom ružnom licu uokvirenom tim žutim uvojcima. Najviše me asmetalo to što mu nisam mogao uzvratiti. No to je bilo davno i kasnije smo postal obri prijatelji.

Neko smo se vrijeme rvali, ali nam je to ubrzo dosadilo. Tada je iz kuće izišao icošev tata i ljubazno me pozdravio. Upitao me kako moji roditelji te da li smo spjeli popraviti traktor. Uljudno sam mu odgovorio da je sve u redu.

Uvijek me je pomalo strah kad ga ugledam. Djeluje nekako... sablasno... ali ne bog izgleda već zbog načina na koji obavlja poslove. Na primjer, njemu nije otreban plug da bi uzorao polje. On jednostavno prekrsti noge u zraku i lebdi gore-olje iznad polja, a iza njega ostaje uzorana zemlja. No to nije sve: kao da je netko rošao poljem i grabljama i drljačom, tako da je zemlja usitnjena poput prašine. icošev tata sve obavlja na takav način. Na njegovim poljima nema korova: on dnostavno prolebdi gore-dolje i štetne biljke jednostavno sa svim korijenjem iziđu zemlje, i uvenu medu usjevima.

Svima nam je i previše jasno što bi takav stvor mogao napraviti djetetu kad bi ga hvatio da se bavi nepodopštinama, i zato smo svi mi vrlo ozbiljni i pristojni kad mo u društvu Kicoševa tate.

Ispričao sam mu kako smo popravili traktor i o medvjedu i košnicama, a tada ga pitao kako njegov vremenski stroj. Tužno je zatresao glavom.

— Ne znam što ću s njim, Steve. Kad nešto stavim u taj stroj, stvar jednostavno estane i više je ne mogu pronaći. Možda predaleko ode u vrijeme...

Htio je očito još nešto dodati, ali nas je nešto prekinulo. Dok smo razgovarali, icošev je pas natjerao nekakvu mačku na javor. Nije u tome bilo ničega čudnog — a nije bilo Kicoša. Kicoš, čini se, nije volio normalne situacije. Posegao je prema rvetu — doduše, nije posegao rukama već, kako to on već čini — zgrabio mačku, motao je te spustio na zemlju. Zatim je zadržao psa tako da se mogao samo trzati n jestu i stavio jadnu smotanu mačku ispred psa, koji je bio izvan sebe, a tada ih oje odjednom pustio.

Isprva se od sklupčanih tijela nije moglo ništa razabrati, a dvorištem se razlijegal žasna dreka. Mačka se prva oslobodila i pojurila prema javoru, te se uspentrala na rvo ostavljajući na kori jasne tragove pandži. Pas je pogrešno proračunao udaljeno

nije na vrijeme zakočio te je punom snagom tresnuo o deblo.

Mačka se strelovitom brzinom popela na najvišu granu i grčevito se pripila uz ju, mijaučući iz svega glasa, dok je pas, teturajući kao da ga je netko omamio, u rugovima obilazio oko stabla.

Kicošev tata se okrenuo prema Kicošu. Ništa nije učinio ni govorio, ali kad je rodorno pogledao Kicoša on je problijedio i sav se nekako smežurao.

— Neka ti to bude pouka — reče Kicošev tata — da, ostavljaš te životinje na iru. Jesi li ikad vidio Stevea ili Dijete prirode da tako muče životinje?

— Ne, tata — skrušeno odgovori Kicoš.

— A sada se vas dvojica pođite igrati. Imam posla.

Mora se priznati da Kicošev tata nije bio cjepidlaka: pošto bi Kicoš dobio svoje, o god to bilo, njegov je tata smatrao da je time stvar zaključena i nije to naglašava jelog dana.

I tako smo Kicoš i ja pošli niz cestu. Ja sam vukao noge i dizao oblačiće prašine, icoš je lebdio pokraj mene.

Stigli smo do imanja gdje je živjelo Dijete prirode. Stajao je pred kućom i znao am da se nadao da će netko od nas naići. Na njegovim ramenima sjedilo je nekolik rabaca, pred njim je skakutao zečić, a iz džepa njegovih hlačica virila je vjeverica, romatrajući nas svojim svijetlim staklenastim očima.

Dijete prirode i ja sjeli smo pod drvo, a Kicoš je »sjeo« pokraj nas, to jest spustio e na pedalj od tla, te smo razmišljali što da radimo. Na žalost, nismo se mogli sjetit ičega posebnog, te smo tako sjedili, bacali kamenčiće, cupkali vlati trave i grickali , dok su divlji ljubimci Djeteta prirode bez straha skakali oko nas. Zapravo, nekak u izbjegavali Kicoša, a on i jest malo čudan momak kad o tome bolje razmislite. Ka am zajedno s Djetetom prirode, njegovi ljubimci i ja najbolji smo prijatelji, ali ako susretnem kad sam sam, neće mi ni prići.

Nije me čudilo što divlje životinje toliko vole Dijete prirode. Cijelo je prekriveno atkim i sjajnim krznom. Da ne nosi hlačice, netko bi ga lako mogao ustrijeliti.

Sjedili smo tako i dosađivali se, a tada sam se sjetio tatinih riječi. Tata je rekao d e na imanje, što je donedavna pripadalo Pierceovima, doselila neka nova obitelj, te dlučismo da se do tamo prošećemo i utvrdimo nemaju li možda i oni djece.

Pošli smo prema imanju Pierceovih i zaista našli tamo nekakvog klinca, otprilike aših godina. Bio je sav nekako zakržljao, zašiljena lica i velikih okruglih očiju. gledao mi je poput patuljaste sove.

Rekao nam je kako se zove, no to je bilo još gore od pravih imena Djeteta prirod Kicoša, te smo nakon kraćeg vijećanja odlučili da ga nazovemo Butch. I on se s tim ožio. Butch je tada pozvao svoju obitelj. Stajali su, jedno pokraj drugoga, poput eda dostojanstvenih sova na grani, dok ih je on predstavljao: mamu, tatu, mlađeg rata i sestru, koja je bila gotovo istih godina. Dok su se ostali vratili u kuću, utchov tata je ostao s nama, čučnuo i počeo s nama pričati.

Zamijetio sam da se donekle boji obrađivanja zemlje. Priznao je da on zapravo je farmer već optičar, te objasnio da optičar konstruira i brusi leće. Međutim, reka am je, s tim zanimanjem nije više mogao preživjeti na svom planetu te je zato doša vamo. Rekao nam je da mu je drago što je došao na Zemlju, te da želi biti dobar

rađanin i susjed, i mnogo drugih sličnih stvari.

Kad je napokon prestao govoriti, iskoristili smo priliku i krenuli. Ništa me toliko e zbunjuje kao šašava odrasla osoba koja voli pričati s djecom.

Odlučili smo da Butchu pokažemo okolicu te da ga uključimo u neke od naših gara. Krenuli smo prema Tamnoj jaruzi, ali smo sporo napredovali jer su iz šume alno iskakali prijatelji Djeteta prirode i pridruživali nam se. Ubrzo se oko nas kupio čitav mali zoološki vrt — zečevi, vjeverice, nekoliko svizaca i dva rakuna.

Dijete prirode mi je prijatelj, dakako, i lijepo se s njim zabavljam, ali moram riznati da mi je i pokvario dosta za bave. Prije nego što se on sa svojom obitelji oselio u dolinu često sam znao odlaziti u lov i ribolov, ali s time je sada bilo gotovo iše ne mogu pucati u vjevericu ili pecati a da se ne pitam neću li možda ubiti neko d prijatelja Djeteta prirode.

Napokon smo stigli do isušenog korita potoka gdje smo iskopavali guštera. Iako mo se time bavili cijelo ljeto, otkopali smo samo manji dio, no nadali smo se da emo ga jednog dana uspjeti posvema iskopati. Dakako, nije to bio živi gušter već kamina stara tko zna koliko milijuna godina. Pronašli smo ga na mjestu gdje se otok nekad prelijevao preko strme izbočine, između dva sloja vapnenca. Već smo tkrili oko dva metra gušterova repa, ali je kopanje bilo sve teže jer je trebalo dstraniti sve veću količinu vapnenca.

Kicoš je odlebdio nad izbočinu te se namjestio, a tada iz sve snage »opalio«, ako e to tako moglo nazvati, pazeći da ne ošteti guštera. Odlomio je dobranu količinu amenja, i nas trojica prionuli smo na posao, odmičući odlomljeno stijenje, dok je icoš prikupljao snagu.

Medu odlomljenim kamenjem bio je i jedan poveći komad stijene koji nikako ismo mogli pomaknuti.

— Udari ga samo malo — rekoh Kicoša, — Malo ga razlomi pa ćemo ga moći vući.

— Ja sam ga odlomio od grebena — odvratio je — a na vama je da ga izvadite.

Znao sam da se ne isplati svađati s njim, te smo se nas trojica ponovo latili ijene. No nismo je uspjeli ni pomaknuti. Kicoš je samo »sjedio« nad nama, debeo i bijestan, očito uživajući u našim mukama.

— Trebala bi vam željezna poluga — dobaci nam. — Tada biste mogli iščupati tu ijenu.

Bilo mi je već dosta Kicoša te sam rekao da ću otići po polugu. Butch je rekao da e poći sa mnom. Ostavili smo Dijete prirode i Kicoša pokraj potoka, popeli se na pu krenuli prema našem imanju. Nismo se žurili. Neka čekaju, pomislih, to su i aslužili, Kicoš sa svojom tvrdoglavošću i Dijete prirode što paradira s tim votinjama.

Hodali smo i pričali. Butch mi je pričao o planetu s kojeg je došao — bilo je to, ni se, jadno mjesto — a ja sam mu pričao o dolini. Znao sam da ćemo postati dobr rijatelji.

Upravo smo prolazili pokraj Carterove farme i njegova voćnjaka kad je Butch djednom kao ukopan zastao usred puta i ukočio se, poput lovačkog psa kad nanjuš vljač.

Hodali smo jedan za drugim te sam tresnuo u njega kad je zastao. No nije se na t
bazirao već je samo stajao na mjestu, blistavih očiju i napeta tijela. — Što je? —
pitah ga. On je i dalje prodorno gledao prema voćnjaku. Slijedio sam njegov pogle
o nisam ništa posebno zamijetio.

Butch se odjednom okrenuo, preskočio ogradu na drugoj strani puta i poput
rijele potrčao niz polje što se protezalo nasuprot voćnjaku. I ja sam preskočio
gradu te potrčao za njim. Stigao sam ga tek na rubu šume, zgrabio ga za rame i
krenuo prema sebi, što nije bilo teško jer je doista bio kržljavko.

— Što ti je? — zaurlah. — Kamo si pojurio?

— Kući, po pušku!

— Pušku? Zašto?

— Tamo ih ima cijela gomila! Moramo ih rastjerati! Napokon je shvatio da ga ne
zumijem.

— Nećeš mi valjda reći — reče polako — da ih nisi vidio? Zanijekao sam glavom

— U voćnjaku nije bilo nikoga.

— Oni su tamo, u to možeš biti siguran — odvrati Butch. — Možda ih ti nisi
dio. Možda si poput »staraca«.

To me naljutilo te sam skupio šaku i prijeteći mu je gurnuo pod nos.

— Čekaj, da ti objasnim! Njih vide samo djeca. Oni donose nesreću. Ne smijemo
n dopustiti da se ovdje zadrže jer će nas stalno pratiti smola.

Nisam mu isprva vjerovao, ali nakon svega što sam doživio s Djetetom prirode i
icošem nisam se više usuđivao ni za što reći da je nemoguće. Razmišljao sam
inutu-dvije o Butchovim riječima, i nisu mi se više činile tako glupim. Moje je
oditelje na primjer, zaista stalno pratila nesreća već duže vrijeme, i to mi se nije
nilo logičnim. Nekakvog razloga toj stalnoj »smoli« zacijelo mora biti!

Nisu posrijedi samo moji roditelji, osim toga, već i svi drugi susjedi. Osim Andyja
artera.

— U redu — rekoh Butchu. — Idemo po tu pušku.

Nisam još ni izgovorio te riječi kad sam shvatio da to zaista mora biti čudna
uška kojom se može pucati u nešto što se ne vidi.

Stigli smo do bivše Pierceove farme u tren oka. Butchov je tata sjedio pod drvom
čini se da je zbog nečeg bio potišten. Butch mu je prišao i počeo klepetati. Nisam,
akako, razumio ni riječi.

Njegov tata slušao ga je neko vrijeme, a zatim ga prekinuo.

— Morao bi govoriti jezikom ovog planeta, sine. Ne smiješ biti nepristojan.
guran sam da želiš postati dobrim građaninom ovoga velikog i slavnog planeta, a
o ćeš najbolje učiniti budeš li govorio jezikom njegovih stanovnika i poštovao
jihove običaje.

— Je li to točno, gospodine — upitah ga — da ti... da ta stvorenja što ih je Butch
dio donose nesreću?

— Da. U to nema sumnje — potvrdi Butchov tata. — Na našem planetu to je
obro poznata činjenica.

— Tata — umiješa se Butch — da uzmem pušku?

— Pa, ne znam. Mislim da bismo o tome trebali razmisliti. Da smo na našem

anetu... ali ovo je Zemlja, i možda su običaji ovdje drukčiji. Možda bi čovjek koji
na ta stvorenja prigovorio kad bismo u njih pucali...
— Ali nitko ih zbilja nema — nisam izdržao a da ga ne prekinem. — Kako možet
ešto imati kad to nešto čak ni vi ne vidite?
— Mislio sam na gospodina u čijem su se voćnjaku pojavili.
— Andyja Cartera? Ta on nema ni pojma da oni postoje!
— To nije važno — odgovori Butchov tata. — Čini mi se da je ovdje riječ o
zbiljnom etičkom problemu. Na našem planetu nitko ih ne bi htio imati. Stidjeli
smo se da ih imamo. No ovdje možda stvari stoje drukčije. Naime, »oni« donose
reću čovjeku kojega usvoje.
— Mislite li time reći da donose sreću Andyju? — upitah ga. — Niste li rekli da
onose nesreću?
— To je točno, ali ljudima koje usvoje »oni« donose sreću. Svima ostalima donos
esreću. Upravo zbog toga. tj. zbog činjenice što sreća jednog čovjeka znači nesreću
a ostale, ne dopuštamo im da nikoga usvoje na našem planetu.
— Mislite li da su usvojili Andyja i da mu zato sve polazi za rukom?
— Pogodio si, Steve — reče Butchov tata. — Vidim da si odlično shvatio što hoć
ći.
— Pa, zašto onda ne odemo i ne postrijeljamo ih?
— Ne bi li se taj gospodin Carter bunio?
— Svakako, no drugo od njega ne biste ni mogli očekivati. Vjerojatno bi nas
ajurio prije nego što bismo obavili posao, no mogli bismo se ponovno prišuljati i...
— Ne — odrešito me prekine Butchov tata. On je očito bio strašno pravičan i
eobično je pazio da ne učini nešto što ne bi bilo u redu.
— Tako se ne smije postupati — nastavi on. — To bi bilo vrlo nepošteno. Misliš
a bi taj Carter htio »njih« zadržati kad bi znao da ih ima?
— Siguran sam da bi. On voli samo sebe. Butchov tata uzdahne i ustane.
— Steve, misliš li da je tvoj tata sad kod kuće?
— Mislim da jest.
— Otići ćemo i o tome s njim porazgovarati — ozbiljno reče Butchov tata. — On
Zemljanin i pošten čovjek i znat će nam reći što je pravedno.
— Gospodine — upitah ga — a kako se ti... ta stvorenja zovu?
— Mi na našem jeziku imamo naziv za njih, ali se to, na žalost, ne može prevesti
aš izraz označava nešto što nije ni tu ni tamo, nešto što je između... Mislim da
smo ih mogli nazvati »polustvorovima«, ako takva riječ postoji na vašem jeziku.
— Pa, ne znam postoji li takva riječ ili ne, ali zaista dobro zvuči.
— U tom slučaju — ozbiljno odluči Butchov tata — nazvat ćemo ih tim imenom.
Isprva je i tata bio zaprepašten kao i ja. No što je dulje slušao Butchova tatu i viš
zmišljao o svemu, činilo se da počinje sve više vjerovati da možda u svemu tome
na nečega.
— Pa, nešto je moralo prouzročiti svu tu našu lošu sreću — izjavi tata napokon.
- Što god bih poduzeo, sve je loše završavalo. Moram priznati da me to ljutilo.
ogotovu kad bih se sjetio Cartera i vidio kako mu sve polazi za rukom.
— Neobično mi je žao — reče Butchov tata — što polustvorovi postoje i na ovom

anetu. Na našem planetu bilo ih je mnogo, a i na nekim od susjednih planeta, ali isam znao da su čak dovde doprli.

— Nešto mi ipak nije jasno — reče tata paleći lulu. — Kako oni mogu biti ovdje a ih nitko ne vidi?

— Postoji znanstveno objašnjenje za tu pojavu, ali, na žalost, ne govorim vaš zik tako dobro da bih ga mogao prevesti. Mogli bismo možda reći da su oni izvan ze u odnosu na stvarnost što je mi opažamo, ali ne potpuno. Dječje je oko epomućeno, a duh otvoren tako da djeca mogu zamjećivati djelić onoga što je izva aše stvarnosti. Zato ih djeca zamjećuju a odrasli ne. I ja sam, kad sam bio dijete, nao mnoge zamijetiti, a i postrijeljati. Na mom planetu to je općenito prihvaćeno ao dječji posao: stalno paziti na njih i pobrinuti se da se previše ne namnože.

Tata se okrene prema meni.

— Ti ih nisi vidio?

— Ne, tata. Nisam.

— Ni vi? — obrati se tata Butchovom ocu.

— Izgubio sam sposobnost zamjećivanja polustvorova već prije mnogo godina — eče Butchov tata. — Što se tiče vašeg dječaka, možda samo djeca nekih rasa mogu.

— Ali, oni nas moraju vidjeti — uporno nastavi tata. — Kako bi nam inače mogl onositi sreću ili nesreću?

— Da, oni nas vide. Svi se slažu da je tako. Znanstvenici mog planeta posvetili su nnoge godine i mnogo napora izučavanju tih bića.

— Još nešto — nastavi tata. — Zašto ti... ta bića »usvajaju« ljude? Što time obivaju? Zašto pokazuju toliku naklonost prema čovjeku što ga »usvoje«?

— Nitko to točno ne zna. Ima nekoliko teorija. Prema jednoj od njih, oni nemaju astitog života već moraju imati nekakav uzor kako bi mogli postojati. Kad ne bi mali uzora, ne bi imali oblika ni osjetila i, vjerojatno, ni sposobnosti zapažanja. Čin e da umnogome nalikuju na parazite.

Tata ga ponovno prekine. Bio je sav zbunjen i očito je na glas razmišljao.

— Mislim da to oni ne rade... da ne donose sreću ili nesreću samo tako. Negdje ora postojati dobar razlog za to, kao što i za sve drugo na svijetu ima razloga. Mislim i smatram da je to razumno, da je sve na svijetu planirano, da nema ničega ez svrhe. Ako o tome dobro razmislite, nema ničega što bi u osnovi bilo zaista loše. Možda su ti... ta bića...zajedno s nesrećom što je donose dio nekakvog plana kojeg je lj da se ljudi nauče suprotstavljati nedaćama i jačati karakter.

Nisam nikad čuo tatu da govori poput propovjednika, ali ovaj put su me se jegove riječi zaista dojmile tako.

— Možda imate pravo — odgovori Butchov tata ozbiljno. — Nitko zapravo ne zn očan razlog njihovu postojanju.

— Možda je to neko lutajuće pleme — nastavi tata — koje tumara od planeta do aneta. Možda će jednog dana jednostavno dići sidro i otići.

Butchov tata tužno kimne glavom.

— Nije se gotovo nikad dogodilo, gospodine, da su oni otišli.

— Kad sam bio dijete, otišao sam jednom u grad sa svojim ocem — reče tata. — o je bilo davno, no dobro se sjećam kako sam stajao pred nekim velikim izlogom

punjenim igračkama, znajući da ih nikada neću moći kupiti. Možda je tako i s tim ćima. Možda i ona stoje pred »izlogom« i promatraju nas...

— Vaša je usporedba zaista slikovita — reče Butchov tata, očito se diveći.

— No, toliko sam se raspričao — reče tata — kao da sam sve uzeo za gotov groš. akako, ne bih ni za što na svijetu htio sumnjati u vaše riječi...

— Ali ipak sumnjate, zar ne? No shvaćam vas, vjerujte mi! Možda biste mi prije ovjerovali kad bi vam i vaš sin mogao reći da ih vidi?

— Pa, da — zamišljeno će tata. — Svakako da bih.

— Prije nego što sam došao na Zemlju bio sam optičar, i možda bih mogao brusiti par leća koje bi vašem sinu omogućile da vidi te . . polustvorove. Nisam guran da će mi to uspjeti, no isplati se pokušati. Vaš sin bi još morao posjedovati posobnost zapažanja izvan stvarnosti. Možda bi uz malu korekciju...

— Ako to učinite, ako Steve zaista bude mogao vidjeti ta stvorenja, vjerovat ću am bez pogovora.

— Odmah ću se latiti posla — reče Butchov tata. — A poslije možemo razmisliti oralnim stranama cijele situacije.

Tata je promatrao Butcha i njegovog tatu kako odlaze putem i odjednom se resao.

— Nekima od tih izvanzemaljskih došljaka doista svašta pada na um. Čovjek ora pripaziti da i sam ne proguta neke od njihovih zamisli.

— Mislim da Butchov tata govori istinu — rekoh.

Tata je neko vrijeme šutio.

— Znaš, Steve — javio se napokon — ne znam ništa o svemu tome, no što više o ome razmišljam... Čini mi se razumnim da bi na svijetu moglo biti toliko sreće i oliko nesreće, te da bi obično i sreća i nesreća bile raspodijeljene u otprilike dnakom omjeru. No, pretpostavimo da se pojavi nešto što će prigrabiti svu sreću amo za jednog čovjeka... U tom slučaju ostalima preostaje samo nesreća.

Meni se to nije činilo toliko jasnim. Zapravo me sve to sve više zbunjivalo.

— Možda to nije ništa drugo već najobičnija životna utakmica. Sreća što zadesi dnog čovjeka može predstavljati nesreću za drugog. Uzmimo, na primjer, da posto aposlenje što ga svi žele. Jedan čovjek dobije to zaposlenje i to je za njega sreća, al a sve ostale to je nesreća. Ili, pretpostavimo da je onaj medvjed jednostavno morao oharati nečiju košnicu. To je nesreća za onoga čiju je košnicu uništio, ali sreća — il ar ne nesreća — za onoga čiju je košnicu medvjed ostavio na miru. Ili, ako se ekome pokvari traktor...

Tata je još dugo govorio, no znao sam da nije ni sebe uspio uvjeriti. Obojica smo nali da to nije tako jednostavno.

Kicoš i Dijete prirode naljutili su se na mene što se nisam pojavio sa šipkom. Rek u mi da sam ih prevario, i morao sam im objasniti točno što se dogodilo, te su mi ek onda povjerovali. Možda bi bilo bolje da sam držao jezik za zubima, ali mislim a to ne bi ništa mijenjalo na stvari.

Pomirili smo se. Svima nam se Butch sviđao te smo se dobro zajedno zabavljali. icoš i Dijete prirode su isprva stalno zadirkivali Butcha zbog polustvorova, no Butc to mirno primao pa su naposljetku prestali.

Tog smo se ljeta zaista dobro zabavljali. Iskopali smo guštera i bavili se mnogim rugim stvarima. Neko vrijeme pratila nas je obitelj tvorova, koji su se doslovce ljubili u Dijete prirode. Jednog je dana Kicoš »odvukao« Carterove strojeve do rub jegova imanja, te je Andy Carter poludio od bijesa dok ih je opet spremio u šupu.

Nas kao i ostale susjede i dalje je pratila smola. Kad nam se jednog dana srušila aja, tata je čvrsto povjerovao u ono što nam je ispričao Butchov tata. Mama ga je dva uspjela zadržati da ne ode do Andyja Cartera i ne zgrabi ga za vrat.

Došao je i moj rođendan. Roditelji su mi poklonili prijemnik za »živu televiziju«, o doista nisam očekivao. Dakako, svoticu, a mama i tata nisu baš bili pri parama s bzirom na sve te nedaće što su nas pratile

Naravno, svi znate što je to »živa televizija«. To je nešto slično običnoj televiziji, mo bolje. Obični TV program možete samo gledati, a »živu televiziju« doživljavate

To je jednostavan uređaj: pričvrstite ga na glavu, odaberete kanal i uključite ga, da se jednostavno udobno namjestite i doživljavate ono što promatrate. Nije za to otrebna nikakva uobrazilja jer je sve tu — i radnja, i zvuk, i miris; možete čak u vjesnoj mjeri i napipati ono što gledate.

Roditelji su mi kupili dječji uređaj tako da sam mogao birati samo kanale s ečjim programima. No to mi je odgovaralo — nisu mi se doživljavale nekakve ubavne limunade što ih obično prikazuju za odrasle.

Zabavljao sam se uređajem cijelo jutro. Jedan od programa zvao se »Nedaće u vemiru« i prikazivao je što se sve događalo istraživačkoj ekipi sa Zemlje što se pustila na neki nepoznati planet. Zatim sam »gledao« program o lovačkoj ekspedici a planet sav obrastao džunglom, te »Robina Hooda«. Mislim da mi se od ta tri rograma najviše svidio »Robin Hood«.

Bio sam izvan sebe od zadovoljstva i ponosa, te sam ubrzo otrčao da pokažem incima što sam dobio od roditelja. Uzeo sam uređaj i pošao do Kicoševe ulice. No isam mu uspio pokazati prijemnik.

Nisam stigao ni do vrata na ogradi kad se odjednom lebdeći došuljao Kicoš. okraj njega, jedva na metar, lebdjela je ona jadna mršava mačka što ju je eprekidno kinjio. Kicoš ju je opet bio smotao tako da nije mogla pomaknuti ni išić. Sirota životinja raskolačila je oči od užasa. Imala je i od čega, jer ju je Kicoš ista majstorski učvorio.

— Hej, Kicošu! — povikah.

Stavio je prst na usta, a zatim me šutke pozvao da mu se pridružim. Preskočio m ogradu, a Kicoš se spustio tako da je lebdio negdje u visini mojih očiju.

— Što to radiš? — upitao sam ga.

— Otišao je i zaboravio zaključati lokot — prošapta Kicoš.

— Tko je otišao?

— Moj tata. Zaboravio je zaključati lokot na vratima od šupe.

— Pa tamo je...

— Da — potvrdi Kicoš. — Tamo on drži svoj vremenski stroj.

— Kicošu! Ta nećeš valjda staviti tu mačku u stroj!?

— Zašto ne? Tata još nije nikad pokušao staviti neki živi stvor u taj stroj, a ja bih tio vidjeti što će se dogoditi.

To mi se nije sviđalo, ali sam ipak gorio od želje da vidim taj vremenski stroj. itao sam se kako li izgleda. Nitko ga nije vidio osim Kicoševa tate.

— Što ti je? — upita me Kicoš. — Ne misliš li valjda poput kukavice podviti rep objeći?

— Ali mačka!

— Zaboga, pa to je samo mačka.

To je bilo dakako točno. Bila je to samo mačka.

Pošao sam za njim. Ušuljali smo se u šupu, zatvorili vrata za sobom i prišli remenskom stroju što je stajao usred šupe, na podu.

Njegov me izgled donekle razočarao. Bio je to nekakav lijevak s nekoliko cijevi o su zmijoliko obavijale grlo lijevka na mjestu gdje se on sužavao. I to je bilo sve – sim nekakve, očito na brzinu sklepane upravljačke ploče, koja je čavlima bila ričvršćena na stup i gomilom žica spojena s lijevkom.

Lijevak mi je dopirao do prsa. Stavio sam prijemnik na rub i istegao vrat da ogledam u lijevak. U istom trenutku Kicoš je prekidačem uključio stroj. Trgnuo sam e i odskočio, jer me to zaista uplašilo.

Kad sam se oprezno približio lijevku da ga još jednom pogledam, ugledao sam u jemu nešto što je nalikovalo na vir vrhnja. Bila je to nekakva gusta, masna, vjetlucava — i živa masa. Moglo se osjetiti da ona živi. Spopala me želja da skočim nju naglavce i morao sam čvrsto zgrabiti rub lijevka da bih se tome odupro. Možd h i bio skočio u lijevak da se u tom trenutku nije oslobodila mačka.

Ne znam kako joj je to uspjelo, jer ju je Kicoš zaista bio smotao u nekakvu čudnu uzlanu loptu. Možda je pri tom bio nepažljiv, možda je mačka pronašla način kak a se oslobodi. U svakom slučaju, u tom trenutku Kicoš je »držao« mačku nad jevkom i upravo se spremao pustiti je kad se ona oslobodila... ne djelomično već otpuno... i lebdjela na tren nad lijevkom, tuleći i vrišteći, ukočena repa, mašući andžama po zraku ne bi li se za nešto uhvatila. Dok je padala, uspjelo joj je da se aci ustranu te je pandžama jedne šape zahvatila rub lijevka a drugom šapom kvačila moj prijemnik.

Viknuo sam i skočio prema prijemniku ne bih li ga spasio, ali bio sam prespor. ačka ga je povukla s ruba lijevka te je prijemnik skliznuo u skorupasti vir i nestao. ačka se poput munje uspela uza stup do zabatnih greda i tu se grčevito držala, još vijek vrišteći.

A tada su se otvorila vrata i u šupu je ulebdio Kicošev tata. Uhvatio nas je na elu. Mislio sam da će me Kicošev tata dobrano udesiti i sav sam se ukočio od raha. No nije mi ništa učinio. Lebdio je trenutak-dva i gledao nas, a zatim se bratio meni.

— Molim te otiđi, Steve.

Izjurio sam iz šupe što sam brže mogao, osvrnuvši se samo jednom. Kicoš je već o blijed i nekako smežuran. Znao je što ga čeka i bilo mi ga je žao, iako sam hvaćao da to i te kako zaslužuje. No znao sam isto tako da mu ne mogu pomoći, ča da sam ostao. Osim toga, bilo mi je drago što sam se izvukao bez kazne. Tako sam arem tada mislio.

Ne znam što mi je bilo — valjda sam bio na smrt preplašen. Otišao sam ravno

ući i sve to ispričao tati, a on je skinuo remen i izdevetao me. No vidjelo se da ga
va ta zbivanja u vezi s došljacima zabrinjavaju.

Nekoliko dana nisam se udaljavao od kuće. Kuda god išao, morao bih proći
okraj Kicoševe kuće, a nisam ga želio vidjeti, barem na neko vrijeme.

Tada se jednog dana pojaviše Butch i njegov tata. Nosili su naočale.

— Ne znam da li će ti pristajati, Steve — reče Butchov tata. — Morao sam
agađati mjeru.

Bile su to uglavnom naočale kao i svake druge, ali su se na staklima vidjele
ekakve čudne crtice što su se protezale u svim mogućim smjerovima, kao da je
etko uzeo leće i iskrivio ih sve dok se nisu potpuno izobličile. Stavio sam naočale.
ile su mi malo preširoke. Kad sam ih namjestio i dobro pogledao, stvari su mi se
nile drukčijima, premda ne mnogo. Pogledao sam staju i učinila mi se nekako
udnom i sablasnom, iako nisam mogao ustanoviti zašto. Dan je bio vedar i sunce je
alo svom žestinom — bio je kolovoz — ali kad sam stavio naočale kao da se nebo
aoblačilo i malo zahladilo. To su bile neke, premda ne i sve razlike.

Obuzeo me nekakav čudan, neobjašnjiv osjećaj i zadrhtao sam. Nešto nije bilo u
edu sa svjetlom, ali najgore od svega bio je osjećaj da ne pripadam... No nisam ni z
o mogao reći da je potpuno iskrivljeno.

— Ima li kakvih razlika, sine? — upita me tata.

— Pa, donekle se razlikuje od slike bez naočala.

— Da vidim.

Skinuo mi je naočale i sam ih nataknuo.

— Ništa ne vidim, samo nekakvo šarenilo.

— Rekao sam vam — umiješa se Butchov tata — da to samo djeca mogu vidjeti.
i i ja smo previše čvrsto usađeni u stvarnost.

Tala skine naočale, ali mi ih nije vratio.

— Jesi li vidio kakvog polustvora? Zanijekao sam glavom.

— Ovdje nema polustvorova — reče Butch.

— Da bismo ih vidjeli — javi se i njegov tata — moramo otići do Carterove
rme.

— Dobro, što onda čekamo?

I tako smo nas četvorica pošli putem do Carterove farme.

Činilo se da na farmi nikog nema, a to je bilo prilično čudno jer bi obično Carter
i Ozzie Burns, Carterov radnik, ili Burnsova žena ostajali kod kuće kad bi ostali
orali otići u grad ili nekamo drugdje.

Stali smo na putu i Butch se dobro ogledao. Oko zgrada nije bilo polustvorova.
ije ih bilo ni u voćnjaku ni na poljima. Tata je postajao nestrpljiv. Znao sam o čem
zmišlja — da su mu ti izvanzemaljski došljaci podvalili.

Odjednom Butch uzbuđenim glasom primijeti da mu se učinilo da je zamijetio
olustvora dolje uz rub pašnjaka, uza samu šumu što je rasla duž Tamne jaruge.
ndy Carter je ondje imao šupu za sijeno. Butch doduše nije bio siguran jer je to bil
rlo daleko.

— Dajte vašem sinu naočale — reče Butchov tata — pa neka i on pogleda.

Tata mi doda naočale i ja ih natakoh na oči. Malo sam se mučio dok sam

prepoznao« krajolik. Napokon mi je to uspjelo i . . doista!... dolje na kraju pašnjaka
icala su se neka bića koja su ličila na ljudska, ali su izgledala vrlo čudno,
aglovito, poput dima, kao nešto što bi čovjek mogao otpuhati.

— No, što vidiš? — upita me tata.

Rekao sam mu što sam vidio i on se zamisli, trljajući rukom neobrijanu bradu.

— Čini se da tamo nikog nema — reče tata napokon — i mislim da ne bi škodilo
a priđemo bliže. Ako su ti... ta stvorenja tamo, htio bih da ih Steve dobro pogleda.

— Mislite li da je to u redu? — zabrinuto upita Butchov tata. — Nije li to
epošteno?

— Pa, jest — odgovori tata. — Mislim da jest. No, ako požurimo i odmah se zati
gubimo, Andy neće ni znati da smo se motali po njegovoj farmi.

Provukli smo se kroz ogradu, prešli pašnjak i ušli u šumu kako bismo se neopazk
ogli prišuljati do mjesta gdje smo zamijetili polustvorove. S mukom smo se
robijali kroz šumu, jer je tu i tamo šikarje bilo prilično gusto, isprepleteno
upinama prepunima crnih sjajnih boba.

Ipak smo napredovali što smo tiše mogli, te smo naposljetku stigli do točke
asuprot mjestu gdje smo zamijetili polustvorove. Butch me gurne i uzrujano
rošapće.

— Evo ih!

Stavio sam naočale i... zaista ih spazio. Na rubu pašnjaka, uz samu šumu, stajao j
ndyjev sjenik, zapravo nekakav krov na stupovima gdje je Andy spremao sijeno što
u ne bi stalo u pravi sjenik. Bio je u vrlo trošnom stanju. Na krovu je stajao Andy,
z njega hrpa krovnih daščica, a uz ljestve naslonjene na krov penjao se Ozzie Burns
ndyjev radnik, s nekoliko daščica na ramenu. Andy se sagnuo da prihvati daščice
d Ozzieja, a pri dnu ljestava stajala je Burnsova žena, čvrsto držeći ljestve kako se
e bi prevrnule. Zato nikoga nije bilo — bili su svi ovdje, popravljajući krov na
eniku.

Bili su tu i polustvorovi — i to najmanje dvadesetak njih. Desetak ih je stajalo na
rovu s Andyjem, nekoliko na ljestvama pokraj Ozzieja Burnsa, a nekolicina je
omagala držati ljestve.

Izgledali su vrlo zaposleno i marljivo, a svi su bili slika i prilika Andyja Cartera.

Bilo bi, zapravo, pogrešno reći da nalikuju na Andyja Cartera, jer to nije bilo
očno. Izgledali su poput nekakvih nestvarnih priviđenja maglovitih obrisa, no svi ti
brisi — bez iznimke — na vlas su nalikovali na zdepasti i krupan obris Andyja
artera. Hodali su također poput njega, ratoborno i razmetljivo, i svi njihovi pokreti
očno su oponašali njegove pokrete. Čak je i Carterova pakost izbijala iz njih.

Dok sam tako buljio u njih, Ozzie Burns je dodao daščice Andyju i popeo se na
rov, a Burnsova žena se odmakla od ljestava jer ih više nije morala držati. Zamijeti
m da ljestve stoje na neravnu tlu i da ih je zato morala držati.

Andy se sagnuo i položio hrpu daščica na krov, a zatim se uspravio, pogledao
rema šumi i ugledao nas.

— Što radite ovdje? — zaurlao je i počeo se spuštati niz, ljestve.

Tada se dogodilo nešto čudno. Morat ću to ispričati polako i nastojati da ništa ne
pustim.

Učinilo mi se da su se ljestve odjednom razdvojile u dvoje ljestve. Jedne ljestve s dalje stajale naslonjene na krov, a druge su počele kliziti niz krov i tek što nisu ale, s Andyjem na njima.

Upravo sam htio viknuti Andyju da pripazi, iako ni sam nisam znao zašto bih to radio. Ne bih plakao za njim da je pao i slomio vrat. No upravo dok sam otvarao sta da viknem, dva polustvora pomakoše se strelovitom brzinom i druge ljestve estadoše. Već su padale, klizeći niz krov, s drugim Andyjem na njima — a onda su djednom ostale samo jedne ljestve, s jednim Andyjem umjesto dva. Stajao sam kao kočen na mjestu, svjestan onoga što sam vidio, a ipak ne vjerujući svojim očima.

Činilo mi se kao da sam promatrao dva različita vremena jedno kad su ljestve ebale pasti i drugo kad nisu pale jer su to spriječili polustvorovi. Vidio sam »sreću« a djelu. Ili sprečavanje nesreće. Bilo kako bilo, ispalo je na isto.

Andy je dotle stigao do dna ljestava, a polustvorovi su silazili s krova kako je tko logao — neki su skakali, a neki se jednostavno spuštali. Da su to bila ljudska bića, lo bi mnogo slomljenih ruku i nogu.

Tata iziđe iz šume, a ja pođoh za njim. Znali smo da će biti gužve, no nismo bili ukavice. Za nama su se vukli Butch i njegov tata. no vidjelo se da su obojica replašeni i da im nije do kavge.

Andy je napokon sišao s ljestava i pošao prema nama. Nije bilo sumnje da je kopao ratnu sjekiru. S obje strane, u redu, stupali su uz njega polustvorovi, držeći orak s njim i mašući rukama poput njega. Izgledali su isto tako opako kao i Andy.

— Slušaj, Andy, budimo razumni — nastojao ga je tata umiriti. Znam koliko ga j napora stajalo, jer je tata mrzio Andyja Cartera iz dna duše, a imao je i razloga. ndy je bio loš susjed tko zna koliko godina.

— Nemoj meni govoriti da budem razuman! — zaurla Andy. — Misliš da nisam ačuo kako mene okrivljuješ za ono što ti nazivaš smolom. Eto, sad ti u lice kažem a to nije nikakva smola već najobičnija nespretnost i loše gospodarenje. Ako misliš a ćeš nešto postići tim svojim pričama, zacijelo si lud! Čini se da su ti te vanzemaljske gluposti zavrtjele mozgom. Da je po mojemu, istjerao bih sve te mrdljive došljake sa Zemlje.

Tata ljutito krene prema Andyju. Mislio sam da će ga udariti, ali Butchov tata riskoči i zgrabi ga za ruku.

— Ne! Ne! — poviče. — Nemojte se tući s njim! Idemo odavde!

Tata je samo stajao dok ga je Butchov tata još uvijek držao za ruku. Na trenutak m se pitao koga li će udariti — Butchova tatu ili Andyja.

— Nisi mi se nikada sviđao — vikao je Andy na tatu. — Od prvog dana znao san a si protuha, a družeći se s tim izvanzemaljskim skitnicama dokazao si da nisi ostojan imena ljudskog bića. Nisi ništa bolji od njih. A sada se gubi i da se više ikad nisi usudio stupiti na moju farmu!

Tata trgne ruku tako da je Butchov tata gotovo pao, a zatim je digne i zamahne. idio sam kako se Andyjeva glava pomiče u jednu stranu i spušta prema njegovu amenu, i na trenutak se činilo kao da se pojavljuju dvije glave. Znao sam da risustvujem još jednom sprečavanju nesreće, iako ovaj put nije bila posrijedi esreća jer ga je tata najozbiljnije htio udariti.

Ovaj put polustvorovi nisu bili dovoljno brzi i nisu uspjeli spasiti Andyjevu glavu
d opasnosti. Ovaj put nisu to, dakako, bile ljestve što su polako padale.

Začuo se udarac kao kad netko u zimsko jutro sjekirom udari o smrznutu kladu.
ndyjeva glava poletje unatrag, a zatim on tresne na leđa koliko je dug i širok.

Svi ti smiješni polustvorovi stajali su uokolo, zaprepaštena pogleda, kao da ne
eruju svojim očima. Gotovo sam se nasmijao gledajući kako tupo bulje u Andyja.

Tata se okrene i pruži mi ruku.

— Hajde. Steve. Idemo kući.

Rekao je to mirnim i jasnim glasom, u kojem sam osjetio i prizvuk ponosa.
krenuli smo se i pošli, bez žurbe i ne okrećući se.

— Tako mi svega — reče tata — to sam htio učiniti otkako sam ga prvi put
gledao prije petnaest godina.

Nisam ni zamijetio što se dogodilo s Butchom i njegovim tatom. Pitao sam se
amo su nestali, jer nije bilo ni traga ni glasa od njih. No nisam ništa rekao tati jer
i je nešto govorilo da nije osobito prijateljski raspoložen prema Butchovom tati.

No nije trebalo da se brine za njih jer su nas oni čekali kad smo izišli na put.
eško su disali i bili su prilično izgrebeni. Zacijelo su se opreza radi ponovo vratili
roz šikaru i sve one kupine.

— Drago mi je što ste se vratili zdravi i čitavi — reče Butchov tata.

Tata ga hladno pogleda, kimne, a zatim me još čvršće uhvati za ruku i dugim
oracima pođe dalje, tako da sam morao trčkarati uz njega. Vratili smo se kući i
ajprije otišli u kuhinju da se napijemo vode.

— Imaš li još te naočale, Steve? — upita me tata.

Izvadio sam ih iz džepa i dodao mu ih. Stavio ih je na policu iznad praonika.

— Ostavi ih ovdje, sine. I nemoj ih više nikada dirati. Jasno?

— Da, tata — poslušno sam odgovorio.

Istini za volju, bilo bi mi draže da je bijesnio. Bojao sam se da ga je događaj kraj
ndyjeva sjenika naveo da napokon odluči da ode na neki od naseljeničkih planeta,
da se zbog toga nije ljutio.

No tata nije rekao ni riječi o tučnjavi s Andyjem ili o naseljeničkim planetima i
ije se ljutio na mene. Bio je i dalje miran, iako sam znao da je zapravo bijesan, i to
glavnom na Butcha i njegova tatu zato što je zbog njih ispao budala.

I ja sam razmišljao o onome što sam vidio na Andyjevu pašnjaku. Što sam više o
ome mislio, to sam više bio uvjeren da sam shvatio tajnu djelovanja polustvorova.

Dok sam promatrao ljestve, zacijelo sam ih vidio u dva različita vremena Zacijelo
am ih vidio u budućnosti kako padaju. A ljestve nisu pale zato što su polustvorovi,
djevši da ljestve klize, učvrstili noge u tlo. tako da ljestve, dakako, nisu pale.
olustvorovi su samo pogledali malo u budućnost i tada spriječili nešto što se trebal
ogoditi prije nego što se to zaista dogodilo.

A to je, rekoh sam sebi, osnova sreće odnosno nesreće. Polustvorovi su mogli
amijetiti nezgode u budućnosti te su ih nastojali spriječiti. No to im očito nije uvije
spijevalo. Pokušali su zaštititi Andyja kad ga je tata udario, ali nisu uspjeli. Drugim
ječima, nisu bili nepogrešivi. Moje se raspoloženje malo popravilo kad sam došao
o tog zaključka.

Ako su oni mogli donositi Andyju sreću, bilo bi razumno pretpostaviti da su vima nama ostalima mogli donositi nesreću. Trebali su samo zamijetiti dobru prilik o bi se nama ukazala i izmijeniti je u nepriliku.

Možda polustvorovi žive u nekom vremenu koje je za nekoliko sekundi ispred as, tako da nas jedino ta razlika u vremenu odvaja od njih?

Još me nešto mučilo. Zašto sam mogao vidjeti događaje u dva različita vremena? ilo mi je jasno da to Butch i njegovi nisu mogli, jer bi inače valjda znali nešto više om problemu s polustvorovima. Proučavali su ih godinama, no činilo mi se da ne naju ništa o tom dvostrukom vremenu. Možda je Butchov tata izbrusio te leće bolje ego obično kad mi je napravio naočale. Možda je nešto u njih ugradio ili iz njih ešto odstranio, ni sam ne znajući što, ili je nesvjesno nešto učinio kad ih je pravio.

Pala mi je na um još jedna mogućnost: možda ljudski rod drukčije vidi stvari, ožda samo malo drukčije, te su se tako otkrile stvari koje nitko nije mogao ni aslutiti kad je korekcija za Butchov vid primijenjena na vid Zemljanina. Sve sam to okušao razbistriti u glavi, ali nije mi uspijevalo. Samo sam se sve više zbunjivao.

Nekoliko dana nisam se udaljavao od kuće jer sam osjećao da bih morao bjegavati Butcha i njegove zbog obiteljskog ponosa, te sam tako propustio veliku vađu između Kicoša i Djeteta prirode.

Čini se da je Djetetu prirode dozlogrdilo Kicoševo mučenje one jadne mačke, te j zeo jednog od onih tvorova što su ga stalno pratili, skratio mu dlaku i obojio tako a je izgledao upravo kao mačka. Zatim se jednog dana odšuljao do Kicoševe kuće, grabio mačku i umjesto nje u dvorište pustio tvora, pazeći da to nitko ne zamijeti.

Tvor nije htio biti u Kicoševu dvorištu. On je pripadao Djetetu prirode i odmah j očeo bježali kući što je brže mogao, iako to nije bilo osobito brzo.

U tom je trenutku iz kuće izlebdio Kicoš i opazio tvora kako bježi iz dvorišta. omislio je da to mačka želi pobjeći od njega te je »posegao« za tvorom, »zgrabio« a, smotao u loptu i bacio visoko u zrak, onako nemarno, da »mačku« ukori zbog jega.

Tvor se vinuo u zrak, a zatim tresnuo točno na Kicoša koji je tu lebdio, nekoliko etara iznad zemlje. Tvor je bio izvan sebe od straha, ali kad se napokon uspio andžama uhvatiti za Kicoša, oduševljeno je uzvratio napad. Prvi put u svom životu icoš je tresnuo na tlo, te je, među inim, napokon zaprljao odjeću kao što to čine ruga djeca. Bio bih dao bilijun dolara da to vidim.

Isprva su mislili da će morati Kicoša nekamo odvesti i sakriti ga na tjedan ili dva a se smrad izgubi, no ipak su ga nekako uspjeli očistiti tako da mu se moglo prići. icošev tata otišao je sav bijesan do tate Djeteta prirode i njih dvojica digli su takvu alamu da su se svi susjedi tjedan dana cerekali.

Zbog toga sam ostao bez drugova za igru. Još uvijek sam izbjegavao Butcha, a mao sam da bi bilo glupo da odem ili do Djeteta prirode ili do Kicoša. Obojica su bi rilično zločesti kad bi za nešto zapeli. Znao sam da njihova svađa neće samo tako avršiti i nisam se htio u to miješati jer bih tada morao stati na stranu jednoga ili rugog.

Mogu vam reći da sam se osjećao prilično bijedno. Praznici su bili gotovo na maku, nisam se imao s kim igrati, a i prijemnik mi je nestao. Dani su samo

rolazili, a ja sam žalio za svakom minutom.

Tada se jednog dana do naše kuće dovezao šerif. Tata i ja bili smo u šupi i okušavali popraviti nekakvu staru vezačicu snopova, već svu skrpljenu žicom i ičnim priručnim materijalom. Tata se već dugo prijetio da će kupiti novu vezačicu, i zbog te loše sreće što nas je stalno pratila nije za to imao novaca.

— Dobro jutro, Henry — pozdravi šerif tatu. Tata mu uzvrati pozdrav.

— Čuo sam da si imao nekakvih neugodnosti sa susjedima

— reče šerif.

— Pa, ne bih to nazvao neugodnostima — reče mu tata.

— Opalio sam jednoga po nosu neki dan, i to je sve.

— I to na njegovoj vlastitoj farmi.

Tata ostavi vezačicu i pogleda šerifa.

— Andy se žalio?

— Navratio je prije nekoliko dana. Ispričao mi je da si progutao nekakvu ludu riču što su je proširili ti došljaci. O nekakvim stvorenjima što nose nesreću i što ih n navodno skriva na farmi.

— A ti si ga uspio nagovoriti da iz toga ne pravi pitanje?

— Pa, ja sam miroljubiv čovjek — reče šerif — i ne sviđa mi se kad se susjedi vađaju. Andy je htio da te kaznim, ali ja sam mu rekao da ću navratiti ovamo i orazgovarati s tobom.

— U redu — kratko će tata. — Slušam te.

— Slušaj, Henry, valjda znaš i sam da je ta priča o tim stvorenjima što nose esreću glupost. Čudi me što si u nju povjerovao.

Tata polako ustane. Nije mi se svidio izraz njegova lica i na trenutak sam omislio da će udariti šerifa. Bojao sam se, jer — udariti šerifa to je nešto što se ne mije nikada učiniti.

Ne znam što bi tata uradio ili rekao, jer se u tom istom trenu na putu pojavio sta utomobil i u njemu otac Djeteta prirode. Dovezao se do šerifova automobila, očito amjerom da tu stane, ali je čini se, pogrešno proračunao udaljenost i tako snažno esnuo u šerifov auto da se ovaj pomaknuo metar-dva unaprijed iako je ručna očnica bila povučena.

Šerif potrči prema automobilu.

— Zaboga! Ovdje kod vas je zaista postalo opasno!

Nas dvojica trčali smo za njim. Ja sam trčao zato što volim kad se nešto događa, i mi se činilo da tata trči ne bi li pomogao tati Djeteta prirode bude li šerif slučajn rub prema njemu.

Najčudnije je bilo to što tata Djeteta prirode nije čekao da šerif dođe do utomobila već je iskočio iz auta i potrčao uz obronak do nas.

— Rekli su mi da ću vas ovdje naći — zadihano je rekao.

— No, i našli ste me — bijesno zasikće šerif. — A sada ću...

— Moj dječak je nestao! — zaurla tata Djeteta prirode. — Sinoć nije došao kući..

Šerif ga zgrabi za ruku.

— Samo polako' Recite mi točno što se dogodilo.

— Otišao je od kuće jučer rano ujutro i nije se pojavio na ručku. No to nas nije

abrinjavalo, jer on često zna izbivati cijelog dana. Ima mnogo prijatelja u šumi.

— A sinoć se nije vratio kući?

Tata Djeteta prirode kimne glavom.

— Kad je pao sumrak, zabrinuli smo se. Otišao sam ga potražiti, ali ga nisam ronašao. Tražio sam ga cijelu noć, ali ni traga ni glasa od njega. Pomislio sam da je ožda prespavao u jazbini nekog od svojih prijatelja i da će se pojaviti kad svane, a e to, na žalost, nije dogodilo.

— Prepustite to meni — reče šerif. — Skupit ćemo sve susjede i organizirati otragu. Pronaći ćemo ga. — Obratio se meni. — Poznaješ li tog dječaka? Igrali ste e zajedno, zar ne?

— Stalno — odvratili.

— Odvedi nas do svih mjesta gdje ste se igrali. Pretražit ćemo najprije ondje.

— Ja ću telefonirati svim susjedima — javi se tata. — Reći ću im neka se odmah kupe ovdje.

Tata je otrčao prema kući i za jedan sat pred njom se skupilo stotinjak ljudi. Šeri a je podijelio na skupine, odredio vođe skupina i rekao im gdje da traže.

Bio je to najuzbudljiviji događaj što se ikada dogodio u našoj dolini. Šerif je men oveo sa skupinom koju je on vodio, te smo pošli prema Tamnoj jaruzi. Poveo sam i o mjesta gdje smo iskopavali guštera, do mjesta gdje smo počeli kopati špilju, do zerca gdje se Dijete prirode sprijateljilo s pastrvama, te do još nekih mjesta gdje mo se znali igrati. Pronašli smo neke stare tragove Djeteta prirode, ali nikakvih vježih znakova, iako smo pretražili jarugu uzduž i poprijeko sve do mjesta gdje se otok nekada ulijevao u rijeku. Kad smo se te večeri vratili kući, padao sam s nogu d umora. Bilo me pomalo i strah.

Počela me obuzimati grozna sumnja.

Iako sam svim silama nastojao da o tome ne mislim, bio sam nemoćan: naime, jelo sam se vrijeme nastojao sjetiti da li je onaj lijevak vremenskog stroja bio ovoljno velik da u nj stane klinac velik poput Djeteta prirode!

Mama me nahranila i poslala me u krevet, a zatim je došla i da me umota i oljubi. To već godinama nije radila. Znala je da sam već prevelik za to, ali je to ova ut ipak uradila.

Zatim je sišla, a ja sam ležao u krevetu i slušao kako neki susjedi razgovaraju na voristu. Neki su još tragali okolicom i znao sam da bih trebao biti s njima, ali sam to tako znao da me mama ne bi pustila. To mi je u neku ruku bilo drago, jer sam o mrtav umoran, a pomalo sam se i bojao noću lutati šumom.

Bilo koje druge večeri bio bih odmah zaspao, no ovaj put nije mi dala spavati omisao na lijevak vremenskog stroja. Pitao sam se koliko će vremena proći dok etko ispriča šerifu o svađi između Kicoša i Djeteta prirode. Možda je to netko već činio. U tom slučaju se šerif već zacijelo bavio time, jer šerif je bio pametan čovjek

Pitao sam se da li da mu ja to ispričam ako to nitko nije učimo. No nisam se htio iješati u tu svađu. Napokon sam zaspao. Činilo mi se da sam tek sklopio oči kad m ešto probudilo. Bilo je još tamno, ali sam kroz prozor razabrao nekakvo rumenilo. rzo sam sjeo u krevetu, dok mi se kosa dizala na glavi.

Pomislio sam isprva da bi to mogla biti naša staja ili šupa za strojeve, no tada

am ustanovio da je vatra bila podalje. Iskočio sam iz kreveta i prišao prozoru. Bio j
o popriličan požar. Činilo mi se da je izbio na Carterovoj farmi, no sumnjao sam da
i takva nesreća zadesila Andyja Cartera. Dakako, ako nije bio debelo osiguran.

Sišao sam bosonog niz stube. Mama je stajala na vratima i gledala u smjeru
ožara.

— Što se dogodilo, mama? — upitah je.

— Gori staja na Carterovu imanju — odgovori ona. — Nazvali su susjede da im
omognu, ali svi muškarci uokolo traže Dijete prirode.

Stajali smo na vratima, mama i ja, sve dok se vatra nije gotovo ugasila, a tada m
ama dotjerala u krevet. Uvukao sam se pod pokrivače, ošamućen tim novim
zbuđenjem. Pitao sam se zašto se toliko dugo ništa nije događalo, a zatim se
djednom redao jedan uzbudljiv događaj za drugim. Ležao sam i razmišljao o
arterovoj staji. Nešto tu nije bilo u redu, Andy je bio najsretnije ruke nadugo i
roko, a tada, odjednom, zadesila ga je nesreća kao i sve nas.

Možda su polustvorovi otišli i napustili ga, pomislih. Ako je to bilo točno, pitao
m se zašto su otišli. Možda im je bilo dosta Andyjeve pakosti.

Kad sam se probudio, bio je već dan. Skočio sam s kreveta, na brzinu se obukao
djurio do mame da saznam ima li kakvih novosti o Djetetu prirode.

Još su ga uvijek tražili, reče mi mama. Već mi je spremila doručak i silom me
atjerala da ga pojedem, upozorivši me da ne odlazim od kuće i ne pokušavam se
ridružiti tragačima. Rekla je da je opasno lutati šumom kad uokolo ima toliko
edvjeda. To mi se učinilo čudnim, jer nikad prije nije ni spominjala nikakve
edvjede.

Ipak me natjerala da obećam da neću odlaziti u šumu.

Čim sam izišao iz kuće, pojurio sam putem prema Carterovoj farmi. Morao sam
djeti tu izgorjelu staju i morao sam s nekim razgovarati. A za to mi je preostao
dino Butch.

Od Carterove staje zaista nije mnogo preostalo: nekoliko nagorjelih i pocrnjelih
reda koje su se još pušile. Stajao sam neko vrijeme na putu, a tada je iz kuće izišao
ndy Carter i prodorno me pogledao, te sam se izgubio.

Prošao sam pokraj Kicoševa imanja što sam brže mogao, nadajući se da me nitko
eće zamijetiti. Nisam htio imati nikakva posla s Kicošem.

Kad sam došao do Butchove farme, njegova mama mi je rekla da je bolestan i u
revetu. No smatrala je da bolest nije priljepčiva te sam otišao u njegovu sobu.

Butch je zaista strašno izgledao. U krevetu je još više nalikovao na zakržljalu
ovu. No bilo mu je drago što sam došao. Morao sam mu obećati da to neću ispričat
jegovoj mami, a tada mi rekao da se razbolio od nezrelih jabuka što ih je ukrao iz
arterova voćnjaka.

I on je znao za nestanak Djeteta prirode. Sapćući sam mu ispričao svoje sumnje.
eko je vrijeme šutio, a zatim ozbiljno rekao:

— Steve, morao sam ti to prije reći. Ono nije nikakav vremenski stroj.

— Nije? A otkuda to znaš?

— Vidio sam stvari što ih je Kicošev tata stavio u lijevak. Nisu nikuda otišle. Još
vijek leže tamo.

— Vidio si... — Tada sam shvatio. — Misliš li da su te stvari otišle tamo gdje su.. olustvorovi?

— Upravo to — reče Butch.

Nastojao sam to u glavi raspetljati, sjedeći na Butchovu krevetu, ali u mozgu su i vrvjela tolika pitanja da mi na kraju ništa više nije bilo jasno.

— Butch — progovorih napokon — gdje je to... taj svijet u kojem žive olustvorovi?

— Ne znam — reče Butch. — Blizu nas, gotovo u ovom svijetu, ali ne potpuno.

Sjetio sam se nečega što je tata rekao prije nekoliko tjedana. — Misliš li da je to. a se to mjesto nalazi iza nečega što nalikuje, recimo, na stakleni izlog što se nalazi između našeg i njihovog svijeta?

— Tako nešto.

— Ako se Dijete prirode nalazi tamo, što će mu se dogoditi?

Butch se strese.

— Ne znam.

— Da li bi... da li bi mogao tamo disati?

— Pa, pretpostavljam da bi — reče Butch. — Mislim da i polustvorovi dišu.

Digao sam se s kreveta i pošao prema vratima, a tada sam se okrenuo.

— Butch, što polustvorovi zapravo rade? Zašto lutaju okolo?

— Nitko to točno ne zna objasniti. Ima mnogo pretpostavki o onome što oni aže. Neki smatraju da oni moraju biti uz živa bića da bi sami mogli živjeti, sami ne ogu živjeti, moraju nekoga oponašati, iako ni to nije prava riječ.

— Potreban im je uzor — rekoh sjetivši se onoga što je Butchov tata pričao onog ana prije nego što ga je tata prekinuo svojim glasnim razmišljanjima o tim čudnim vorenjima i njihovim porivima.

— Pa, moglo bi se to i tako reći — složi se Butch.

Kako li je polustvorovima moralo biti odurno, pomislih, kad su odabrali Andyja artera za uzor. No, to zapravo nije bilo točno, jer su polustvorovi zaista izgledali etno kad sam ih onog dana vidio. Trčali su po krovu, neprekidno nešto radili i očit tome uživali. A svi su, do jednoga, nalikovali na Andyja Cartera. Što nije bilo udno, jer su njega odabrali za uzor.

Pošao sam prema vratima. Butch me pozove: — Kamo ideš, Steve?

— Idem pronaći Dijete prirode.

— Idem s tobom.

— Ne, ostani u krevetu. Tvoja mama će nas inače obojicu izlemati.

Izišao sam i požurio kući. Dok sam trčao, razmišljao sam o tome kako olustvorovi nemaju vlastitog života već moraju pronaći neko živo biće i »živjeti« rema tom uzoru. Katkad su imali sreću i prilijepili se nekome uz koga su mogli vjeti udobno i uzbudljivo, ili barem udobno i zadovoljno, ali mogli su naići i na lo zor. No, nešto im je svakako valjalo priznati — pomagali su iz petnih žila onome oga bi odabrali za uzor i nisu štedjeli napora.

Pitao sam se nije li mnogo ljudi koji su zaista uspjeli u životu imalo uza se olustvorove. Kako bi se samo razočarali kad bi saznati da nisu postali slavni ili ogati zahvaljujući vlastitim naporima ili blistavom umu već samo zbog milosti

omile stvorenja što su im pomagala izvana.

Stigao sam kući i otišao u kuhinju do praonika.

— Jesi li to ti, Steve? — vikne mama iz dnevne sobe.

— Da, došao sam da popijem čašu vode.

— Gdje si bio?

— Tu, u blizini.

— Nemoj slučajno odlutati — upozori me mama.

— Neću, mama.

Dok sam govorio, penjao sam se na stolicu da bih dosegao naočale što ih je tata avio na policu i zabranio mi da ih ikada diram. Pronašao sam ih, stavio u džep i šao sa stolice. Čuo sam kako mama kreće prema kuhinji, te sam se što sam mogao še išunjao.

Stavio sam naočale tek kad sam stigao do mjesta gdje je put skretao uz Carterovu rmu. Pošao sam dalje, pažljivo promatrajući okolicu, i naposljetku pronašao kupinu polustvorova uz ogradu iza voćnjaka. Stajali su i svađali se oko nečega, i čin e da me nisu zamijetili sve dok im se nisam približio. Tada su se svi okrenuli prema eni. Nešto su međusobno razgovarali i pokazivali prema meni.

Odjednom na glavi jednog od njih, visoko na čelu, zamijetili svoj prijemnik što am ga izgubio kad je pao u vremenski stroj. Kad sam to ugledao, shvatio sam da je utch zaista vidio stvari što ih je Kicošev tata ubacio u vremenski stroj.

Mislim da isprva nisu shvatili da ih mogu vidjeti. No, pošto sam neko vrijeme ajao i zurio u njih, počeli su mi se primicati. Osjetio sam kako mi se kosa diže na avi. Bio bih se najradije okrenuo i dao petama vjetra. No, rekoh sam sebi, ne mogu e dohvatiti i nemaju se čega bojati, pa sam ostao na mjestu.

Podsjećali su me na jato vrana. Zacijelo su zamijetili da nemam pušku. Doduše, ožda ovi polustvorovi nisu znali za puške kakve su imali Butch i njegovi. Zato su i se i približili, poput jata vrana koje se boje praznoruka čovjeka ali bježe kad u jegovim rukama zamijete pušku.

Vidio sam kako im se usta miču, ali, dakako, nisam mogao ništa čuti. Stalno su okazivali na stvora što je na glavi imao moj prijemnik.

Nisam skidao pogleda s njih, nastojeći sebi predočiti što se to dogodilo s njima. edno je bilo sigurno — ili ovo nije bila ona skupina što sam je svojevremeno vidio a Carterovu sjeniku ili su se dobrano izmijenili. Još se na njima mogla razaznati okoja Carterova značajka, iako su prevladavale osobine nekog drugog, kao da su se ndy i taj drugi nekako izmiješali.

Napokon sam shvatio da pokazuju onoga s prijemnikom, a zatim na vlastite ave. Vjerojatno su svi htjeli takve prijemnike. Ne znam što bih im bio rekao, ili ako, da sam to mogao. No ta mi se prilika nikada nije pružila. Odjednom su se zdvojili, kao da ih je netko odostraga gurnuo, i među njima se pojavilo Dijete rirode, lica okrenuta prema meni.

Stajali smo i gledali jedan drugoga prilično dugo, ništa ne govoreći i ne mičući se ada je on krenuo naprijed, a ja prema njemu, sve dok se gotovo nismo dotakli. Na enutak sam se pobojao da ćemo jednostavno proći jedan kroz drugoga. Što bi se ada dogodilo? Vjerojatno ništa.

— Jesi li čitav? — upitah ga. Mislio sam da će možda moći čitati riječi s mojih sana, ako me i ne bude čuo, ali on zaniječe glavom. Ponovio sam pitanje polako, olikujući riječi što sam izrazitije mogao. No on ponovo strese glavom.

Tada sam se sjetio nečeg drugog. Podigao sam ruku i ispružio prst, te njime poče pisati« po prividnom »prozoru« što nas je razdvajao.

— KAKO SI? — napisao sam polako, znajući da će to morati čitati naopačke.

Nije me odmah shvatio te sam to ponovio. Ovaj put je uspjelo.

— OK — »napisao« je, a tada vrlo polako ispisao prstom: — IZVUCI ME!

Stajao sam i gledao ga. Bilo mi je užasno pri duši: on je bio tamo, a ja tu, no isam vidio načina kako da ga izvučem.

Čini se da je osjetio o čemu razmišljam, jer su mu odjednom usne zadrhtale i tek o nije zaplakao. Nisam ga nikada vidio u takvu stanju, čak ni kad mu je velik amen pao na nožni prst dok smo iskopavali guštera.

Znao sam kako se osjeća, zarobljen u tom svijetu tih čudnih stvorenja, iz kojeg je ogao vidjeti naš svijet, svjestan da ga nitko ne može vidjeti u tom drugom svijetu. ožda je i slijedio neke od skupina što su tragale za njim, u uzaludnoj nadi da će ga ožda netko slučajno zamijeniti. Možda je išao i za svojim tatom i prilazio mu, a on a nije vidio. Možda je otišao i kući i gledao svoju obitelj, osjećajući se još samljenijim zato što ga oni nisu mogli vidjeti niti znati da je uz njih. Zacijelo je ažio i Butcha, jer je znao da ga jedino Butch može vidjeti, ali ga nije našao jer je utch ležao bolestan u krevetu.

Dok sam o svemu tome razmišljao, pala mi je na um zamisao. Isprva mi se nije nila tako blistavom, no što sam dulje o njoj razmišljao, to sam sve više bio uvjeren a će uspjeti.

Ponovo sam podigao prst i »napisao« — ČEKAJ ME KOD KICOŠEVE ŠUPE!

Stavio sam naočale u džep i požurio kući. Obišao sam kuću jer nisam htio da me ama ugleda i zabrani mi da odem, a zatim otišao u šupu gdje smo držali oljoprivredne strojeve te uzeo poduži konop i pilu za rezanje kovine.

Išuljao sam se iz šupe i krenuo prema Kicoševoj kući. šupa u kojoj se nalazio remenski stroj bila je iza kuće tako da me nitko nije mogao odande ugledati. Osim oga, činilo se da nikoga i nema kod kuće. Znao sam da Kicošev tata, a možda i sam icoš, traže Dijete prirode zajedno s ostalima, lebdeći nad mjestima do kojih se nije oglo doprijeti pješke.

Skinuo sam s ramena konop i pilom ga položio na tlo i stavio naočale. Dijete rirode me već čekalo pokraj vrata šupe. S njim je bilo i nekoliko polustvorova, eđu njima i onaj s mojim prijemnikom na glavi. Svuda uokolo — upravo kako mi Butch ispričao — ležale su šalice za čaj, tanjuri, dječje kocke i mnogo drugih redmeta. Sve je to Kicošev tata ubacio u vremenski stroj.

Još sam jednom pogledao polustvorove i odjednom shvatio zašto se toliko azlikuju od onih što sam ih prvi put vidio. Još su nalikovali na Andyja Cartera, ali u sad ličili i na Dijete prirode. Sad sam znao i zašto je izgorjela Andyjeva staja: jegovi polustvorovi pošli su za Djetetom prirode te zato nisu pazili na Andyjevu movinu.

To me nije ni čudilo. Polustvor bi imao mnogo više koristi od zbiljskog bića koje

e nalazilo u njegovom svijetu nego od nekoga koga je samo mogao vidjeti kroz taj voj »prozor«. Skinuo sam naočale, stavio ih u džep i dao se na posao. Dobro sam se amučio dok sam prepilio lokot. Bio je od čelika i strašno čvrst, a zupci pile bili su upi. Čak sam se pobojao da će se pila slomiti prije nego što obavim posao. roklinjao sam sam sebe što nisam ponio rezervnu oštricu. Osim toga, pila je dizala žasnu buku jer sam zaboravio ponijeti i ulja da je podmažem. Na sreću, nitko me ije čuo, te sam napokon prepilio lokot.

Otvorio sam vrata i ušao u šupu. Vremenski stroj stajao je na starom mjestu. rišao sam upravljačkoj ploči i proučio je. Nije mi bilo teško shvatiti što treba da činim te sam uključio stroj i u lijevku se počeo vrtjeti već poznati mi vir nalik na rhnje.

Uzeo sam konop i stavio naočale, a tada se gotovo onesvijestio od straha. Šupa je ajala na blagom obronku, a njen pod, na kojem sam stajao, bio je metar i pol do va viši od okolnog tla. Međutim, kad sam stavio naočale, poda je nestalo i učinilo i se kao da stojim u zraku. Obuzeo me osjećaj — ne da padam — već da bih treba asti. Dakako, znao sam da neću pasti, svjestan topa da stojim na čvrstom iako evidljivom podu. No to mi isprva nije pomoglo da se riješim toga užasnog osjećaja.

Da stvari budu još gore, ispod mene je stajalo Dijete prirode i gledalo me. Glava u ie bila u razini mojih nogu. Promatrao me pun nade i rukama mi davao znakove a požurim s konopom.

Oprezno — iako nikakav oprez nije zapravo potreban — uzeo sam jedan kraj onopa i bacio ga u lijevak. Osjetio sam kako ga vir poteže i usisava. Nakon nekolik enutaka zamijetio sam da kraj konopa visi pokraj Djeteta prirode. On je brzo grabio konop i osjetio sam na drugom kraju njegovu težinu.

Dijete prirode bilo je otprilike moje veličine, možda nešto manje, i znao sam da u morati uprijeti iz sve snage da bih ga izvukao. Čak sam omotao konop jednom ko ruke kako mi ne bi skliznuo, a tada povukao. No konop se nije ni pomaknuo. sjećao sam se kao da pokušavam vući kuću. Nisam ga uspio povući ni centimetar. restao sam vući i kleknuo, ne ispuštajući konop, te pogledao dno stroja.

Bilo je to zaista čudno. Mogao sam jasno vidjeti konop niz grlo lijevka sve do jegova kraja, a tada odjednom konopa nije bilo... i nastavljao se tek oko pola metra alje, ali ne u istom smjeru već pomaknut za dvadesetak centimetara, sve do kraja o ga je Dijete prirode držalo u ruci.

Nisam to nikako mogao shvatiti. Zašto konop nije dopirao u taj drugi svijet ravno ednostavno? No oči me nisu varale. Čini se da je konop nekud odlazio prije nego o je pao u onaj drugi svijet.

A to je, vjerojatno, bio razlog zbog čega ga nisam mogao izvući. Znači, kad se ešto ubaci u vremenski stroj to se više ne može izvući.

Pogledao sam Dijete prirode, a ono je uzvratilo pogled. Znao sam da je i ono djelo isto i da je shvatilo što to znači. Izgledalo je prilično jadno, a mislim da ni ja isam izgledao ništa bolje.

U tom trenutku vrata šupe zaškripaše i otvoriše se.

Trgnuo sam se i skočio na noge, ne ispuštajući konop. Ugledao sam Kicoševa tatu io je očito ljutit, što me nije čudilo, pogotovo pošto sam prepilio lokot da bih

rovalio u šupu.

Kad je progovorio, osjetio sam da se jedva svladava.

— Steve, nisam li ti rekao da ne zalaziš ovamo?

— Da, gospodine — rekoh. — Ali Dijete prirode je tamo...

— Dijete prirode! — zaurlao je, a tada nastavio tišim glasom. — Ti ne znaš što ovoriš! Kako je moglo ući?

— Ne znam — odgovorih, iako sam znao odgovor.

— Jesu li to te naočale što ih je za tebe izradio Butchov otac?

Potvrdno sam kimnuo.

— Ti, znači, možeš vidjeti... ?

— Mogu vidjeti Dijete prirode — rekoh. — Kao što vidim vas.

Pustio sam konop iz ruke da skinem naočale i on je u tren oka nestao niz lijevak. isam se na to obazirao, jer ga ionako nisam mogao izvući.

— Steve — ozbiljno reče Kicošev tata. — Hoću da mi kažeš istinu. Nisi li možda ve to izmislio? Da to sve sebi ne uobražavaš?

Užasno je poblijedio. Znao sam na što misli — ako je Dijete prirode palo u taj jevak, svi će ga susjedi napasti.

— Kunem se da govorim istinu — rekoh, i to ga je, čini se, zadovoljilo. Isključio vremenski stroj a zatim izišao. Pošao sam za njim.

— Ostani ovdje — reče mi. — Odmah ću se vratiti.

Odlebdio je svom brzinom preko pašnjaka i u tren oka nestao u daljini.

Sjeo sam i naslonio se na zid šupe. Užasno sam se osjećao. Znao sam da bih orao staviti naočale, ali sam ih ipak zadržao u džepu. Nisam mogao podnijeti ogled Djeteta prirode.

Sve je bilo gotovo, znao sam to. Ni ja ni bilo tko drugi nije mogao spasiti Dijete rirode. Ono je bilo izgubljeno, zauvijek. Zapravo, još gore nego izgubljeno.

Dok sam tako sjedio, padale su mi na um razne strašne stvari što sam ih htio činiti Kicošu, jer sam bio siguran da je Kicoš ušao u šupu, zgrabio Dijete prirode — ao što je to učinio i s mačkom — te ga gurnuo u lijevak.

Znao sam da se Kicoš naljutio na Dijete prirode kad mu je ono podvalilo tvora rerušenog u mačku, i da ne bi prezao ni pred čim da mu se osveti.

Sjedio sam i razmišljao, a tada se ponovo pojavio Kicošev tata. Za njim je dahtao oj otac, pa šerif, Butchov tata, tata Djeteta prirode i gomila susjeda. Šerif mi je dmah prišao i zgrabio me za ramena te me dobro prodrmao.

— Kakve su to gluposti? — zagrmio je. — Upozoravam te, dječače, loše ćeš se rovesti ako si nas povukao za nos!

Nastojao sam se osloboditi, ali nije me puštao. Tada nam je prišao tata i rukom urnuo šerifa tako da je ovaj gotovo pao.

— Ostavi ga na miru — reče tata šerifu.

— Ali ta priča... — mucao je šerif —...valjda ne vjeruješ u to?

— Vjerujem — reče tata. — Vjerujem u svaku riječ. Moj dječak ne laže.

Ponosio sam se tatom: znao je vikati na mene, i izlemati me koji put i za sitnicu, i kad bi došlo do gustog uvijek me branio.

— Henry, ne zaboravi da ni ti nisi potpuno čist — reče šerif. Sav se bio

akostriješio. — Sjeti se samo one svađe s Andyjem Carterom.

— Andy Carter? Ako se točno sjećam, to je onaj čovjek čije je imanje nedaleko davde, zar ne? — Tata je govorio tako polako da sam ga začuđeno pogledao. — Je ga netko u posljednje vrijeme vidio?

Pogledao je prisutne, no nitko nije ništa rekao.

— Jučer sam Andyja nazvao telefonom — nastavi tata —i rekao mu da nam je otrebna pomoć. Rekao mi je da ima previše posla da bi gubio vrijeme na traženje ekakvog izvanzemaljskog šteneta. Rekao je da bi bila prava sreća kad bi se svi oni gubili.

Tata je ponovo pogledao gomilu, ali nitko nije rekao ni riječi. Mislim da tata nije o baš pristojan kad je to rekao, pred tatom Djeteta prirode i Kicoševim tatom i vim tim drugim izvanzemaljskim doseljenicima što su stajali pred nama. No bila je prava istina, i netko im je to trebao reći, a tata se zacijelo nije bojao da im to kaž ez okolišanja.

Tada se javio netko iz gomile. Nisam mogao vidjeti tko je to bio jer ih je zaista lo mnogo.

— Kažem vam, ljudi, da je to bio prst pravde kad je Andyjeva staja izgorjela.

Šerif se ponovo nakostriješio.

— Da znam da je netko od vas u to umiješan, ja bih...

— Ne bi ti ništa — prekine ga tata. — Hajde, Steve, reci nam što znaš. Obećavam da će svi slušati i da te nitko neće prekidati.

Oštro je pogledao šerifa dok je to govorio.

— Samo trenutak — javi se Butchov tata. — Htio bih naglasiti nešto važno. Znam a ovaj dječak može vidjeti polustvorove jer ja sam osobno izbrusio naočari za njega nam da je od mene neskromno da to kažem, ali ja sam zaista vrstan optičar.

— Hvala vam, susjede — reče tata. — A sada im ti, Steve, ispričaj sve što znaš.

No nisam stigao izustiti ni jedne jedine riječi jer se u tom trenutku iza šupe ojavio Butch s nekakvim oružjem u ruci. Vjerojatno je to bila ona puška o kojoj mi pričao. Izgledala je poput štapa i bliještila je na suncu od bezbroj prizmi i zrcala o su u nju bila ugrađena pod svim mogućim kutovima.

— Tata — poviče Butch — čuo sam što se dogodilo i donio sam pušku. Nadam se a nisam zakasnio.

Dotrčao je do svog tate, koji je od Butcha uzeo pušku dok su ih svi gledali.

— Hvala ti, sine, ali neće nam trebati puška. Danas nećemo ni u koga pucati.

Odjednom Butch ponovo vikne.

— Tata, evo ga! Evo Djeteta prirode!

Nisam bio siguran da su svi povjerovali da sam pronašao Dijete prirode. Možda s eki u to i sumnjali, ali su to držali za sebe jer se nisu htjeli svađati s mojim tatom. od Butcha je stvar bila posve drukčija. On je mogao te stvorove vidjeti bez tih udnih naočala. Osim toga, Butch nije bio Zemljanin i nitko se nije čudio evjerojatnim stvarima kad bi one potjecale od izvanzemaljskih doseljenika.

— U redu — napokon se i šerif pomirio s istinom — znači, momak je tamo. Što emo sada?

— Ne znam ni sam što bismo mogli učiniti — reče tata — ali ne možemo ostavit

ečaka... — Stao je i pogledao tatu Djeteta prirode. — Ne brinite, već ćemo nešto misliti da ga izvučemo.

Rekao je to takvim glasom da sam znao da nastoji utješiti tatu Djeteta prirode i vjeriti ga da nećemo odustati. Meni se položaj mog prijatelja činio beznadnim. udući da očito nije mogao izići putem kojim je ušao, nisam vidio drugog načina. ije bilo nikakvih vrata u taj drugi svijet.

— Ljudi — javi se odjednom Butchov tata. — Sjetio sam se nečega.

Svi smo se okrenuli prema njemu i čekali.

— Ova puška — nastavi on — služi da se njome smanji broj polustvorova. Ona da stijenku između dvaju svjetova toliko koliko je potrebno da kroz pukotinu proć letak. Možda bismo to mogli preudesiti — a to možemo učiniti kasnije sami ili to ati nekom drugom ako bude potrebno. No mislim da bismo za sada mogli potrijebiti pušku kakva jest.

— Ta nećemo valjda ustrijeliti dječaka — prosvjedovao je šerif. — Mi ga hoćemo vući odande.

— Nisam ni pomišljao na to da bismo ga ustrijelili, šerife. U puški neće biti letka. Samo ćemo upotrijebiti napravu da bismo raskinuli tu... zavjesu ili što već postoji između našega i onog drugog svijeta. Ja bih mogao... kako to kažete... odesiti pušku tako da napuklina bude veća.

Sjeo je na tlo i počeo nešto raditi po puški, premještajući prizme i podešavajući ćušna zrcala.

— Moram još nešto reći — javi se on opet. — Pukotina će trajati samo vrlo kratk rijeme. Dječak mora odmah iskoristiti priliku. On mora iskočiti čim se napuklina ojavi.

Okrenuo se prema meni.

— Steve, možeš li s njime komunicirati?

— Komunicirati?

— Razgovarati s njim. Možda znacima? Ili čitanjem s usana? Ili na neki drugi ačin?

— Dakako.

— Onda reci svom prijatelju što mora učiniti, molim te.

Ponovo sam stavio naočale i ogledao se dok nisam ponovo pronašao Dijete rirode. Dugo mi je trebalo dok je shvatio naše namjere. Naš »razgovor« još su više težavali ti čudni polustvorovi. Okupili su se oko Djeteta prirode, davali mi nekakve nakove i pokazivali na prijemnik, a zatim na svoje glave. Sav sam se oznojio. Nisam o siguran da li sam mu potpuno uspio objasniti što mora učiniti, ali nisam htio više ništa ponavljati, znajući da bih ga time samo još više zbunio.

Rekao sam Butchovom tati da je sve spremno i on je Butchu dodao pušku. Ostali u se malo odmaknuli, tako da smo pred šupom ostali samo Butch s puškom i ja iza jega. A tamo, s druge strane, stajalo je Dijete prirode s gomilom tih smiješnih olustvorova oko sebe. Oni zacijelo nisu ništa znali o Butchovoj puški jer inače ne bi mo tako stajali pred nama. Dijete prirode je izgledalo kao osuđenik što čeka da ga rijeljaju a da mu nisu ni oči povezali.

Zamijetio sam kako se postrance od nas pojavio Kicoš. Nisam nikad vidio

dnijega i tužnijeg stvora.

Odjednom se sve prizme i zrcala na puški pomakoše i pojavi se nekakva čudna jela i blještava svjetlost. Butch je očito potegao okidač »puške«.

Na trenutak se ispred nas pojavio nekakav čudan otvor na mjestu koje, čini se, je ni postojalo — nekakva velika rupa nazupčanih rubova što se pojavila u zraku. ada sam zamijetio kako Dijete prirode skače kroz otvor u gotovo istom trenutku. reskočio je na »našu« stranu, zateturavši malo od skoka — ali nije bio sam. S njim bio i jedan od polustvorova!

Dijete prirode ga je čvrsto držalo za ruku i bilo je očito da ga je povukao kroz tvor sa sobom, jer polustvor zaista nije bio izgledao sretan što mu se to dogodilo. io je to onaj s mojim prijemnikom na glavi.

Dijete prirode gurne polustvora prema meni i reče:

— Evo, Steve. Bio je to jedini način da se domognem tvog prijemnika.

Vidio sam da Dijete prirode namjerava ispustiti polustvora iz ruke te sam ga brzo grabio za drugo zapešće. Iznenadio sam se kad sam ustanovio da je čvrst. Ne bi me imalo čudilo da mi je ruka prošla kroz njega jer je još uvijek izgledao nekako aglovito. Možda se malo stvrdnuo i postao tjelesnijim pošto je prešao u naš svijet, omislih.

— Pazi, Steve! — javi se tata i priđe mi.

— Ne brini, tata! I ne pokušava pobjeći.

Netko je u međuvremenu nešto uzviknuo i ja se okrenuh. Ostao sam bez riječi. ekolicina polustvorova zgrabila je rubove tih vrata u drugi svijet i svim silama ih ržala otvorenima, a kroz njih je kuljala gomila tih stvorenja! Gurali su se i probijali a prođu kroz vrata. Bilo ih je više nego što mi se isprva činilo.

Stajali smo i gledali ih sve dok svi nisu prošli. Nismo ništa učinili jer se zaista išta nije moglo uraditi. A oni su stajali, zbijeni zajedno, i zurili u nas.

I šerif se pridružio tati te zabacio šešir na zatiljak. Bilo je očito da je zbunjen. Ja am uživao jer sam, znao da do tog trenutka šerif nije vjerovao u postojanje olustvorova.

Možda je još uvijek mislio da to nije ništa drugo već nekakva izvanzemaljska šala ije bilo teško razabrati da šerif ne obožava izvanzemaljske doseljenike.

— Odakle ovome prijemnik na glavi? — upita šerif sumnjičavo?

Ispričao sam mu. Glupo je zurio u mene, ali nije ništa rekao. Dok sam mu to ričao, dolebdio je i Kicošev tata i potvrdio da govorim istinu, jer je i on bio na licu jesta i sve vidio.

Svi su odjednom počeli govoriti, ali Kicošev tata odlebdi nešto više iznad gomile odigne ruku da ih utiša.

— Molim vas, samo trenutak — reče Kicošev tata. — Prije nego što se ozabavimo ovim novim problemom moram vam nešto reći. Kao što možda i umnjate znajući za događaj s tvorom, moja obitelj nesumnjivo je uvelike odgovorna a ovaj nemio slučaj.

Da je to rekao neki Zemljanin, možda bi te riječi zvučile glupo i izvještačeno, ali ije bilo tako s Kicoševim tatom.

— I zato — nastavi Kicošev tata — objavljujem da će zlotvor koji je do ovoga

oveo, moj sin, slijedećih trideset dana morati hodati po tlu. Neće smjeti lebdjeti ni entimetar. Ako vam se ta kazna ne čini dovoljnom...

— Dovoljno je — prekine ga tata. — Dječak mora biti kažnjen, ali nema smisla d udete grubi s njim.

— Zaista nije potrebno... — javi se i tata Djeteta prirode.

— Ostajem pri svome — reče Kicošev tata. — Zaista ne mislim popustiti. Mora ti tako i nikako drukčije.

— Slušajte — zatuli šerif — hoće li mi netko napokon objasniti o čemu je riječ?

— Šerife — reče mu tata — nije uopće bitno da vi shvatite o čemu je riječ. redugo bi trajalo dok bismo vam sve to objasnili. Osim toga, čeka nas važniji posao - Okrenuo se prema susjedima. — No, što ćemo sada? Čini mi se da smo dobili oste. Budući da ti momci donose sreću, mislim da bismo s njima trebali postupati o je moguće ljubeznije.

Povukao sam tatu za rukav.

— Tata, znam kako ih možemo pridobiti za sebe. Svi bi željeli imati prijemnik.

— To je točno — javi se i Dijete prirode. — Dok sam bio »tamo«, stalno su me njavili i zapitkivali kako će doći do prijemnika, istovremeno se svađajući tko će ijedeći nositi Steveov prijemnik.

— Hoćeš li reći — upita šerif slabim glasom — da ova stvorenja mogu govoriti?

— Svakako — odgovori Dijete prirode. — Oni mnogo toga nauče u svom svijetu, nogo više no što bi čovjek mislio.

— Pa, ako samo to hoće — reče tata zadovoljno — mislim da to nije prevelika jena za sreću što nam je oni mogu donijeti. Nabavit ćemo gomilu prijemnika. Ako demo u veletrgovinu, dobit ćemo zacijelo popust...

— Ako im damo prijemnike — prekine ga Butchov tata — samo će uokolo ležati edati programe, te nam neće biti ni od kakve koristi. Tada nas neće više trebati, je e iz prijemnika moći dobiti sve uzore što su im potrebni da bi opstali.

— Neka — reče tata. — Ako je to i točno, bar ćemo ih se riješiti, te nas neće tada njaviti ni nesrećama.

— Kako god na to gledali — izjavi Butchov tata, koji je očito imao vrlo loše išljenje o polustvorovima — nećemo time ništa postići. Oni žive zajedno, i tako je uvijek bilo. Nikada ne pomažu čitavom mjestu već samo jednom čovjeku ili itelji. Obično dolazi cijelo pleme, ali svi pomažu samo jednoj obitelji. Nećete ih spjeti nagovoriti da se podijele i pomažu svima nama.

— Kad biste nas htjeli saslušati — javi se odjednom polustvor s prijemnikom na avi — mislim da bismo se mogli nagoditi.

Svi smo se zaprepastili kad je progovorio. Nitko zaista nije očekivao da će ta vorenja — ta izgledala su više poput lutaka nego poput nekakvih bića — imati mo ovora. Način i zvuk njegova glasa još su nas više zapanjili. Govorio je poput Andyja artera — podrugljivo i hvalisavo, cijedeći riječi iz kuta ustiju. No što je drugo i nao, jadnik, nakon svih tih godina provedenih s Andyjem?

Svi su nijemo stajali i buljili u polustvora koji je progovorio, a ostali su olustvorovi kimali glavama, pokazujući time da se slažu s njim, i to tako žestoko da m se bojao da će polomiti vratove.

Tata se prvi pribrao.

— U redu, slušamo te.

— Nagodit ćemo se s vama, ali to mora biti poštena nagodba. Radit ćemo za vas, i za to moramo dobiti prijemnike. Jednog za svakog od nas, jasno? Osim toga, ećemo nikakve prevare.

— To mi se čini poštenim — odgovori tata. — Ali, hoćete li nam svima pomagati

— Svima — potvrdi polustvor s prijemnikom,

— Podijelit ćete se? Tako da svatko od nas dobije barem jednoga? Nećete li više vjeti zajedno?

— Mislim da im možemo vjerovati — javi se Kicošev tata. — Znam na što naš... rijatelj... misli. To se već dogodilo s ljudskim rodom na Zemlji.

— A što se to dogodilo na Zemlji? — zaprepašteno upita tata.

— Pa, nestalo je potrebe za društvenim okupljanjem — objasni Kicošev tata. — U rošlosti su se ljudi okupljali u obiteljima i plemenima radi društva i zabave. Tada s ojavio gramofon, radioaparat i televizor, a potrebe za okupljanjem je morao micati sobe da bi se zabavio. Tako su nestali i sportovi što su nekada privlačili tisuće i suće gledalaca.

— Mislite li da će se isto dogoditi i s polustvorovima ako im damo prijemnike? – pita ga tata.

— Svakako. Time ćemo im dati kućnu... osobnu zabavu, i neće više biti potrebe a plemenskim načinom života.

— Upravo tako! — javi se oduševljeno polustvor. I ostali polustvorovi su ponovo očeli potvrdno kimati glavama.

— Sve to još uvijek ništa ne vrijedi — uzrujano se umiješa Butchov tata. — Oni u sad u ovom svijetu, a kako ćemo ih vratiti natrag? Mogu li nam oni uopće pomoć ok su u našem svijetu?

— Ne brinite — odgovori polustvor. Iako su njegove riječi zvučile osorno — što ila posljedica Andyjeva utjecaja — u njegovu držanju osjećalo se da svakome odaje užno poštovanje. — Jedno je sigurno... dok smo ovdje, u vašem svijetu, ne možemo am ništa pomoći. Ovdje ne možemo vidjeti u budućnost, a to nam je potrebno ako am želimo pomoći.

— Vratit ćete se u svoj svijet, drugim riječima, ako vam damo prijemnike? — pita ga tata.

— Dakako — odgovori polustvor. — Tamo je naš dom. Nemojte ni pokušavati da am ga oduzmete.

— Bez brige, neće nam to pasti na pamet. Dat ćemo vam prijemnike, a vi se ratite u svoj svijet i počnite raditi za nas.

— Radit ćemo za vas — odgovori polustvor — ali ne stalno. Dio vremena gledat emo programe na prijemnicima. Slažete li se?

— Da — odvrati tata. — Slažemo se.

— Dobro, onda nas vratite u naš svijet.

Okrenuo sam se i udaljio se od gomile. Sve je bilo riješeno i bilo mi je pomalo osta svega, svih tih uzbuđenja i nedaća.

Zamijetio sam pokraj šupe Kicoša kako šepa po tlu. Zacijelo mu je bilo užasno

ško hodati. No nije mi ga nimalo bilo žao. Zaslužio je to. Kad se gomila raziđe, omislih, otići ću iza šupe i vratiti mu milo za drago. Nisam bio zaboravio kako me acio na zemlju. No sad je i on bio »na tlu«, i to punih trideset dana!

vljeno prema dogovoru s G. P. A.. Munchen)

SJEME

Frank Herbert

Seed Stoc

Preveo Krunoslav Poljak

Kad se sunce spustilo na rub purpurnog oceana, viseći nad njim poput gigantske arančaste lopte — mnogo veće nego sunce Majke Zemlje kojeg se sjećao s tolikom ostalgijom — Kroudar povede ribare natrag u lučicu.

Oniski Kroudar odavao je dojam težine, ali ispod šarene odjeće od brodskog ukna bio je, kao i ostali, ispijen, sama kost i žilavo mišićje. Bila je to bolest ovog aneta, rekli su mu liječnici. Zvali su to »tjelesnim teretima«, rezultatom razlika u emizmu, gravitaciji, trajanju dana, pa čak i nepostojanja Mjesečevih plima i oseka.

Kroudarova žuta kosa bila je nepodrezana i zamotana u zaštitnu četvorinu crven kanine. Ispod nje bilo je široko nisko čelo, duboko uvučene velike vodenasto-plave či, kvrgav zavinut nos, debele usne nad velikim i nejednako raspoređenim žutim ubima, debeli podbradak, koji je prelazio u kratak naborani vrat.

Pazeći istovremeno na jedra i na obalu, Kroudar je upravljao čamcem držeći bos ogu na rudu kormila.

Cijeli su dan bili vani u obalnoj struji hvatajući mrežom račićima slične trodije, avni izvor jestivih bjelančevina za koloniju. Bilo je devet čamaca i ljudi u njima bi u mlohavi od umora, šutljivi, zatvorenih očiju ili otvorenih što su buljile u prazno.

Večernji povjetarac crtao je tamne linije po površini vode u lučici i vijorio ijepljenu od znoja žutu kosu na Kroudarevu vratu. Napinjao je jedra od brodskog atna i teško natovarenim čamcima davao posljednji potreban zalet koji će ih baciti na pješčanu obalu.

Ljudi se pokrenu. Jedra padnu lupajući i stružući. Sve su radili mlitavo, otežalom porošću iscrpljenosti.

Vani u struji bilo je mnogo trodija i Kroudar je natjerao ljude da plove do njih. I ije ih morao mnogo tjerati. Svi su shvaćali nužnost tog lova. Korisna bića na ovom anetu ne plode se i ne kreću po nekoj pouzdanoj satnici. Ovdje stvari pokazuju udne praznine i prekide u prividnoj pravilnosti. Trodi bi mogli svakog trena nestati

nepoznato — kao što se to i prije zbivalo.

Kolonija je iskusila glad i plač djece za hranom, koja se morala racionirati. uškarci su rijetko o tome govorili, ali ih je misao na to pratila na svakom koraku.

Prošlo je više od tri godine otkako je Kroudar bacio na pleća prvu mokru vreću odija i vukao umorne noge kroz pijesak penjući se na obalu prema skladišnim olibama i stalcima na kojima su se ta morska stvorenja sušila prije prerade. Prošlo više od tri godine otkako se njihov brod spustio iz svemira.

Kolonistički brod bio je konstruiran kao svestrana radionica napunjena dabranim ljudstvom, domaćim životinjama i osnovnim potrebama, a zatim upućen ovo daleko mjesto da rasadi čovječanstvo. Trebalo je da sleti, a zatim da bude stavljen u korisne stvari.

No osnovnih potreba slučajno nije bilo dovoljno i kolonija je morala improvizira astite alate. Oni se ni do sada nisu odista naselili ovdje — razmišljao je Kroudar. iše od tri godine — a tri godine ovdje su kao pet godina na Majci Zemlji — oni su š živjeli na rubu izumiranja. Bili su u klopci. Da, tako je. Brod se ne može ponovno stviti. Pa čak i kad bi se učinilo to čudo, nije bilo goriva.

Kolonija je bila ovdje.

Svaki član kolonije znao je strašnu istinu njihova teškog položaja: nastavak život je bio osiguran. Kroudarov neobrazovan duh zamjećivao je to u finim ojedinostima, a posebno u jednoj činjenici koju je uočio ne znajući joj dati bjašnjenje.

Nitko od njih još nije prihvatio neko ime za taj planet. On je za sve bio »ovdje« i ovo mjesto«.

Ili čak i nešto izrečeno mnogo gorim izrazom. Kroudar baci vreću trodija na ijem skladišne kolibe i rukom otare čelo. Boljeli su ga zglobovi na rukama i ogama. U utrobi je osjećao svu mučninu ovog mjesta. Ponovno obriše znoj sa čela kine crvenu krpu kojom je štitio glavu od nemilosrdnog sunca.

Žuta kosa se rasu kad je maknuo krpu i on zabaci vlasi na leđa.

Uskoro će pasti mrak.

Crvena je krpa bila prljava. Bit će je potrebno pažljivo oprati. Kroudaru je ta krp gledala čudno: izrasla i istkana na Majci Zemlji, završit će svoje dane na ovom jestu. Upravo kao i on i ostali.

Nekoliko je trenutaka gledao u krpu, a zatim je stavi u džep.

Oko njega su ribari provodili uobičajeni ritual. Smeđe vreće ispletene od grubog omaćeg korijenja padale su na trijemove skladišnih koliba. Neki su ih naslanjali spravno uz trijem, a neki polagali na pijesak.

Kroudar podigne pogled. Vatre iza strmovite obale iznad niih slale su spirale ma u sve mračnije nebo Kroudar iznenada osjeti slad. On pomisli na tehničarku onidu gore uz ognjište, na njihova dva sina — koji će idućeg tjedna navršiti dvije odine — u blizini, kraj vrata duge kuće od brodske kovine.

Misao na Honidu davala mu je poleta. Ona je izabrala njega. Iako je mogla birati uškarca iz klase znanstvenika i tehničara. Honida je otišla među fizičke radnike i zela onog što su ga zvali »Stara Rugoba«. Kroudar nije bio star. Ali znao je uzrok vog nadimka. Ovo mjesto je na njemu izazvalo vidljivije promjene nego na ostalima

Kroudar nije njegovao iluzije o razlozima koji su ga uključili u ovu migraciju ovječanstva. Bili su to njegove mišice i minimalno obrazovanje. Razlog je bio adržan u oznaci zapisanoj u brodskoj objavi — fizički radnik. Planeri na Majci emlji znali su da ima zadataka što zahtijevaju ljudske mišiće koje preveliko azmišljanje ne sprečava u radu. Ovdje nije bilo mnogo kroudara, ali su se eđusobno poznavali i znali su gdje im je mjesto.

U višim se ešelonima govorilo da Honidi ne treba dopustiti da izabere za muža pravo njega. Kroudar je to znao. To ga nije osobito ozlojeđivalo. Nije ga smetalo ni što su biolozi — oni su nadugo raspravljali o njegovoj ružnoći — bili skloni onidinu izboru više iz filozofskih nego fizičkih razloga. Kroudar je znao da je ružan.

Znao je i to da je njegova sadašnja glad dobar znak. Neodoljiva želja da vidi svoj bitelj rasla je u njemu i počela poticati mišice na uspon s plaže. Posebno je želio djeti blizance, jednoga Žutokosog kao što je i on i drugoga tamnokosog poput onide. Druge su žene s djecom smatrale da su njegovi dvojci kržljavi i boležljivi. T u se žene uzbuđivale oko ishrane djece i gotovo svakog dana posjećivale liječnika. li, dok se Honida nije zabrinjavala, Kroudar je bio miran. Honida je, uostalom, bila ehničar, radnica u hidroponičkim vrtovima, gdje su poljoprivredne kulture uzgajali vodi.

Kroudar je mekano vukao gola stopala po pijesku. Još jednom pogleda na vrh bale. Uz rub je raslo raštrkano domaće drveće. Snažna debla bila su čvrsto usađena tlo, čvorovita i savinuta, noseći lukovičasto žuto-zeleno lišće iz kojeg je u zavrelosti dana kapao otrovni mliječni sok. Nekoliko preživjelih zemaljskih sokola ho i pozorno čučalo je na drveću.

Te su ptice davale Kroudaru neku neobičnu vjeru u vlastite odluke. Što ti sokoli aže, pitao se. Na to pitanje ni najuzvišeniji mislioci kolonije nisu znali odgovora. elikopterima su pratili ptice. Ptice bi noću odletjele na pučinu i ponekad se dmarale na golom otočju i zatim se u zoru vratile. Komanda kolonije nije željela skirati dragocjene čamce za istraživanje, pa je tajna sokola ostala neriješena.

Tajna je bila dvostruka jer su ostale ptice ili uginule ili odletjele u nepoznato. olubovi, prepelice — ptice za lov i ptice pjevice — sve su nestale. I domaća perad sva uginula, a jaja su bila neplodna. Time je ovo mjesto upozoravalo život koji je ošao s Majke Zemlje.

Ostalo je na životu nešto izgladnjelih goveda, a okotilo se i nešto teladi. No stoka e kretala tromim korakom i sve je manje bilo stočne hrane. Gledati u oči stoci bilo kao gledati otvorene rane. Nekoliko prasića je još živjelo, tromo i boležljivo kao i oveda, a sve su divlje životinje odlutale ili uginule.

Osim sokola.

Čudno je da su ljudi dubokih misli polagali toliko nade u ovo mjesto. Izviđački vještaji bili su senzacionalni. Na planetu nije bilo kopnenih životinja. Bilje se, aizgled, nije mnogo razlikovalo od onog na Zemlji — barem u nekim arakteristikama. A stvorenja u moru bila su primitivna po složenim evolucijskim andardima.

Iako to nije znao reći lijepim uglađenim rečenicama kojima bi se drugi divili, roudar je znao gdje je počinjena greška. Ponekad se problem mora istražiti tijelom

ne duhom.

Gledao je šarene prnje svojih ljudi. To su bili njegovi ljudi. On je bio majstor bar, onaj koji je našao trodije, i izgradio te zdepaste ružne čamce načinjene od omaćeg drveća. Kolonija je sada živjela zahvaljujući njegovoj vještini u gradnji amaca i baratanju mrežom.

No doći će opet do nestašice trodija. Kroudar je to osjećao kao slutnju na rubu voje iscrpljenosti. Tada će valjati činiti nepopularne i opasne stvari, koje će biti otrebne zato što razmišljanje nije dovelo do rješenja. Lososi, koji su po planu bačen more, otplivali su u golemo prostranstvo oceana. Listovi u ribnjacima kolonije atili su od tajnovite mršavosti. Kukci su odletjeli i nitko ih više nije vidio.

Biolozi su tvrdili da ovdje ima hrane. Zašto su životinje uginule?

Kukuruzi u koloniji imali su često neobične klipove. Žito je raslo u gredičastim kupinama. Tu nije bilo normalnih oblika rasta i selidbe. Kolonija je živjela na rubu pstojnosti, a održavala ju je bjelančevina dobivena iz trodija i vitamini iz povrća oje se uzgajalo hidroponički uz mukotrpno filtriranje i prilagođavanje ovdašnje ode. Krah samo jednog sustava u lancu mogao bi značiti propast.

Divovsko narančasto sunce pokazivalo je samo mali luk iznad morskog obzorja i roudarovi su se ljudi počeli pokretati, dizati umorna tijela s pijeska i odmicati se o jesta na koje su se naslonili.

— Dosta odmora! — naredi Kroudar. — Unesimo hranu na stalke.

— Zašto? — upita netko iz mraka. — Misliš li da će ih sokoli jesti?

Svi su znali da sokoli ne jedu trodije. Kroudar shvati prigovor: iz njega je govorio uševni umor. Tim stvorenjima sličnim račićima hranili su se samo ljudi — pošto bi bri žljivo preradili i uklonili opasne nadražujuće kemikalije iz njih. Sokol bi ožda i uzeo u kljun trodija, ali bi ga bacio čim ga okusio. Što jedu te ptice koje eprestano nešto čekaju? Sokoli su o ovom mjestu znali nešto što ljudi nisu znali, tice su to doznale svojim tijelom, na način kako je Kroudar tražio znanje.

Pao je mrak i uz bijesnu lupu krila sokoli odletješe prema moru. Jedan od roudarovih ljudi upali baklju, a ribari, odmorivši se, u želji da se popnu na obalu i du svojim obiteljima, bace se na posao koji se morao obaviti. Na valjcima su izvukl amce iz vode. Trodije su rasprostrli u tankim slojevima po stalcima u skladišnim olibama. Na stalke su objesili mreže da se suše.

Dok je radio. Kroudar je razmišljao o znanstvenim radnicima tamo gore u istavim laboratorijima. On je osjećao strahopoštovanje pred znanjem, poniznost red titulama i očito višim stvarima, ali mu je svijest jednostavnog čovjeka govorila a te više stvari nisu našle rješenje.

Kroudar nije bio upućen u sadržaj sastanaka na visokoj razini koje je održavala omanda kolonije, ali je poznavao fizičku supstancu ideja o kojima se raspravljalo. jegova vijest o neuspjehu i sve bližoj propasti nije nalazila složene riječi ni rudiciju kojom bi bila virtuozno izložena pred duhovima ljudi, ali je i njegovo nanje imalo stanovitu eleganciju. On je crpio iz prastarog znanja fino prilagođenog azlikama ovog mjesta. Kroudar je našao trodije. Kroudar je organizirao lov na njih ašao način njihova konzerviranja. On to nije znao objasniti biranim riječima, ali je oznavao svoje mogućnosti.

On je bio prvi obrađivač mora ovdje.

Ne trošeći energije na razgovore, Kroudarova je skupina završila rad, napustila kladišne kolibe i krenula stazom uz liticu koju su tu i tamo osvjetljavali ljudi s paljenim bakljama. Titravo narančasto svjetlo i tamne sjene obilježavali su njihov spon u crni svijet i one su hrabrile Kroudara.

Ostavši posljednji, on je provjerio vrata koliba a zatim krenuo za ljudima žurivši se da ih sustigne. Čovjek neposredno ispred njega na stazi nosio je baklju d domaćeg drveta natopljenog u ulju trodija. Baklja je treperila i dimila se puštajuć trovan zadah. Svjetlo je otkrivalo trogloditski lik, čovjeka odjevenog u krpe od rodskog sukna, odviše mršavo tijelo i mišice što su se micale na rubu sloma. roudar uzdahne.

Na Zemlji nije bilo tako. Tamo su žene čekale svoje muževe na obali. Djeca su se grala na šljunku. Marljive su ruke pomagale pri poslovima na obali, širile mreže, osile ulov, izvlačile čamce.

Ovdje toga nije bilo.

A opasnosti ovdje nisu bile opasnosti kod kuće. Kroudarovi čamci nikad nisu puštali iz vida ove hridine. Na jednom je čamcu uvijek bio tehničar s radiom za ezu s obalom. Prije konačnog spuštanja brod s kolonistima posijao je prostor vemirskim satelitima — promatračima i čuvarima od iznenađenja vremenskih romjena. Naporno izgrađena ribarska flota uvijek je na vrijeme bila upozorena na ribližavanje oluje. U oceanu nisu zamijećena čudovišna morska bića.

Na ovom mjestu nije bilo okrutnosti i mušičavosti mora koje je Kroudar oznavao, ali je ovo more ipak bilo smrtonosno. On je to znao.

Žene bi nas morale čekati na obali.

Ali komanda kolonije izjavila je da su žene — pa čak i neka djeca — potrebne za noge druge zadatke. Pojedine biljke iz domovine zahtijevale su osobnu njegu. ojedine stabljike žita nježno su prihranjivane. Svaka je voćka imala vlastitu jegovateljicu, svoju čuvaricu drijadu.

Na vrhu litice pred ribarima se otvori pogled na duge kuće, hangare od brodske ovine. Rijetka električna svjetla okružavala su gradić. Mnoge nepopločene ulice bil u neosvijetljene. Čula se buka strojeva i brujanje.

Ljudi se raspršiše svaki za svojim poslom. Kroudar krene svojom ulicom prema tvorenim ognjištima na središnjem trgu. Ognjišta na otvorenom bila su nužna da bi e štedjeli energetski izvori u koloniji. Neki su te vatre smatrali priznanjem poraza. roudar ih je smatrao pobjedom. Gorjelo je domaće drvo.

U brdima iza gradića stajale su ruševine vjetrenjača koje su sagradili kolonisti. luja koja je to razorila nije došla iznenada, ali je njena snaga bila golemo nenađenje.

Tada su mislioci počeli bivati sve manji u Kroudarovim očima. Kad je domaći emizam i vodeni život oštetio turbine u rijeci koja je imala ušće u lučici, ti su se udi od znanja još više smanjili. Tada je Kroudar počeo sam tražiti manu.

Sada je domaći biljni život neosjetljiv na radijaciju, kako je Kroudar čuo, ugrozio shladni sustav atomskih generatora. Neki tehničari su počeli izrađivati parne rojeve od materijala koji nisu bili predviđeni za tu svrhu. Ipak, uskoro će dobiti i

omaće materijale — materijale koji će biti otporni na snažno jetkanje i rđanje na vom mjestu.

Možda uspiju — ako ih ne isiše podmukla bolest.

Ako ostanu živi.

Honida ga je čekala na ulazu stana, nasmiješena i umilna. Crna joj je kosa bila pletena i vijala se u kolutima oko čela. Smeđe oči blistale su dobrodošlicom. Svjetlo atara na trgu odražavalo se na maslinastoj koži. Visoke jagodice njenih meroindijanskih predaka, pune usnice i ponosno zavrnut nos — sve to ga je ispunjavalo poznatim uzbuđenjem.

Kroudar se pitao jesu li planeri znali za tu stvar u njoj koja ga je ispunjavala olikom toplinom — njenu snagu i plodnost. Ona je izabrala njega i sada je nosila jo ece — opet dvojke.

— Ahhh, moj ribar se vratio — reče ona i zagrli ga na vratima da svi vide.

Zatim su ušli, zatvorili vrata i ona ga zagrli s više strasti i pogleda njegovo lice, oje, odraženo u njenim očima, izgubi malo od svoje ružnoće.

— Honida — reče on ne nalazeći drugih riječi.

Zatim upita za dječake.

— Spavaju — odvrati ona i povede ga do grubog stola na nogarima koje je on tesao za kuhinju.

On kimne glavom. Poslije će otići da pogleda sinove. Nije ga zabrinjavalo što tak ugo spavaju. Negdje duboko u sebi osjećao je razlog tome.

Honida je na stol iznijela vruću juhu od trodija. Bila je začinjena hidroponičkim jčicama i graškom, a sadržavala je i druge stvari koje je ona skupila po okolici ne pominjući to znanstvenicima.

Kroudar je jeo sve što je stavila pred njega. Večeras su imali kruh s čudnim jesnivim mirisom, koji mu je bio ugodan. U svjetlu jedne svjetiljke koju su smjeli nati u toj prostoriji promatrao je komad tog kruha. Bio je gotovo purpurne boje — oput mora. On ga počne žvakati i proguta ga.

Honida je pažljivo jela sučelice njemu, a kad je završila, upita ga: — Sviđa li ti se ruh?

— Sviđa.

— Ispekla sam ga sama na ugljenu.

On kimne glavom i uzme još jednu krišku.

Honida ponovno napuni njegovu zdjelu juhom.

Imali su tu povlasticu da budu sami za vrijeme obroka. Mnogi drugi odlučili su s a zajedničko kuhanje i blagovanje — čak i neki od tehničara i onih iz viših ešelona oji su imali slobodniji izbor. No Honida je zamijetila nešto o ovom mjestu za što je la potrebna skrovitost i odvojenost.

Kad je utolio glad, Kroudar je počeo gledati preko stola u Honidu. Odano joj se vio i njegovo je divljenje bilo dublje od pukog uzbuđenja njenom puti. On nije nao što je u njoj, ali je znao da postoji. Njihova budućnost ovdje leži u Honidi i u varima koje će on naučiti, oblikovati i izraditi sam vlastitim tijelom.

Pod pritiskom njegova pogleda Honida ustade, obiđe stol i počne masirati mišiće a njegovim leđima — upravo one mišiće kojima je izvlačio mreže.

— Umoran si — reče ona. — Je li danas bilo teško tamo vani?

— Naporno — odvrati Kroudar.

Divio se načinu kako je govorila. Raspolagala je s mnogo riječi. Čuo je kako se ekima od njih služi na sastancima kolonije i u vrijeme kad su predali molbu za dobrenje izbora bračnog druga. Ona je nalazila riječi za stvari koje on nije znao, a nala je kada valja govoriti tijelom a ne ustima. Znala je i o mišićima njegova tijela.

Kroudar je osjećao takvu ljubav prema njoj da se pitao ne prolazi li ona kroz jene prste u njeno tijelo.

— Napunili smo čamce — reče on.

— Danas sam čula da će nam uskoro biti potrebno više skladišnih koliba — reče na. — Zabrinuti su gdje će naći radnu snagu za njihovo podizanje.

— Još deset koliba — reče on.

Ona će to prenijeti drugima. I kolibe će nekako izrasti. Tehničari su slušali onidu. Neki znanstvenici su joj se rugali; to se moglo čuti ispod blagosti njihova asa. To je bilo možda zato što je odabrala Kroudara. Ali tehničari su slušali. Kolibe e biti podignute.

I bit će pune prije nego što nestane trodija.

Kroudar shvati da zna kad će mrješteњe prestati, ne kao datum nego kao fizičku var koju je mogao dohvatiti ru kom i taknuti. Želio je da nađe riječi kojima bi to bjasnio Honidi.

Ona završi masiranjem, sjedne pokraj njega i nasloni svoju crnokosu glavu na jegova prsa.

— Ako nisi preumoran, nešto ću ti pokazati.

S iznenađenjem Kroudar osjeti u Honidi neko neizrečeno uzbuđenje. Je li to nešt vezi s hidroponičkim vrtovima u kojima je radila? Njegove misli odmah odlutaju a to mjesto u koje su znanstvenici polagali toliko nade, mjesto gdje su birali visoke jepe biljke, bujne bogatstvom majke Zemlje. Jesu li naposljetku postigli nešto načajno? Postoji li neki jednostavan način da ovo mjesto postane obradivo?

Kroudar je bio priprost čovjek, koji je želio da se njegovi bogovi rehabilitiraju. ak je i obrađivač mora poznavao vrijednost zemlje.

On i Honida imali su ipak svojih odgovornosti. On upitno kimne glavom prema obi u kojoj su spavali blizanci.

— Dogovorila sam se... — Ona pokaže prema stanu susjeda. — Oni će slušati.

Znači, ona je ovo planirala. Kroudar ustade i pruži prema njoj ruku:

— Pokaži mi.

Oni izađu u noć. Gradić je sada bio tiši: čulo se udaljeno žuborenje rijeke. Na tre n pomisli da je čuo zrikavca, ali mu razum reče da je to samo jedna od koliba koja e hladi u noći. On je šutke čeznuo za mjesečinom.

Honida je ponijela električnu svjetiljku, onakvu kakvu daju tehničarima za slučaj a ih noću hitno pozovu. Videći svjetiljku, Kroudar osjeti duboku važnost te janstvene stvari koju mu je htjela pokazati. Honida je imala instinkt seljaka za kupljanje zaliha. Ona ne bi uzalud trošila svjetiljku.

Umjesto da ga vodi prema zelenim svjetlima i staklenim krovovima hidroponički rtova, ona krene u suprotnom smjeru, prema dubokom klancu kroz koji se rijeka

ušila u lučicu.

Uz stazu nije bilo straže već samo ponegdje kamena oznaka i groteskno domaće slinje. Brzo, ništa ne govoreći, ona ga dovede do klanca i uske staze koja je vodila o grebena što je stršio u zrak vlažan od prskanja rijeke.

Kroudar je drhtao od uzbuđenja idući iza Honidina lika koji je bacao oštru sjenu od sjajem svjetiljke. Na grebenu je bilo hladno, a čudni obrisi drveća što su se azaznavati u svjetlu svjetiljke punili su Kroudara nemirom.

Što je Honida otkrila ili stvorila?

Kondenzirana je voda kapala s biljaka. Rijeka je glasno šumila. Kroudar je udisao očvarni zrak, vlažno hladan i ispunjen čudnim mirisima.

Honida stane i Kroudar zadrži dah. Slušao je. Čula se samo rijeka.

Na tren nije opazio da je Honida upravila narančasto svjetlo na svoje otkriće. gledalo je poput domaće biljke — stvar s debelom stabljikom nagnutom nisko nad o, kvrgavom i savijenom. Po njoj su se opažali žuto-zeleni lukovičasti izdanci eobično raspoređeni po cijeloj dužini.

On polako shvati. Prepozna tamniji ton zelenila, način na koji su lisnate struktur rirasle uz stabljiku, kite smeđe-žutih svilenastih niti što su izbijale iz lukovičastih danaka.

— Kukuruz — prošaputa.

Tihim glasom, objašnjavajući riječima koje je Kroudar mogao razumjeti, Honida u ispripovijedi što je učinila. On je to vidio u njenim riječima, shvatio zašto je ona o učinila kriomice, ovdje, daleko od znanstvenika. On uzme svjetiljku, čučne i počn eoma pažljivo gledati. Ovo je bila smrt onih stvari koje su znanstvenici smatrali jepim. To je bio kraj njihovih planova za ovo mjesto.

Kroudar je vidio svoje potomke u ovoj biljci. Oni će možda imati lukovičaste ave, biti bez kose, imati široke debele usnice. Njihova će koža možda postati urpurna. Oni će biti niska rasta; to je znao.

Honida je sve to osigurala, upravo ovdje na grebenu oplakivanom rijekom. mjesto da bira sjemenja od najviših, najravnijih stabljika, onih s najdužim i ajsavršenijim klipovima — onih najsličnijih onima na Majci Zemlji — ona je pravil okuse s boležljivim mršavim biljkama kojima je ovo mjesto najviše odgovaralo. Među ovima naposljetku je odabrala varijaciju koja je ovdje živjela kao što žive omaće biljke.

To je bio udomaćeni kukuruz. Ona otkine klip i oljušti komušinu.

U redovima zrna bilo je praznina i kad je stisnula jedno zrno iz njega poteče urpurni sok. On prepozna miris kruha.

Ovo je bilo nešto što znanstvenici ne bi dopustili. Oni su nastojali pretvoriti ovo jesto u drugu Zemlju. Ali ono to nije bilo niti će ikada biti. Sokoli su to prvi otkrili

Honida je izjavila da ona i Kroudar neće dugo živjeti. Njihova će djeca biti oležljiva po zemaljskim mjerilima, njihovi će potomci biti drukčiji nego što su amišljali oni koji su planirali ovu seobu. Znanstvenicima se to ne bi svidjelo i oni b o pokušali spriječili.

Ta kvrgava stabljika kukuruza govorila je da znanstvenici neće uspjeti.

Kroudar je dugo čučio i gledao u budućnost, sve dok svjetlo nije počelo tamnjeti

r se svjetiljka ispraznila. Zatim je ustao i krenuo prvi iz klanca.

Na vrhu, kad su na drugoj strani zaravni opazili svjetla njihove umiruće vilizacije, on stade i reče:

— Mriještenje trodija će prestati... uskoro. Uzet ću jedan čamac i... prijatelje. Ići emo onamo kamo idu sokolovi.

Bio je to najduži govor u njegovu životu.

Ona mu uzme svjetiljku, ugasi je i priljubi se uz njega.

— Što su, po tvom mišljenju, sokolovi našli?

— Sjeme — odvrati on.

Kimao je glavom. Nije znao objasniti, ali je bio svjestan te stvari. Sve je ovdje uštalo otrovna isparavanja ili sokove u kojima je samo vlastito sjeme moglo živjeti. ašto bi trodiji ili druga morska bića bili drukčiji? A sokoli dokazuju da je to sjeme anje otrovno za uljeze sa Zemlje.

— Čamci su spori.

On se bez riječi složi. Oluja bi ih mogla zateći predaleko od sigurnog utočišta. To moglo biti opasno. Ali on je u njenom glasu čuo i da ga ona ne pokušava zaustavi i odgovoriti.

— Kako dugo ćete biti na putu?

On malo razmisli. Ritmovi ovog mjesta već su mu bili poznati. Njegova je svijest blikovala putovanje, noćno pretraživanje vodene površine nad kojom su sokolovi izili u niskom letu — a zatim povratak.

— Osam dana — reče on.

— Bit će ti potrebne mreže sa sitnim očicama — reče ona. — Dat ću ih načiniti. nam neke tehničare koji će poći s tobom.

— Osam dana — reče on aludirajući na izbor snažnih ljudi.

— Da — odvrati ona. — Osam dana. Čekat ću na obali tvoj povratak.

On je uhvati za ruku i povede je preko zaravni. Dok su hodali, on reče:

— Moramo ovom mjestu dati ime.

— Kad se vratiš — odvrati ona.

(Objavljeno prema dogovoru s G. P. A., Munchen)

VJEROVANJE

Isaac Asimov

Belie

Preveo Nikola Popović

— Jesi li ikad sanjala da letiš? — upitao je dr Roger Toomey svoju ženu.

Jane Toomey ga pogleda.

— Svakako!

Njeni hitri prsti izvodili su složene kretnje iz kojih se rađala jedna gotovo eskorisna rukotvorina. Televizijski je aparat žamorio u sobi, a ono što se događalo a ekranu bilo je ovaj put sasvim zanemareno, što inače nije bio slučaj.

— Svatko prije ili kasnije sanja da leti — reče Roger. —

To je sveopća pojava. Ja sam sanjao već nekoliko puta. To me i zabrinjava.

— Ne znam što želiš time reći, dragi — odvrati Jane. — Ja ne volim tako nešto r ći. — I dalje je brojala poluglasno bodove.

— Kad o tome razmišljaš, sve ti se čini nekako čudno. To nije baš pravo letenje ao kada sanjaš. Nemam krila, u svakom slučaju nikad ih nisam ni imao. Pri tome ema nikakva napora. Jednostavno lebdiš. Upravo tako. Lebdiš.

— Kad ja letim — reče Jane — ne sjećam se nikakve pojedinosti. Samo jednom m sletjela na vrh gradske skupštine, a na sebi nisam imala odjeće. I nekako kao da itko ne obraća pažnju na tebe kad sanjaš da si gol. Jesi li to opazio? Umireš od elagodnosti, ali ljudi ravnodušno prolaze kraj tebe.

Ona poteže konac i klupko se otkotrlja do sredine sobe, no ona nije na to obraća a pažnju. Roger je polagano zaklimao glavom. U tom je trenutku njegovo lice postalo ijedo i obuzeto mislima. Izgledao je sav uglat, nekako s istaknutim jagodicama, ugim i ravnim nosom, a kosa mu je štrcala uvis, sve više kako su godine prolazile. ilo mu je trideset pet.

— Da li si se ikad zapitala zbog čega sanjamo kako letimo, kako lebdimo? — apita on

— Ne, nisam.

Jane Toomey je bila malena plavuša. Njen je šarm bio u specifičnoj krhkosti koja
e ne nameće nego se vas drži a da toga niste ni svjesni. Imala je svijetloplave oči i
umene obraze kao porcelanska lutka. I trideset godina.

— Mnogi su snovi samo interpretacija misli — nastavi Roger — o nekim
oticajima koje nismo sasvim shvatili i razumjeli. Poticaji se pojavljuju u shvatljivu
ontekstu u djeliću sekunde.

— O čemu ti govoriš, dragi? — upita ga Jane.

— Vidiš, jednom sam sanjao da sam bio u hotelu na nekoj konferenciji fizičara –
dvrati on. — Bio sam s nekim starim prijateljem. Sve se činilo posve normalnim.
djednom je počela zbrka i vikanje i ja sam se bez ikakva razloga grdno preplašio.
otrčao sam prema vratima, ali ona se nisu mogla otvoriti. Jedan za drugim moji su
rijatelji nestali. Oni nisu imali nikakvih teškoća s napuštanjem sobe, ali ja nisam
ogao vidjeti kako im je to uspjelo. Vikao sam za njima, ali oni nisu obraćali pažnju
a mene. U meni se rodila misao da je požar zahvatio hotel. Nisam nigdje osjetio
m. Samo sam znao da je posrijedi požar. Potrčao sam do prozora i tamo sam vidio
ube za slučaj požara. Trčao sam od jednog prozora do drugog, ali nijedan nije
odio do tih stuba. Bio sam posve sam u toj prostoriji. Nagnuo sam se kroz prozor i
čajnički dozivaou pomoć. Nitko me nije čuo.

Onda su došla vatrogasna kola, male crvene točkice na dnu ulice. Toga se sjećam
rlo jasno. Zvona za uzbunu glasno su zvonila da raščiste ulice. Čuo sam ih sve
asnije i glasnije, sve dok zvuk zvonca nije zaglušno zvonio u mojoj glavi. Probudio
m se i, dakako, zvonila je budilica.

— Dakle, nisam mogao sanjati neki drugi san koji bi bio upravo tako podešen da
igne kao alarmno zvonce istodobno s budilicom u toj tvornici snova. Mnogo je
gičnije da je san počeo u trenutku kad je budilica zazvonila i sve te moje snove i
sjećaje zbila u djelić sekunde. To je bila čudesna brzinska sposobnost moga mozga
a objasni tu buku što je prodrla kroz tišinu.

Jane se sada namrgodila. Spustila je svoje pletivo.

— Rogere, ti si se ponašao vrlo čudno otkako si se vratio iz koledža. Nisi jeo, a
ada i ovaj smiješni razgovor. Nikada te nisam čula da govoriš tako morbidne stvari
ebi očito treba žlica sode bi karbone.

— Meni treba nešto više od toga — reče Roger tihim glasom. — Što izaziva
očetak sna u kojem se lebdi?

— Ako nemaš ništa protiv, hajde da promijenimo temu.

Ona se diže i čvrstim prstima pojača zvuk na televizoru.

Neki je mladi čovjek upalih obraza i potresnog tenora odjednom podigao glas i
atko uvjeravao o svojoj beskrajnoj ljubavi.

Roger opet utiša zvuk i leđima zakloni ekran.

— Lebdenje! — kazao je uzbuđeno. — To je ono. Postoji neki način koji
mogućava ljudskim bićima da lete. Oni imaju te sposobnosti. Samo ne znaju kako
a ih iskoriste — osim kada spavaju. Tada se podignu, samo malo, možda samo
ekoliko milimetara. To nije dovoljno da bude zamijećeno ni kad bi to netko
romatrao, ali je dovoljno da stvori pravi osjećaj za početak sna o letenju.

— Rogere, ti buncaš. Molim te, prestani. Budi ozbiljan.

On je ipak nastavio.

— Ponekad se opet spustimo i tog osjećaja nestaje. U drugom slučaju ponekad ta ontrola »letenja« odjednom prestaje i mi padamo. Jane, jesi li ikada sanjala da adaš?

— Da, svakako . ..

— Visiš sa strane neke zgrade ili sjediš na rubu neke stolice i prevrneš se. Onda olazi do užasnog osjećaja da padaš i odjednom se budiš, teško dišući, a srce lupa ao ludo. Ti si zbilja pala. Ne postoji drugo objašnjenje.

Janein izraz lica je prolazio sve faze od čuđenja do zabrinutosti i odjednom se retvori u veselo raspoloženje.

— Rogere, pa ti si sam vrag. Ti me zafrkavaš. Oh, ti štakore!

— Što?

— Pa nemoj. Ne možeš se više poigravati sa mnom. Znam točno što radiš. ripremaš zaplet za neku priču i sada je iskušavaš na meni. Morala sam to znati tprve.

Roger je pogleda zapanjeno, pa čak malo i zbunjeno. Priđe njenoj stolici i pogled dozgo na nju.

— Ne, Jane.

— Ne vidim zašto ne bi. Pa ti si govorio o pisanju znanstvene fantastike otkako s oznajemo. Ako si već zamislio neku temu, mogao si je već napisati. Nema smisla da e samo plašiš na taj način. Njeni su se prsti ubrzano počeli kretati kako je raslo jeno neraspoloženje.

— Jane, to nije nikakva priča.

— Pa, zaboga, što bi moglo drugo biti...?

— Kad sam se jutros probudio, ja sam pao na krevet.

Nastavio je pričati gledajući netremice u nju.

— Sanjao sam da sam letio — rekao je. Bilo je to jasno i određeno. Sjećam se vake minute. Ležao sam na leđima kad sam se probudio. Osjećao sam se vrlo godno i sasvim fino. Malo sam se čudio zašto mi se strop čini tako nekako akrivljen. Zijevnuo sam, protegnuo se i dotakao strop. Za trenutak sam zurio u voju ruku što je bila ispružena i doticala čvrsti strop. Onda sam se okrenuo. Nisam okrenuo nijedan mišić, Jane. Okrenuo sam se cijeli samo zato što sam to zaželio. A o sam pet stopa iznad kreveta. Tamo si ti bila na krevetu i spavala. Bio sam se rdno uplašio. Nisam znao kako da se spustim. No, kad sam na to pomislio, počeo am padati. Padao sam vrlo polagano. Cijeli je taj proces bio pod vrlo dobrom ontrolom... Ostao sam u krevetu petnaest minuta prije nego što sam se usudio omaknuti. Onda sam ustao, oprao se, obukao i otišao na posao.

Jane se na silu nasmiješi.

— Dragi, bilo bi bolje da sve to napišeš. Ali sve je to u redu. Ti si u posljednje rijeme malo previše radio.

— Molim te, nemoj biti banalna.

— Pa? ljudi rade premnogo iako je, ako se to kaže, možda banalno. Napokon, čin e da si ti sanjao petnaest minuta duže nego što si mislio.

— To nije bio san.

— Dakako da je bio. Ne mogu se čak ni sjetiti koliko sam puta ja samo sanjala ako se budim, odijevam se i pripremam doručak, a onda se zbilja probudila i orala sve početi iznova. Sanjala sam čak da sanjam, ako možeš shvatiti što želim me reći. To može biti užasno zbrkano i zbunjujuće.

— Vidiš, Jane, ja sam ti se obratio problemom jer ti si jedina osoba kojoj takvu var mogu ispričati. Molim te, shvati me posve ozbiljno.

Janeine se plave oči široko otvoriše.

— Dragi! Ja to sve uzimam onako ozbiljno kako mogu. Ti si profesor fizike a ne . Ti znaš što je gravitacija a ne ja. Da ii bi ti ozbiljno uzeo kad bih ja tebi ispričala a sam se zatekla kako lebdim?

— Ne, ne! U tome i jest stvar. Ja ne želim u to povjerovati ali sam prisiljen. To je bio nikakav san, Jane. Pokušavao sam sebe uvjeriti da je to bio san. Ti nemaš ojma kako sam sebe uvjeravao u to. Dok sam stigao do razreda, već sam bio uvjere a je to bio samo san. Da li si ti zamijetila nešto čudno u vezi sa mnom jutros? Reci i.

— Sada kad o tome razmišljam, moram priznati da jesam.

— Nije bilo ništa osobito jer bi mi inače već spomenula. U svakom slučaju ja sam držao sat u devet i već oko jedanaest potpuno sam zaboravio cijelu stvar. A onda, dmah nakon ručka, bila mi je potrebna neka knjiga. Bio mi je potreban Page... i, pa njiga nije uopće važna, jednostavno mi je bila potrebna. Bila je na najgornjoj polic nisam je mogao dohvatiti. Jane...

Zastao je na trenutak.

— Pa, nastavi, Rogere!

— Slušaj, da li si ikada pokušala da dohvatiš nešto što ti je bilo dalje od dohvata uke? Nagneš se i automatski napraviš korak u tom smjeru kako bi to dohvatio. To j osvema nesvjesno. Neka vrsta automatske koordinacije tvojega tijela.

— U redu, pa što?

— Posegnuo sam za knjigom i koraknuo korak u vis. U zrak, Jane! U prazan zrak

— Idem da pozovem Jima Sarlea, Rogere.

— Pa ja nisam bolestan, dođavola.

— Mislim da bi trebalo da porazgovaraš s njim. On ti je prijatelj. To neće biti osjet liječnika. Vi ćete samo porazgovarati.

— I kakve koristi od toga? — Rogerovo se lice zacrveni od iznenadne ljutine.

— Dobro, da vidimo. Sjedi sada, Rogere. Molim te. — Ona pođe do telefona. On j presiječe put i uhvati je za ruku.

— Ti mi ne vjeruješ.

— Oh, Rogere, boli me.

— Ne vjeruješ ?

— Vjerujem ti, svakako, vjerujem ti. Samo sam htjela...

— Da. Ti si upravo htjela pozvati Jima Sarlea. Tako ti meni vjeruješ. Govorim ti tinu, ali ti želiš da razgovaram sa psihijatrom. Slušaj, ne moraš vjerovati mojim ječima, ja to sve mogu dokazati. Mogu ti pokazati kako letim.

— Vjerujem ti.

— Ne budi luda. Ja točno znam kada se šalim. Ostani mirna! I sada me gledaj.

On se vrati do sredine sobe i bez ičega se podiže iznad poda. Lelujao je, s vršcim
rstiju oko deset centimetara iznad poda. Janeine oči i usta bila su tri okrugla O.
ašaptala je. — Siđi, Rogere. Oh, za boga miloga, siđi. On se spusti, njegovi su prsti
opala dodirnuli pod bez zvuka.

— Eto vidiš?

— Oh, majko moja, majko moja.

Ona je zurila u njega napola zaplašena, napola bolesna.

Na televiziji je neka djevojka pjevala glasno da je 'Flying high, with some guy, in
e sky' (letjela visoko s nekim momkom u nebo) bilo samo njeno maštanje i ništa
še.

Roger Toomey je zurio u tamu spavaće sobe. Prošaputao je:

— Jane.

— Što je?

— Ne spavaš?

— Ne.

— Ni ja ne mogu spavati. Držim se za uzglavlje da bih bio siguran kako ne bih...
naš što.

Njegova je ruka krenula prema njenoj i dotakla njeno lice. Ona je uzviknula i
dskočila kao da je on bio nabijen nekim elektricitetom.

— Žao mi je, malo sam nervozna — izustila je malo zatim.

— U redu, u redu, razumijem. No, ja se ionako odmah dižem iz kreveta.

— Što ćeš raditi? Pa moraš bar malo spavati.

— Što mogu, spavati ne mogu, a nema nikakva smisla da tebe držim budnom.

— Možda se ništa neće dogoditi. Ne mora se to dogoditi svake noći.

— Otkud znam? Možda nikada nisam ni otišao tako visoko. Možda se nikada
isam probudio i sebe našao u tom položaju. U svakom slučaju sada je to nešto
rugo.

Sjedio je u krevetu savijenih nogu, rukama obuhvatio koljena, glave naslonjene
a njih. Gurnuo je pokrivač na stranu i obrazima milovao flanel svoje pidžame.

— To je sada nešto drugo — reče. — Mozak mi je opterećen time. Jednom kad
aspim i kad se svjesno budem zadržavao dolje siguran sam da ću poletjeli.

— Ne znam zašto bi se to samo od sebe dogodilo? To mora biti znatan napor.

— Upravo u tome i jest stvar: nije napor.

— Ali ti savladavaš gravitaciju, zar ne?

— Znam vrlo dobro, pa ipak tu nema nikakva napora. Vidiš, Jane, kad bih ja
mo mogao sve to shvatiti, ne bi me više zabrinjavalo.

On spusti noge s kreveta i ustane.

— Čak ne volim ni govoriti o tome.

Njegova je žena mrmljala:

— Ni ja ne želim. — Ona poče plakati, prigušujući jecaje koji su se zbog toga
retvarali u uzdahe gušenja i zvučali još gore.

Roger joj nježno reče:

— Oprosti, Jane, ja sam te sasvim smutio.

— Ne, nemoj me dirati, ostavi me na miru.

On pođe nekoliko nesigurnih koraka dalje od kreveta.

— Kamo ideš?

— Na kauč u svojoj radnoj sobi. Hoćeš li mi pomoći?

— Kako?

— Hoću da me privežeš za kauč.

— Da te privežem?

— S nekoliko konopa. Vrlo labavo, tako da se mogu okretati kada to zaželim. oćeš li?

Njena je bosa noga već tapkajući tražila papuče na podu s njene strane kreveta.

— U redu — uzdahnula je nevoljko.

Roger Toomey sjedio je u malenom kabinetu i zurio u brdo papira pripremljenih i ispite. U ovom trenutku nije znao kako će ih ocijeniti.

Održao je pet predavanja o elektricitetu i magnetizmu do prve noći kad je počeo tjeti. Nekako je progurao kroz njih, ali ne bi se moglo reći da mu je bilo lako. tudenti su postavljali besmislena pitanja i možda nije odgovarao sasvim jasno, kao ekada.

Danas se izvukao od predavanja tako što je iznenada priredio ispite. Nije se nogo trudio da pripremi pitanja, jednostavno je uzeo kopiju onih od prije nekoliko odina.

Sada je imao odgovore na papiru i morat će ih ocijeniti. Zašto? Zar nije svejedno o su odgovorili studenti? Ili bilo tko? Zar je bilo tako važno znati fizičke zakone? ko već govorimo o tome, što su ti zakoni? Da li ih je uopće i bilo?

Ili je to bila samo masa zbrkanih zaključaka iz kojih se nikada ne bi ni moglo ešto pravilno zaključiti? Nije li svemir, po svemu, po svojim pojavama, bio onajprije i prvobitno kaos koji još uvijek čeka da se pojavi neka sila koja će srediti ca i naličja njegovih dubina?

Nespavanje mu također nije ništa pomoglo. Čak i kad je bio zavezan za kauč, pavao je samo na pola oka, uz to pun snova.

Netko je pokucao na vrata.

Roger ljutito poviče:

— Tko je?

Mala stanka, a onda nesiguran odgovor.

— Ja sam gospođica Harroway, dr Toomey. Imam gotova pisma koja ste mi diktirali.

— Pa dobro, uđite. Nemojte tamo samo stajati.

Sekretarica odjela odškrinuta je samo malo vrata i kroz taj prorez provukla svoju ršavu vitku pojavu u njegov kabinet. Imala je nekoliko listova papira u rukama. U jih je bila po jedna žuta kopija i adresirana omotnica.

Roger je htio da je se što prije riješi. I to je bila njegova pogreška. Nagnuo se aprijed da dohvati pisma i odjednom je osjetio da je napustio stolicu.

Krenuo je dva koraka naprijed, i dalje u sjedećem položaju, prije nego što je logao čvrsto stati na pod, izgubio je ravnotežu i prevrnuo se.

Bilo je prekasno. Doista sasvim prekasno. Gospođica Harroway je ispustila sva sma iz ruku. Vrisnula je i okrenula se lupivši ramenima o vrata, provukla se kroz jih u hodnik i zbrisala niz hodnik uz lupkanje visokih potpetica.

Roger se podiže ribajući bok u koji se udario.

— Prokletstvo! — rekao je bijesno.

Ali nije mogao vidjeti u čemu je bila stvar. Razmislio je o tome što je ona mogla djeti kad je ušla u sobu: odraslog čovjeka, kako se polagano podiže iz stolice i plov rema njoj ujednačenom brzinom.

Podiže pisma s poda i zatvori vrata. Bilo je već kasno poslije podne, hodnik je bi razan i vjerojatno nitko neće ni sresti sekretaricu. Ipak, čekao je bojažljivo da li će e okupiti gomila.

Ništa se nije dogodilo. Možda je negdje ležala u dubokoj nesvjestici. Roger je u dnom trenutku osjetio jezu užasa i potrebu da je potraži i da joj pomogne koliko ože. Ali odmah je pomislio: neka ide do vraga. Sve dok ne ustanovi što se to s njim ogađa i što točno znače ti noćni košmari koji ga more, ne smije ništa učiniti da bi rivukao pažnju na sebe.

Prelistao je pisma, svako je bilo namijenjeno po jednom istaknutom teoretičaru zike u zemlji. Domaći talenti nisu bili dovoljni za ovaj slučaj.

Razmišljao je da li je gospođica Harroway shvatila smisao tih pisama. Nadao se a nije. On je smisao sakrio namjerno u tehničke izraze, mnogo više nego što je to lo potrebno. Učinio je to djelomično radi toga da sačuva tajnu, a djelomično zato a bi ostavio dojam na primaoca, jer je Toomey bio i poznat i sposoban znanstvenik

Stavio je pisma u odgovarajuće omotnice. Najbolji mozgovi u zemlji, razmišljao . Da li će oni moći pomoći?

Nije znao.

U čitaonici je bilo tiho. Roger Toomey zaklopi Journal of Theoretical Phisics Vjesnik teorijske fizike), ostavi ga na stolu i tužno ga pogleda. Vjesnik teorijske zike! Što su ti suradnici, koji su naučili samo djeliće od svega, mogli razumjeti. Ta u se misao nametala i mučila ga. Sve donedavna to su za njega bili najveći umovi a svijetu.

Pa ipak se on i dalje trudio da živi prema njihovim pravilima i filozofiji. Uz aneinu sve veću pomoć on je obavio odgovarajuća mjerenja. Pokušao je izmjeriti ta enomen u mjerama, izvući neke srodnosti, obaviti količinske procjene. Ukratko ečeno, on je pokušao tu pojavu prevladati na jedini način koji je njemu bio poznat, njega izvući još jedan izraz sveobuhvatnog modela ponašanja koji bi trebalo da ijedi cijeli svemir.

»Trebalo da slijedi.« Tako su govorili najbolji umovi.

Samo tu se ništa nije moglo izmjeriti. Nije bilo nikakva osjećaja napora u tom bdenju. U sobi se nije usudio provoditi mjerenja na otvorenom. Mogao je, dakako, ohvatiti strop isto tako lako kao i podići se nekoliko centimetara, samo je trebao alo više vremena. Kad bi to činio duže vremena, mislio je zabrinuto, mogao bi se zdizati neograničeno sve do Mjeseca, ako je to potrebno.

Dok je lebdio, mogao je nositi i razne teže predmete. Proces je bio sporiji, ali nij

lo povećanog napora.

Dan prije toga došao je do Jane, sa štopericom u ruci.

— Koliko si teška? — upitao ju je.

— Šezdeset — odgovorila je. Gledala ga je nesigurno. Obuhvatio ju je oko struka dnom rukom. Pokušala ga je odgurnuti, ali on na to nije obraćao pažnju. Zajedno u se uzdizali polagano, jednoličnom brzinom. Ona se uhvatila za njega, blijeda i buzeta užasom.

— Dvadeset i dvije minute i trideset sekundi — rekao je kad su im glave dotakle rop.

Kad su se opet spustili, Jane se otrgne i pobježe iz sobe.

Nekoliko dana prije toga prolazio je pored ulične vage što je stajala kao apuštena na uglu. Ulica je bila prazna i on se odluči stati na vagu i slavili u nju ovčić. Iako je očekivao nešto slično, ipak je bio iznenađen kad je vidio da teži etnaest kilograma.

Išao je od tada od vage do vage i vagao se pod raznim uvjetima. Bio je teži kad je lo malo vjetra, jer je morao stavljati razne stvari u džepove da ga vjetar ne bi tpuhao.

Usklađivanje je bilo automatsko. Iz bilo kojeg razloga je lebdio, ostao je isti odno među udobnosti i sigurnosti. No on je mogao svjesno pojačati kontrolu nad bdenjem, kao kod disanja. Mogao je, kad bi stajao na vagi, postići da kazaljku atjera do svoje pune težine, ali i da je spusti gotovo do nule.

Kupio je vagu i mjerio odnose u kojima je mogao mijenjati svoju težinu. Nije bilo ikakve koristi, nije mogao na pokazivaču izmjeriti te odnose. Mogao je samo rikupiti sve podatke o modulacijama potiska i momentima inercije, a od toga nije lo nikakva rezultata.

Ustao je i izišao iz knjižnice opuštenih ramena. Dodirivao je stolove i stolice dok izlazio i kada je došao do zida rukom se nenametljivo oslanjao na zid.

Morao je to raditi, osjećao je to. Dodir sa čvrstim predmetima davao mu je osjeća njegovu odnosu prema tlu. Kad bi njegova ruka izgubila dodir sa stolom ili kliznula postrance uza zid — znao je da je to »ono«.

U hodniku je kao i obično sve vrvjelo od studenata. Posljednjih su dana oni avikli na to da ga ne pozdravljaju. Roger se domišljao da je vjerojatno netko počeo isliti o njemu kao o čudaku i većina ga je počela izbjegavati.

Prošao je pokraj lifta. Više ga nije upotrebljavao. Osobito kad bi trebalo da silazi ad bi se lift počeo spuštati, nije nikako mogao spriječiti da se barem malo ne digne zrak. Bez obzira na to kako bio težak u tom trenutku, on bi poskočio i ljudi bi ačuđeno gledali u njega.

Stigao je do ograde stuba i upravo u trenutku kad je rukom posegnuo da se ohvati ograde, spotaknuo se. To je bilo najneugodnije spoticanje koje se moglo amisliti. Još tri tjedna prije pao bi niz stube.

No ovaj put mu je autonomni sustav proradio i on je odjedrio dolje kao ptica, širenih ruku i skvrčenih nogu. Poput lutke na žici. Bio je previše omamljen da bi s pravio, previše paraliziran užasom da bi bilo što učinio. Na dvije stope od prozora a dnu stuba automatski se zaustavio i ostao lebdjeti.

Tamo su stajala dva studenta i promatrala ga kako slijeće, oba sada pritisnuta uz
d, a još trojica su stajala na vrhu stuba.

Nastala je tišina. Svi su ga zapanjeno gledali. Roger se ispravi i požuri niz stube
dgurnuvši studenta koji mu je bio na putu. Iza njega su se čuli uzvici iznenađenja i
egodovanja.

*

— Dr Morton hoće razgovarati sa mnom? — Roger se okrene u svojoj stolici
držeći se čvrsto za naslon.

Nova sekretarica odjela potvrdno je klimnula glavom.

— Da, gospodine Toomey.

Brzo je izašla. Za kratko vrijeme otkako je gospođica Harroway dala ostavku nov
sekretarica saznala da s drom Toomeyem »nešto nije u redu«. Studenti su ga
bjegavali. U dvorani za predavanja, danas su studenti u posljednjim redovima neš
reviše šaputali međusobno. Prvi redovi bili su prazni.

Roger pogleda u malo ogledalo koje je visilo na zidu blizu vrata. Popravio je
grtač i očistio neke mrvice s rukava, ali to nimalo nije poboljšalo njegov cjelokupn
gled, koji je djelovao nezdravo. Izgubio je najmanje deset kilograma otkako je sve
vo započelo. Dakako, on nije nikako mogao ustanoviti svoju pravu težinu. Općenit
vrlo nezdravo izgledao, kao da je stalno u nesporazumu sa svojom probavom.

Nije imao pojma zašto ga šef odjela zove na razgovor. Postao je već vrlo ciničan
ogledu svog lebdenja i incidenata koji su iz toga proistekli. Očito je bilo da svjedoc
e govore o tome. Gospođica Harroway nije o tome govorila. Nije bilo nikakva znak
a su studenti koji su ga sreli na stubama bilo što pričali.

Pošto je popravio kravatu, on napusti svoj kabinet.

Kancelarija dra Philipa Mortona nije bila daleko niz hodnik, što je bilo povoljno
a Rogera. Sve više i više stjecao je naviku da hoda sustavnom sporošću. Podigao bi
ogu, ispružio je ispred sebe i promatrao, onda bi podigao drugu nogu i ispružio je
spred prve i opet promatrao. Hodao je naprijed zgrbljen, promatrajući vlastite noge

Dr Morton se namrštio kad je on ušao u sobu. Imao je male oči, oskudne brkove
rošarane sjedinama i neprikladno odijelo. Imao je skroman ugled u znanstvenom
vijetu i sklonost da predavačke dužnosti prepušta članovima svojeg odjela.

Počeo je, obraćajući se Rogeru.

— Toomey, dobio sam neko čudno pismo od Harryja Carringa. Jeste li mu vi
sali — pogleda na pismo koje je držao u ruci — dvadeset i drugog prošlog mjeseca
e li ovo vaš potpis?

Roger pogleda i potvrdi. Zabrinut, pokuša pročitati Carringovo pismo tom
rilikom. Ovo je bilo neočekivano. Od pisama koja je poslao na dan incidenta s
ospođicom Harroway dobio je odgovore samo na četiri.

Tri pisma su sadržala odgovor samo u jednoj rečenici manje više jednakog
adržaja: »Potvrđujem primitak vašeg pisma od 22. Ne vjerujem da bih vam mogao
omoći u stvari o kojoj mi pišete.« U pismu sa Sjeverozapadnog tehničkog instituta
alantine predložili su mu da se obrati nekom institutu za psihička ispitivanja. Roge
je mogao zaključiti žele li da mu pomognu ili da ga uvrijede.

Carringovo pismo iz Princetona bilo je peto. Od njega je mnogo očekivao.

Dr Morton se malo nakašlje i popravi očale na nosu.

— Pročitat ću vam što piše u ovom pismu. Sjednite, Toomey, sjednite. Piše: Dragi Phil...

Dr Morton na čas diže pogled s pisma i smušeno se nasmije.

Harry i ja smo se sreli na sastanku našeg udruženja prošle godine. Popili smo ajedno nekoliko pića. Vrlo zgodan momak.

Opet popravi očale i vrati se pismu.

— Dragi Phil, da li je dr Toomey na tvojem odjelu? Jučer sam primio od njega rlo čudno pismo. Nisam znao što da započnem s njim. Najprije sam pomislio da na j ne obraćam pažnju kao na bilo koje drugo šašavo pismo. Onda sam pomislio da b morao o tome nešto znati kad pismo već nosi zaglavlje tvojega odjela. Moglo bi se ogoditi da se netko koristi tvojim stvarima za neslane šale. Prilazem ti pismo dra oomeya da ga pročitaš. Nadam se da ću uskoro doputovati k vama... ostatak je sobne prirode.

Dr Morton zaklopi pismo, skide očale s nosa, stavi ih u kožnu navlaku i u džep o aputa, nasloni se na ruke i nagne naprijed.

— A sada — reče — nije potrebno da vam čitam vaše vlastito pismo. Je li to bila eka šala? Podvala?

— Mortone — reče Roger polagano. — To je vrlo ozbiljna stvar. Ne vidim ništa šega u mojem pismu. Poslao sam isto pismo nekolicini učenjaka fizičara. Ono bjašnjava sve. Ja sam zapisao neka zapažanja o slučaju... lebdenja, i želio sam obiti neka moguća teoretska objašnjenja za takvu pojavu.

— Levitacija, lebdenje! Doista!

— To je vjerodostojna stvar, Mortone.

— Jeste li sami obavili promatranja?

— Dakako.

— Nije bilo skrivenih žica? Nikakvih ogledala9 Slušajte, Toomey, pa vi niste valificirani za takve obmane.

— Ovo je bila vrlo brižljivo znanstveno obrađena serija promatranja. Nema ni ovora o nekakvoj obmani.

— Mogli ste se posavjetovati sa mnom, Toomey, prije nego što ste odlučili slati sma.

— Možda sam morao, Mortone, ali da budem iskren, mislio sam da vam to ne bi lo drago.

— Da, da, hvala. Vjerujem da je tako. Ali na papiru našeg odjela. Zbilja sam nenađen, Toomey. Gledajte, Toomey, vaš je život vaša stvar. Ako želite vjerovati u bdenje, nemam ništa protiv, ali samo u vaše privatno vrijeme. Zbog ugleda odjela oledža trebalo bi vam biti jasno da takve stvari ne bi smjele biti upletene u školske tvari. Vi ste, čini se, izgubili prilično na težini, Toomey, zar ne? Da, da, i uopće ne gledate dobro. Ja bih otišao liječniku da sam na vašem mjestu. Možda nekom pecijalistu za živce.

Roger je reagirao ogorčeno.

— Mislite, psihijatru?

— No, pa to je potpuno vaša privatna stvar. U svakom slučaju, malo odmora van

e bi škodilo...

Zazvonio je telefon i sekretarica digne slušalicu. Pogleda dra Mortona značajno i n dohvati svoju slušalicu.

— Halo... Oh, doktore Smithers, da, da, aha, da, o kome je riječ. Pa da, on je pravo kod mene... da... odmah.

Morton spusti slušalicu i zamišljeno se zagleda u Rogera.

— Dekan nas poziva obojicu k sebi. — O čemu je riječ?

— Ništa nije rekao. — Ustao je i pošao prema vratima.

— Hajde, idemo.

— Da, da. — Roger se nevoljko digne sa stolice.

Dekan Smithers bio je visok čovjek, dugog, asketskog lica. Imao je puna usta mjetnih zubi, tako loše načinjenih da su sibilantima davali tanak, piskutav zvuk.

— Zatvorite vrata, gospođice Bryce — rekao je sekretarici — i nemojte nas spaja lefonski ni s kim za neko vrijeme. Sjednite, gospodo.

Gledao ih je neko vrijeme natmureno i nastavio:

— Mislim da je najbolje da prijeđem na stvar. Ne znam što je to, odnosno čime s avi gospodin Toomey, ali on s tim mora odmah prestati.

Dr Morton se okrene iznenađeno prema dru Toomeyu.

— Što ste učinili?

Dr Toomey malodušno slegne ramenima.

— Ništa, to je, zapravo, izvan moje moći. — Očito je potcijenio studentska aklapanja.

— Ma hajte, molim vas! — Dekan je progovorio nestrpljivo. — Ne znam što treb a odbacim od cijele te priče, ali čini se da ste se počeli baviti trikovima, smiješnim ikovima, koji nikako ne odgovaraju dostojanstvu ove institucije.

— Ja o tome ništa ne znam — reče Morton.

Dekan se namršti.

— To znači da vi još ništa niste čuli. Čudesno je kako fakultet može ostati otpuno neinformiran o stvarima koje zaokupljaju sve studente. Nikada dosad nisam omislio da je takvo nešto moguće. I ja sam čuo o tome sasvim slučajno; morao sam apravo, jutros zaustaviti nekog novinara koji je došao potražiti nekoga koji se zove r Toomey, leteći profesor.

Roger je to slušao sav smožden.

— Eto, to mi je rekao reporter. Naveo sam njegove riječi. Čini se da ga je pozvao eki student. Naredio sam novinaru da izađe i poslao po studenta koji ga je pozvao. rema njegovim riječima, dr Toomey je letio, kažem letio, jer je tako student opisao t niza stube. Tvrdio je da je bilo na desetke svjedoka.

— Ja sam samo sišao niz stube — promrmljao je Roger.

Dekan je sada šetao po sobi kao lav po kavezu. Počeo je nervozno govoriti.

— A sada me slušajte, Toomey, ja nemam ništa protiv amaterskih predstava. Za rijeme mog rada kao dekana uvijek sam se borio protiv ukočenosti i lažnog ostojanstva. Pomagao sam razvijanje prijateljskih odnosa između svih slojeva na akultetu i nikada nisam imao ništa protiv razumnog zbližavanja sa studentima.

emam ništa ni protiv toga da priređujete predstave za studente, ali u vlastitoj kući
nvaćate li što bi se dogodilo našem fakultetu kad bi neki neodgovorni novinar
očeo piskarati o nama? Zar nam je potreban neki leteći manijak kao profesor, kao
o postoji manijakalno vjerovanje u leteće tanjure? Ako taj reporter dođe u doticaj
ama, doktore Toomey, očekujem od vas da kategorički zaniječete svaku pomisao n
kve gluposti.

— Razumijem , dekane Smithersu.

— Nadam se da ćemo moći izaći iz ovog incidenta bez trajnijih posljedica. Svim
vojim autoritetom koji mi daje položaj zahtijevam da više nikada ne ponovite taj
voj... eksperiment, predstavu. Ako to ikada pokušate, zahtijevat ću vašu ostavku.
azumijete li dobro, doktore Toomey?

— Da — odgovori tiho Roger.

— E, pa u tom slučaju do viđenja, gospodo.

Dr Morton je odveo Rogera natrag u svoj kabinet. Ovaj put je otpravio sekretaric
zaključao vrata za njom.

— Za boga miloga, Toomey — šaptao je — da li ova ludost ima neke veze s
smima koja ste poslali o lebdenju?

Rogerovi su živci počeli treperiti.

— Pa zar to vama još nije jasno? Ja sam u tim pismima mislio na sebe.

— Vi možete letjeti, hoću reći lebdjeti? Nikad nisam čuo takvo nešto...
rokletstvo, Toomey, je li vas gospođica Harroway možda vidjela kako lebdite?

— Jednom. Bila je to slučajnost...

— Pa da, to je očito. Ona je bila tako histerična da je bilo teško odgonetnuti
ašto. Rekla je da ste skočili na nju. Zvučalo je kao da vas je optužila da ste je htjeli
- Dr Morton je zbunjeno gledao u Rogera. — No, pa ne vjerujem u to. Ona je bila
obra sekretarica, ali nije bila od onih koje bi mogle privući pažnju nekoga mladog
ovjeka. Bio sam, zapravo, zadovoljan što nas je napustila. Pomislio sam da će
buduće uza se nositi mali pištolj ili će mene optužiti za istu stvar... da vi... eh, da
bdite?

— Da.

— Pa, kako to činite? Roger zaklima glavom.

— U tome je moj problem: ne znam. Dr Morton dopusti sebi osmijeh.

— Ta valjda ne negirate zakon gravitacije?

— Pa znate, iskreno da vam kažem mislim da ga negiram.

Tu je negdje, vjerojatno, upletena antigravitacija.

Ogorčenje dra Mortona što je Roger šalu uzeo ozbiljno bilo je očito. On reče:

— Vidite, Toomey, u tome nema ničeg smiješnoga.

— Zar ja nalikujem na nekoga tko se smije ili šali?

— E, pa vama je, svakako, potreban odmor. U to nema sumnje. Malo odmora i te
uposti će vam proći. Siguran sam.

— Međutim, to nije glupost. — Roger na čas sagne glavu a onda reče mirnijim
asom. — Nešto ću vam predložiti. Hoćete li se vi pozabaviti time zajedno sa
nom? Ovo će na neki način otvoriti nove vidike u fizici. Za sada ne znam kako to
eluje, nikako još ne mogu otkriti na koji način. Mi bismo zajedno mogli...

Dra Mortona je zahvatio užas i to se vidjelo na njemu. Roger brzo nastavi:

— Znam da sve to zvuči suludo. Ali ja ću vam pokazati. To je sasvim erodostojna pojava. Želio bih da nije.

— Čekajte, čekajte! — Dr Morton skoči sa stolice. — Nemojte se naprezati. Vama zbilja potreban odmor. Mislim da ne biste morali čekati do lipnja. Idite kući dmah. Pobrinut ću se da vam plaća stigne na vrijeme i pobrinut ću se za vaš razred a ću nastaviti vaša predavanja. I ja sam nekada držao predavanja.

— Mortone, ali ovo je neobično važno za mene.

— Znam. Znam. — Dr Morton potapša Rogera po plećima.

— Pa ipak, moj mladiću, izgledate vrlo pokislo. Govoreći otvoreno, vrlo loše gledate. Vama je potreban poduži odmor.

— Ali ja mogu lebdjeti! — Roger povisi glas. — Vi me samo pokušavate otpravit r mi ne vjerujete. Pa zar mislite da ja lažem? Zbog čega bih to činio?

— Vi se nepotrebno uzbuđujete, mladiću moj. Dopustite da obavim jedan elefonski razgovor. Pozvat ću nekoga da vas odvede kući.

— Ali ja vam kažem da mogu lebdjeti! — vikao je Roger.

Dr Morton je pocrvenio.

— Slušajte, Toomey, hajde da o tome više ne govorimo. Nije me briga ako baš oletite u zrak ovoga trenutka.

— Hoćete reći da vidjeti za vas ne znači ništa, vi ne biste povjerovali?

— Lebdenje? Dakako da ne bih. — Šef odjela je već vikao. — Kad bih vas vidio a letite, ja bih odmah otišao dobrom okulistu ili psihijatru. Prije bih povjerovao da am ozbiljno bolestan nego posumnjao u zakone fizike. Dakle, kao što sam rekao, olje da o tome više ne govorimo. Samo da telefoniram.

— Nema potrebe, gospodine. Nema potrebe — reče Roger.

— Idem. Idem na odmor. Do viđenja.

Roger izađe brzo, mnogo brže nego što se kretao posljednjih dana. Dr Morlon ga ispratio pogledom u kojem se vidjelo da njegov odlazak prati s velikim akšanjem.

*

James Sarle, liječnik psihijatar, bio je u dnevnoj sobi kad se Roger vratio kući. alio je svoju lulu kad je Roger ušao kroz vrata. Ugasio je šibicu, a na rumenom licu ojavio mu se osmijeh.

— Halo, Rogere. Što je, odričeš se ljudske rase? Nisam te vidio već više od mjese ana.

Njegove su crne obrve činile most iznad nosa dajući mu pomalo zastrašujući gled, što mu je pomagalo da uspostavi pravu atmosferu sa svojim pacijentima.

Roger se okrene Janei, koja je sjedila u jednoj fotelji skrivajući pogled od njega. mala je izgled iscrpljene osobe.

— Zašto si ga dovela ovamo?

— Stani, stani čovječe — reče Sarle. — Nitko me nije ovamo doveo. Sreo sam ane u gradu jutros i sam se pozvao. Osim toga, nešto sam snažniji od nje pa me nije ogla izbaciti.

— Sreo si je slučajno, pretpostavljam? Da li ugovaraš sastanke za sve svoje

učajnosti?
Sarle se nasmije.
— No, pa da kažemo ovako. Ona mi je malo pričala što se događa.
Jane teško uzdahne.
— Žao mi je ako se ne slažeš, Rogere, ali to je bila prva prilika da porazgovaram
ekim tko će me razumjeti.
— Po čemu misliš da će on to razumjeti? Reci mi, Jime, da li vjeruješ u ono što t
ispričala?
— Pa, nije to tako lako povjerovati — odvrati Sarle. — Ti ćeš to priznati. Ali
okušavam.
— Dobro, pretpostavi da ja upravo sada lebdim. Što bi učinio?
— Onesvijestio bih se, možda. Možda bih prasnuo u smijeh. Zašto ne pokušaš, pa
emo vidjeti!
Roger se zagleda u njega.
— Ti to zbilja želiš vidjeti?
— Zašto ne bih?
— Oni koji su to vidjeli vriskali su, ili su bježali, ili su se skamenili od užasa.
ožeš li to podnijeti, Jime?
— Pa, mislim da ću moći.
Roger se uzdiže dvije stope u zrak i izvede polagano desetorostruki »entrechat«.
stao je u zraku prstima noge usmjerenima nadolje, sa skupljenim nogama i s
kama graciozno ispruženim u sumornoj parodiji.
— Bolje nego Nižinski, zar ne, Jime?
Sarle nije učinio ništa od onoga o čemu je govorio, samo je posegnuo za lulom
oja mu je ispala iz ruke. Jane je zatvorila oči. Suze su joj polagano tekle niz obraze
— Siđi, Rogere — reče Sarle.
Roger to učini. Uze stolicu i sjedne.
— Pisao sam nekim fizičarima, ljudima s ugledom znanstvenika. Objasnio sam im
tuaciju na teoretski način, ne povezujući stvar sa sobom. Rekao sam im da bi tu
ojavu trebalo ispitati. Većina njih mi nije ni odgovorila. Jedan od njih je pisao
arom Mortonu da ispita jesam li pokvarenjak ili sam pošašavio.
— Oh, Rogere — prošaputa Jane.
— Misliš da je to tako loše? Dekan me danas pozvao u svoj ured. Moram — reka
i je — prestati s trikovima po hodnicima. Čini mi se da sam se spotakao silazeći ni
ube i automatski sam počeo lebdjeti radi vlastite sigurnosti, da ne padnem. Morton
i je rekao da ne bi povjerovao da mogu letjeti čak i da me vidi vlastitim očima.
idjeti ne znači i povjerovati u ovom slučaju, rekao mi je sasvim ozbiljno i naredio
i da se odmorim. Ja se onamo više ne vraćam.
— Roger — reče Jane širom raširenih očiju. — Misliš li to ozbiljno?
— Ne mogu natrag, mučno mi je kad ih vidim. Znanstvenici!
— Da, ali što ćeš raditi?
— Ne znam. — Roger zarije glavu među ruke i reče prigušenim glasom: — Kaži
i ti, Jime. Ti si psihijatar. Zašto mi ne vjeruju?
— Možda je to stvar samozaštite, Rogere — reče Sarle polagano. — Ljudi nikada

isu prihvaćali ono što ne mogu razumjeti. Čak i prije nekoliko stoljeća, kada je nogo ljudi vjerovalo u postojanje natprirodnih sila i sposobnosti, kao što je letenje a metli, na primjer, ljudi su uvijek vjerovali da te sile izvorno potječu od vraga, od la zla. Ljudi još i danas tako misle. Možda ne u bukvalnom smislu, ali smatraju da ve što je strano ili nastrano potječe od zlih sila. Oni se bore protiv vjerovanja u bdenje i bili bi na smrt prestrašeni kada bi morali progutati činjenicu da je ono oguće. To je istina s kojom se treba suočiti.

Roger odmahne glavom.

— Ti govoriš o ljudima, a ja o znanstvenicima.

— Pa i znanstvenici su samo ljudi.

— Ama nemoj, Jime, znaš na što mislim. Postoji ovdje jedan fenomen. To nije ikakvo vračanje. Nisam imao posla s vragom. Jime, tu mora postojati neko prirodn bjašnjenje. Mi i ne znamo sve što bi trebalo znati o gravitaciji. Jedva da nešto odist znamo. Zar se ne bi moglo pretpostaviti, a to se jedva može zamisliti, da postoji eka biološka mogućnost za poništavanje gravitacije. Možda sam ja neka mutacija il ako nešto. Ja imam jedan... mišić, nazovimo ga tako, koji može isključiti gravitaciju dnosno suprotstaviti se gravitaciji, ili barem smanjiti efekt gravitacije na meni. Pa obro, ispitajmo to. Zašto da sjedimo skrštenih ruku? Kad bismo otkrili ntigravitaciju, zamisli što bi to značilo za čovječanstvo.

— Stani, Rogere — reče Sarle. — Razmisli malo o cijeloj stvari. Zašto si TI tako esretan zbog toga? Po onome što mi je rekla Jane, ti si bio gotovo lud od straha rvih dana kad si to zapazio, PRIJE nego što si išta znao o tome da će te kolege gnorirati i da ćeš naići na negodovanje kod svojih pretpostavljenih.

— To je točno — reče Jane.

— Eh, pa zašto je to tako? — nastavi Sarle. — Evo, ti sada imaš ovdje veliku, vanrednu prirodnu silu, odjednom si se oslobodio smrtonosnog privlačenja ravitacije.

— Oh, ne budi lud — reče Roger. — Bilo je stravično. Nikako nisam shvatio što j . Ni sada još ne shvaćam.

— Točno, mladiću moj, to je bilo nešto što ti ne možeš razumjeti i zbog toga ti je lo užasno. A ti si fizičarznanstvenik. Ti znaš zakone što vladaju svemirom. Ili ako i ne znaš sve, ti znaš tko to zna ili znaš da će jednog dana netko znati. To je dio vojega života. I sada odjednom dolaziš do toga da se moraš suočiti s pojavom za oju smatraš da narušava osnovni zakon svemira. Znanstvenici kažu: Dvije mase se rivlače po određenim utvrđenim matematičkim pravilima. To je neodvojivo svojstv vake tvari i prostora. Tu nema iznimaka. I sada si odjednom ti iznimka.

— Ali kako? — tužno reče Roger.

— Vidiš, Rogere — nastavi Sarle — prvi put u povijesti. čovječanstvo ima doista no što smatra nenarušivim zakonima. Mislim na zakone koji se ne mogu romijeniti. U prvobitnim kulturama vrač je mogao upotrijebiti neku čarobnu ormulu da bi proizveo kišu. Ako čarolija nije uspjela, to nije nikome smetalo i nije manjilo vrijednost magije.

— Danas imamo zakone koji se zbilja ne mogu kršiti, a jedan je od njih ravitacija. Ona djeluje iako je čovjek zaboravio promrmljati M X M na kvadrat ili

ako već glasi.

Roger se kiselo nasmije.

— Nemaš pravo, Jime. Ti se zakoni krše sve češće i sve brže. Radioaktivnost se matrala nemogućom kad je bila otkrivena. Energija je dolazila niotkuda, i to u evjerojatnim količinama. To je bilo isto tako neobjašnjivo kao i lebdenje. adioaktivnost je bila objektivan fenomen, koji se mogao objasniti i ponoviti. Uran e ostaviti traga na fotografskoj ploči svakome. Elektronsku cijev može svatko apraviti i ona će svakome na isti način zračiti snop elektrona. Ti...

— Ja sam pokušao objasniti...

— Znam, ali možeš li meni objasniti kako da ja poletim?

— Dakako da ne mogu.

— To ograničava druge na promatranje bez mogućnosti da ponove tu tvoju ojavu. To stavlja tvoje lebdenje u isti plan s evolucijom zvijezda, o kojoj se može eoretizirati ali se ne može eksperimentirati.

— Znanstvenici su voljni svoj život posvetiti astrofizici. Pa i znanstvenici su ljudi ni ne mogu dohvatiti zvijezde, pa zato čine što mogu. No oni mogu dohvatiti tebe, i ne mogu shvatiti lebdenje i to ih može razbjesniti.

— Jime, ta oni nisu ni pokušali. Ti govoriš kao da su mene proučavali. Jime, oni isu htjeli ni razmotriti tu mogućnost.

— Pa, ne moraju. Tvoje je lebdenje samo dio niza fenomena koji se ne uzimaju u zmatranje. To su telepatija, vidovitost, predskazanja i na stotine drugih vanprirodnih sila i pojava, što nikada do sada nisu uzeti ozbiljnije u razmatranje il roučavanje, iako je bilo evidentnih dokaza o njihovu postojanju. Rhineovi su ksperimenti, kako znaš, mnogo više uzbudili znanstvenike nego što su ih ainteresirali. Eto, vidiš, oni te ne moraju proučavati da bi spoznali da te ne žele roučavati. Oni to znaju unaprijed.

— Zar to tebi nije smiješno, Jime? Znanstvenici se ustručavaju ispitati činjenice, kreću leđa istini. A ti tu sjediš, rugaš se i daješ smiješne izjave.

— Ne, Rogere, znam da je to ozbiljno. Samo ti kažem što ja mislim. Zar ne vidiš o pokušavam? Sagledati stvari onakve kakve jesu. To moraš i ti učiniti. Zaboravi voje ideale, svoje teorije, svoj dojam o tome što bi ljudi trebali da učine. Razmisli alo o tome što oni zapravo čine. Kad jednom uvidiš činjenice a ne razočaranja, ešk oće će pomalo nestajati. I na kraju stvari dolaze na svoje pravo mjesto i postaju ešive.

Roger se promeškolji nestrpljivo.

— Psihijatarski hokus-pokus! To je kao da staviš ruku na glavu bolesna čovjeka i ažeš mu: »Vjeruj i ozdravit ćeš!« Ako jedan bolesnik ne ozdravi, to će biti zbog toga o nije dovoljno vjerovao. Vračevi nikada ne griješe.

— Možda imaš pravo, ali da pogledamo na stvar podrobnije. U čemu su tvoje ešk oće?

— Bez katekizma, molim lijepo. Ti znaš u čemu je moj problem i nemojmo više kolišati.

— Ti lebdiš. Je li tako?

— Pa, recimo da je tako. Neka to bude prva ocjena.

— Ti nisi dovoljno ozbiljan, Rogere, ali ti, zapravo, možda imaš pravo. To je amo na prvi pogled tako. I napokon, ti si se pozabavio tim problemom. Jane mi aže da si eksperimentirao.

— Jime, zaboga, ja nisam eksperimentirao, ja sam letio. Meni je potreban visoko posoban um i znanstvena oprema, potrebna mi je skupina istraživača, a nemam išta od toga.

— Pa, u čemu je onda tvoj problem? Još jedna procjena.

— Vidim na što ciljaš — reče Roger. — Moj je problem u tome što nemam kupinu istraživača znanstvenika. No ja sam pokušao! Čovječe, ta ja sam pokušao i morio se od tih pokušaja.

— Kako si pokušao?

— Poslao sam pisma. Pitao sam... oh prestani, Jime. Nemam nimalo volje proći jelu proceduru pacijenta na kauču koji odgovara na pitanja liječnika. Znaš što sam okušao.

— Ja samo znam da si rekao ljudima: 'Imam jedan problem, ljudi, pomozite mi. esi li pokušao još nešto?

— Ama, slušaj, Jime, ja imam posla sa zrelim učenjacima.

— Znam. I ti misliš da su jedno izravno pitanje i zahtjev posve dovoljni. Opet se ojavljuje teorija protiv činjenica.

Objasnio sam ti kakve su poteškoće sadržane u tom tvom zahtjevu. Kad podigneš alac na autostradi, onda upućuješ izravni nedvosmisleni zahtjev, ali će mnogo utomobila proći i neće se zaustaviti. Činjenica je da je tvoj izravni zahtjev promaši sada, u čemu je opet tvoja teškoća? Kod treće približne procjene!

— Pronaći novi pristup, koji neće biti promašaj? Želiš li to reći?

— Pa ti si to vrlo dobro rekao.

— Ja to znam vrlo dobro i bez tebe.

— Jesi li siguran? Ti si, evo, spreman napustiti školu, posao, nauku. Pa gdje je voja savjest, tvoja postojanost, Rogere? Zar ti napuštaš problem kad ti propadne pr ksperiment? Zar se predaješ odmah čim se jedna teorija pokaže neodrži vom? Ista lozofija koja vrijedi za eksperimentalnu znanost i za mrtve stvari trebala bi važiti i a ljude.

— Pa dobro, što ti predlažeš? Što da pokušam? Podmićivanjem? Prijetnjama? uzama?

— Hoćeš li zbilja savjet? — Jim Sarle se diže.

— Hoću.

— Učini kako ti je Morton rekao. Uzmi godišnji odmor i odbaci do sto vragova t bdenje. To je problem za budućnost. Spavaj u krevetu, lebdi ili ne lebdi, u čemu je azlika? Ne obraćaj pažnju na lebdenje, smij mu se ili čak uživaj u njemu, čini sve št ožeš u vezi s tim, ali nemoj se zabrinjavati jer to nije tvoj problem. U tome je cijel udrost. To nije tvoj neposredni problem. Utroši vrijeme na razmišljanje o tome ako ćeš privoljeti znanstvenike da počnu proučavati nešto što nikako neće. To je voj neposredni problem na koji do sada nisi ni pomislio.

Sarle se uputi do vješalice po ogrtač. Roger pođe za njim. Prolazile su minute u šini.

— Možda ti zbilja imaš pravo, Jime — reče Roger ne dižući glave.
— Pokušaj to, pa mi javi što si napravio. Do viđenja, Rogere.

*

Roger otvori oči i zagleda se u svjetlo dana koje je prodrlo u spavaću sobu.
— Hej, Jane, gdje si? — vikne.
Janein glas odvrati:
— U kuhinji, dragi. Što misliš gdje bih mogla biti?
— Dođi malo ovamo, molim te.
— Šunka s jajima se neće sama ispeći, znaš — reče kad je došla.
— Čuj, da li sam letio prošle noći?
— Ne znam. Ja sam spavala,
— Eh i ti mi baš pomažeš. — On ustane i natakne papuče. — Pa ipak mislim da isam.
— Misliš li da si zaboravio kako se to radi?
— Nisam zaboravio. Pogledaj! — On odlebdi u blagovaonicu kao na zračnom stuku. — Samo imam dojam da nisam letio. Mislim da je to već treća noć.
— Pa to je dobro — reče Jane i opet se vrati štednjaku. — Čini se da ti je mjesec ana odmora pomoglo. Kad sam onda pozvala Jima...
— Oh, molim te, nemoj da počinjemo iznova. Mjesec dana odmora i promatranja rošle nedjelje sam odlučio što da radim. Otada sam se odmorio i opustio. To je ravo rješenje.
— Što ćeš učiniti?
— Svakog proljeća Sjeverozapadni tehnikum ima seriju seminara o najnovijim tkrićima na području fizike. Prisustvovat ću.
— Kaniš otići u Seattle?
— Svakako to moram učiniti.
— O čemu će raspravljati tamo ove godine?
— Svejedno. Hoću se sresti s Harryjem Carringom.
— Ali on je jedan od onih koji su te smatrali šašavim.
— Da — reče Roger i viljuškom zahvati šunku s jajima. — Ali je i najbolji čovjek eđu mnogima.
On posegne za solju i pri tome se uzdiže nekoliko centimetara sa stolice. Nije na o obraćao pažnju.
— Mislim da ću s njim moći izaći na kraj — reče.

*

Proljetni su seminari na Sjeverozapadnom tehničkom fakultetu postali poznati u jeloj zemlji otkako je Harry Carring došao na taj fakultet. On je bio stalni redsjednik i davao je svim skupovima određeno značenje. Predstavljao je referente ovornike, rukovodio raspravama, sumirao i davao zaključke na svakoj rijepodnevnoj i poslijepodnevnoj sjednici. Bio je duša društvene veselosti na avršnoj večeri svakoga tjedna. Sve je to Roger znao po pričanju. Sada je mogao romatrati toga znamenitog čovjeka na djelu. Profesor Carring bio je nešto niži od rednjeg rasta, tamnoput i imao je bujnu i vrlo dostojanstvenu valovitu smeđu kosu. jegova nešto šira usta ostavljala su dojam stalnoga blagog osmijeha kad nisu bila

ktivna u razgovoru. Govorio je brzo i glatko, bez zabilježaka, i uvijek se činilo da voje komentare daje s više razine nadmoćnosti, koju su slušaoci prihvaćali ragovoljno i automatski.

U svakom slučaju takav je dojam ostavio prvoga dana seminara. Tek za vrijeme oslijepodnevne sjednice slušaoci su počeli opažati neku određenu notu ustručavanj njegovim primjedbama. Štoviše, osjećala se u njega neka nelagodnost dok je sjedi predsjedničkim stolom za vrijeme podjele pisanoga materijala. Povremeno bi plašeno pogledavao prema zadnjim redovima.

Roger Toomey sjedio je u posljednjem redu i sve je to promatrao vrlo pažljivo. jegova privremena nada u normalizaciju, koja se javila onda kada je pomislio da ožda ipak ima nekog izlaza iz tog stanja, počela je opet nestajati.

U pulman vagonu do Seattlea nije mogao zaspati. Progonila ga je vizija kao da se odiže uvis za vrijeme lupkanja kotača, kako leti polagano pored zavjesa u hodniku udi se kraj zaprepaštenoga konduktera koji je počeo vikati. Zato je zatvorio zavjesu igurnosnom iglom, ali time nije ništa postigao, nikakav osjećaj sigurnosti. Nije ogao zaspati, tek je nekoliko puta zadrijemao. Dremuckao je pomalo na naslonjaču toku dana dok su brda i doline promicale kraj prozora. U Seattle je stigao te večer ukočenim vratom, s bolovima po cijelom tijelu i s općim osjećajem očajanja.

Malo je prekasno odlučio da prisustvuje tom seminaru pa nije mogao dobiti dnokrevetnu sobu u gostinjskom dijelu Instituta. A biti u sobi s još nekim nije olazilo u obzir. Smjestio se u malom hotelu u gradu, zaključao vrata i zatvorio vrsto prozore. S jedne strane kreveta bio je zid, a s druge je postavio stolić. I tako j apokon zaspao.

Nije se sjećao da je išta sanjao. Kad se u jutro probudio, još je ležao na krevetu a barikada koje je sinoć postavio. Osjećao se odmornim.

Stigao je pravodobno na seminar u Institut. Seminar se održavao za praznika i ije bilo studenata. Oko pedeset fizičara sjedilo je u dvorani predviđenoj za četiri otine studenata. Bili su okupljeni oko središnjeg dijela, bliže podiju s redsjedničkim stolom.

Roger zauze mjesto u posljednjem redu, gdje ga neće vidjeti slučajni prolaznici o bi zavirivali kroz stakla na vratima.

Tu ga nisu mogli tako lako vidjeti ni sudionici seminara, osim kada bi se posve krenuli i osim, dakako, predsjedavajućeg profesora Carringa i govornika za ovornicom.

Roger nije mnogo obraćao pažnju na ono o čemu se raspravlja. Samo je čekao enutak kad će profesor Carring biti sam na podiju, kada će ga samo on moći vidjet

Što se Carring osjećao neugodnije, to se Roger osjećao bodrijim. Za vrijeme umiranja zaključaka učinio je sve što je mogao.

Profesor Carring se zaustavio usred jedne prilično bijedno sastavljene beznačajne ečenice. Slušaoci su se zapanjeno zgledali i počeli vrpoljiti na svojim sjedalima, edajući ga začuđeno.

Carring podiže ruku i reče gotovo gušeći se.

— Hej, vi! Vi tamo!

Roger Toomey je sjedio u zraku usred dvorane. Ispod njega je bilo tri stope

rostora do površine stolova. Noge su mu bile ispružene naprijed kao da sjedi u olici.

Kad je Carring ispružio ruku prema mjestu gdje je »sjedio« Roger, ovaj naglo klizne u stranu. I kad se pedeset glava okrenulo prema njemu, on je već mirno edio na drvenoj stolici.

Roger pogleda lijevo pa desno, a onda, gledajući u Carringovu ispruženu ruku, stane.

— Govorite li vi to meni, profesore Carring? — zapitao je s jedva zamjetnim rhtajem u glasu, koji je odavao strašnu unutrašnju borbu što se vodila u njemu da l u glas bio miran i djelovao kao da je začuđen.

— Što vi tamo radite? — zapitao je Carring žestoko.

Neki su od prisutnih ustali kako bi mogli bolje vidjeti.

Neočekivana uzbuđenja isto su tako simpatična skupu fizičara istraživača kao i omili na nogometnoj utakmici.

— Ne razumijem o čemu govorite — reče Roger. — Ne radim ništa specijalno.

— Izađite van! Napustite ovu prostoriju!

Carring je bio izvan sebe, sav uzbuđen, i jedva je to prikrivao. U svakom slučaju, oger je duboko uzdahnuo i iskoristio priliku koja mu se tako brzo pružila.

Rekao je glasno i jasno koliko god je mogao, trudeći se da ga čuju unatoč sve ećem žamoru.

— Ja sam profesor Roger Toomey s Carson koledža. Član sam udruženja meričkih fizičara. Zahtijevao sam da prisustvujem ovim seminarima, dobio sam otvrdu o tome i platio sam za to sudjelovanje. Ja ću ovdje ostati sjediti, na što nam pravo, i to ću činiti i ubuduće.

Carring je samo izbezumljeno ponavljao:

— Izađite!

— Neću — reče Roger. Pretvarao se kao da se trese od ljutine. — Iz kojih razloga h ja morao izaći? Što sam učinio?

Carring prođe drhtavom rukom kroz kosu. Bio je nesposoban da bilo što dgovori. Roger je nastavio.

— Ako me pokušavate isključiti s ove sjednice bez ikakva razloga, ja ću se vakako potužiti Institutu.

Carring reče užurbano:

— Predlažem da se za danas zaključi sjednica proljetnog seminara o najnovijem apretku na području fizičkih istraživanja. Naša slijedeća sjednica održat će se u ovo vorani sutra u devet sati.

Roger izađe dok je Carring još govorio. Te noći je netko pokucao na vrata ogerove hotelske sobe. On se prestrašio i gotovo ohladio na stolici.

— Tko je to? — povikao je.

Glas koji je odgovorio bio je mekan i užurban.

— Mogu li razgovarati s vama?

Bio je to Carringov glas. Rogerov je hotel bio zapisan u sekretarijatu seminara. oger se nadao, ali nije ni pomišljao da će današnji događaji imati tako brze osljedice. Otvorio je vrata i rekao ukočenim glasom:

— Dobro veče, profesore Carring.

Carring uđe i ogleda se oko sebe. Nosio je vrlo lagani ogrtač, koji očito nije amjeravao skinuti. Šešir je držao u ruci ne namjeravajući ga odložiti.

— Vi ste profesor Roger Toomey s Carson koledža? — Rekao je to posebno aglašavajući kao da to ime ima posebno značenje.

— Da. Sjednite, profesore. Carring je ostao stajati.

— Što ovo znači? Što vi, zapravo, želite?

— Ja vas ne razumijem, profesore Carring.

— Uvjeren sam da me razumijete. Niste vi priredili onu smiješnu obmanu bez azloga. Pokušavate me izvrgnuti ruglu ili me možda želite uvući u neku prijevaru. vjeravam vas da vam to neće poći za rukom. I nemojte slučajno pokušati sada potrijebiti silu. Imam prijatelje koji točno znaju gdje se sada nalazim. Savjetujem am zato da mi kažete istinu, a zatim da napustite grad.

— Profesore Carring! Ovo je moja soba. Ako ste došli ovamo prijetiti, moram vas amoliti da izađete. Ako ne izađete sami, morat ću vas izbaciti.

— Zar namjeravate nastaviti ovim proganjanjem?

— Ja vas ni u kojem slučaju ne progonim. Jedva vas i poznajem, gospodine.

— Niste li vi Roger Toomey koji mi je napisao pismo u vezi sa slučajem lebdenja a zahtjevom da ga ja istražim?

Roger je zurio u čovjeka.

— O kakvom vi pismu govorite?

— Poričete li da ste mi ga napisali?

— Svakako. O čemu vi govorite? Imate li to pismo? Profesor Carring stisne usne.

— Ostavimo to. Poričete li da ste danas na seminaru izvodili trikove pomoću ca?

— Žica? Ne shvaćam vas uopće.

— Vi ste lebdjeli u zraku!

— Molim vas, odlazite, profesore Carring. Mislim da niste pri zdravoj pameti.

Fizičar podiže glas.

— Poričete li da ste lebdjeli?

— Mislim da ste poludjeli. Zar želite utvrditi da sam priredio čarobnjačku redstavu u vašoj dvorani? Nikad dosad nisam bio u njoj, a kada sam danas došao, v e svi već bili tamo. Da li ste možda našli žice ili bilo što slično pošto sam otišao?

— Ne znam kako ste to izveli i ne tiče me se. No da li vi poričete da ste lebdjeli?

— Dakako da poričem.

— Ja sam vas vidio. Zašto pokušavate lagati?

— Vi ste me vidjeli da lebdim? Profesore Carring, hoćete li mi reći kako bi to bil loguće? Pretpostavljam da je vaše poznavanje sile gravitacije dovoljno da bi vam lo jasno kako je lebdenje besmislica, osim u svemirskom prostoru. Pokušavate li v eku neslanu šalu sa mnom?

— Gospoda mu...! — reče Carring povišenim glasom. — Zašto nećete reći istinu?

— Zar vi pretpostavljate da bih se ja mogao, ispruživši ruku i uz nekakve arolije... ovako... mogao dignuti u zrak?

Roger učini upravo to, tako da je glavom dodirnuo strop. Carringova glava se trž

on pogleda gore.
— Ah! Evo to...
Roger se spusti na pod, smješkajući se.
— Pa valjda ne mislite ozbiljno.
— Vi ste to opet učinili! Upravo ste to učinili!
— A što to, gospodine?
— Lebdjeli ste! Upravo ste lebdjeli! Ne možete poreći! Roger se ozbiljno namršti
— Mislim da ste vi bolesni, gospodine.
— Pa valjda znam što sam vidio.
— Možda bi vam bio potreban odmor. Premorenost...
— To nije bila nikakva halucinacija.
— Da li biste možda popili nešto? — Roger pođe prema svojoj putnoj torbi dok j
arring ukočena pogleda slijedio njegove korake. Prsti njegovih cipela bili su u zrak
et centimetara iznad poda.
Carring se skljoka u naslonjač.
— Da, molim vas, reče slabim glasom.
Roger mu doda bocu viskija. Gledao ga je kako pije. Zatim ga pomalo šaljivo
pita.
— Kako se osjećate sada?
— Jeste li vi otkrili neki način za neutraliziranje gravitacije?
Roger je zurio zapanjeno.
— Saberite se, profesore. Da ja imam antigravitaciju, ne bih se koristio njome da
e vama šalim. Bio bih u Washingtonu. Bio bih vojna tajna. Bio bih... no, ne bih bio
vdje! Sigurno je sve ovo i vama vrlo jasno.
Carring skoči sa stolice.
— Namjeravate li prisustvovati i ostalim sastancima seminara?
— Dakako.
Carring klimnu glavom, nabije šešir i žurno izađe iz sobe. Slijedeća tri dana
rofesor Carring nije predsjedavao sastancima seminara. Nije dano nikakvo
bjašnjenje za njegovu odsutnost. Roger Toomey, rastrzan između nade i straha,
edio je između ostalih i pokušavao ostati nezapažen. U tome nije sasvim uspio.
arringov javni napad na njega učinio ga je poznatim, a njegova žestoka obrana
onijela mu je neku vrstu popularnosti, kao onu Davida protiv Golijata.
U petak navečer Roger se vratio u hotel poslije prilične loše večere i ostao stajati
a vratima svoje sobe. Profesor Carring ga je gledao sjedeći na stolici u njegovoj
otelskoj sobi. Još je neki čovjek u sivom odijelu sjedio na Rogerovu krevetu.
Nepoznati je prvi progovorio.
— Uđite, Toomey. Roger ude.
— Što se tu događa?
Neznanac pokaže Rogeru legitimaciju i reče.
— Ja sam Cannon iz FBI.
Roger reče.
— Vi imate veze s vladom, pretpostavljam, profesore Carring.
— Nešto malo — reče Carring.

— Pa dobro, jesam li uhapšen? Kakav je moj zločin? — zapita.

— Ne uzbuđujte se — reče Cannon. — Prikupili smo neke podatke o vama, oomey. Je li ovo vaš potpis?

Držao je neko pismo kako bi ga Roger mogao vidjeti, ali dovoljno daleko da ga n mogao dohvatiti. Bilo je to pismo koje je Roger pisao Carringu, a on ga zatim oslao Mortonu.

— Da — reče kratko Roger.

— A ovo pismo? — Federalni agent je imao snop pisama u ruci.

Roger je shvatio da je agent prikupio sva pisma koja je on bio poslao.

— To su moja pisma — reče Roger.

— Profesor Carring nam je rekao da vi možete letjeti.

— Letjeti? Kako vi, do vraga mislite: letjeti?

— Letjeti u zraku — reče Cannon mirno.

— Zar vi vjerujete u nešto tako ludo?

— Ja nisam zato ovdje da vjerujem ili ne vjerujem, doktore Toomey — reče annon. — Ja sam vladin agent i imam zadatak koji moram izvršiti. Na vašem jestu ja bih radije surađivao.

— Kako mogu surađivati na nečemu kao što je ovo? Da sam ja došao k vama i ekao vam da profesor Carring može letjeti u zraku, vi bi me u najkraćem roku oložili na psihijatrov krevet.

— Profesora Carringa je ispitao poznati psihijatar — odvrati Cannon. — Po jegovu vlastitom zahtjevu. No bez obzira na to vlada je i do sada vrlo ozbiljno ušala savjete profesora Carringa. Osim toga. mogu vam reći da i mi imamo ekoliko nezavisnih dokaza.

— Kao na primjer?

— Skupina studenata s vašeg fakulteta vidjela vas je kako letite. I jedna žena, oja je nekad bila sekretarica šefa vašega odjela. Imamo njihove izjave.

— Kakve izjave? — zapita Roger. — Možda takve koje zavređuju da ih pošaljete om kongresmenu?

Profesor Carring ih prekide bojažljivo.

— Doktore Toomey, što imate od negiranja činjenice da letite? Vaš je vlastiti ekan priznao da ste vi nešto takvo već napravili. On mi je javio kako će vas i užbeno obavijestiti o tome da će vaše postavljenje biti ukinuto na kraju školske odine. On to ne bi učinio da nema razloga.

— To me uopće ne zabrinjava — reče Roger.

— Ali zašto nećete priznati da sam vas vidio kako lebdi te?

— Zašto bih?

Cannon mu se obrati:

— Želio bih naglasiti, doktore Toomey, da bi za vladu bilo vrlo značajno ako mate neko sredstvo za suprotstavljanje gravitaciji.

— Zbilja? Pretpostavljam da ste ispitali moju prošlost radi eventualne elojalnosti.

— Ta su ispitivanja — reče agent — u toku.

— U redu — reče Roger — uzmimo, na primjer, neki hipotetičan slučaj.

retpostavimo da ja priznam da mogu lebdjeti. Pretpostavimo da ja ne znam kako se
o događa. Pretpostavimo da ja vladi ne mogu dati ništa osim jednoga neriješenog
roblema.

— Kako možete znati da je nerješiv? — zapita Carring žustro.

— Jednom sam od vas zatražio da proučite takav fenomen — napomene Roger.
- Vi ste odbili.

— Zaboravite to. Vidite — Carring je govorio brzo i uvjerljivo — vi sada nemate
amještenja. Ja vam mogu ponuditi jedno mjesto u mom odjelu kao profesoru fizike
aše obveze prema predavanjima bile bi formalnost. Sve vrijeme mogli biste
osvetiti ispitivanju lebdenja. Što kažete na to?

— Zvuči vrlo privlačno — reče Roger.

— Mislim da je nepotrebno reći da će vam vlada dati na raspolaganje
eograničena sredstva.

— I što treba da radim? Samo da priznam da mogu lebdjeti?

— Znam da možete. Vidio sam vas. Želio bih da to sada pokažete i gospodinu
annonu.

Rogerove se noge pokrenuše prema gore i njegovo se tijelo ispruži vodoravno u
sini Cannonove glave. Okrenuo se na jednu stranu tako da se činilo kao da se
slanja na desni lakat.

Cannonu pade šešir s glave.

— Pa on plovi! — krikne.

Carring je bio gotovo izvan sebe od uzbuđenja.

— Jeste li vidjeli, čovječe?

— Svakako da vidim nešto iznimno.

— Onda javite to. Stavite to u vaš izvještaj, čujete li me? Napravite potpuni
vještaj o tome. Tada više neće moći reći da sa mnom nešto nije u redu. Nisam ni
enutka sumnjao da sam to vidio.

*

— Ne znam čak ni kakva je klima u Seattleu — žalila se Jane — a ima još miliju
vari koje moram obaviti.

— Treba li ti pomoć? — upitao je Jim Sarle iz udobnog naslonjača.

— Ništa mi ne možeš pomoći, dragi moj. — Ona je jednostavno odletjela iz sobe
i ne kao njen muž nego samo tako figurativno rečeno.

Roger Toomey uđe.

— Jane, jesmo li dobili kutije za knjige? Zdravo, Jime. Kad si došao? I gdje je
ane?

— Došao sam prije nekoliko minuta, a Jane je u drugoj sobi. Policajac na vratim
dva me pustio da uđem. Čovječe, pa ti si okružen policijom.

— Aaaaaha— reče Roger odsutno. — Rekao sam da te puste kad dođeš.

— Znam da si rekao. Zakleli su me da čuvam tajnu. Rekao sam im da bi to i inač
la stvar profesionalne diskrecije. Zašto ne pustiš da radnici pakuju stvari? Pa vlada
laća sve troškove, zar ne?

— Radnici to ne bi učinili kako treba — reče Jane, pojavivši se iznenada, noseći
eke stvari iz druge sobe.

— Stani malo, Rogere — reče Sarle — i ispričaj mi što se dogodilo.

Roger se slatko nasmija.

— Kao što si mi ti rekao, Jime, ja sam se s pogrešnog problema prebacio na onaj ravi, jer bio sam suočen s trajnom alternativom: ili sam prevarant ili lud. Carring je glatko napisao Mortonu. Dekan je sumnjao da sam varalica, a Morton je osumnjao da sam lud. No, pretpostavimo da sam im ja pokazao da doista mogu tjeti. Morton mi je rekao šta bi se dogodilo u tom slučaju. Ili bih bio proglašen aralicom ili bi očevici bili smušeni. Morton je rekao... kada bi me vidio kako letim, n bi prije povjerovao da nešto s njim nije u redu nego što bi prihvatio činjenicu. aravno, to je bila samo retorička fraza. Nijedan čovjek neće povjerovati u svoju ezdravu pamet ako postoji i najmanji tračak izgleda za drugu mogućnost. Ja sam s m računao.

— I tako sam primijenio taktiku. Otišao sam na Carringov seminar. Nisam mu ekao da mogu lebdjeti, ja sam mu to pokazao, a onda sam porekao da sam to učinio lternativa je bila jasna. Ili sam ja lagao ili je on, a ne ja, pazi dobro, ili je on bio ud. Bilo je sasvim očito da će prije povjerovati u lebdenje nego posumnjati u svoju dravu pamet kad već jednom bude odista u nedoumici. Sve njegove kasnije akcije, rijetnje, putovanje u Washington, ponuda da radim u njegovom Institutu, sve je bil smjereno na to da potvrdi njegov zdrav razum a ne da pomogne meni.

— Drugim riječima — reče Sarle — ti si učinio da tvoje letenje postane njihov roblem a ne tvoj.

— Da li si ti imao na umu nešto od ovoga kad smo o tome razgovarali, Jime?

Sarle zaklima glavom.

— Imao sam neku mutnu predodžbu o tome, ali čovjek mora sam rješavati robleme ako ih želi riješiti na pravi način. Misliš li da će sada početi raditi na pitivanju načela lebdenja?

— Ne znam, Jime. Ja još ne mogu objasniti subjektivne aspekte ovoga fenomena i to me ne zabrinjava. Mi ćemo ih početi proučavati, to je najvažnije.

Šakom desne ruke Roger udari u dlan lijeve.

— A što se mene osobno tiče, najvažnije je to što sam postigao da će mi oni sada omagati.

— Je li upravo to? — upita Sarle blago. — Ja bih rekao da je najvažnija stvar u jeloj toj priči što si postigao da ti sada pomažeš njima, a to je svakako velika azlika.

(Objavljeno prema dogovoru s G. P. A.. Munchen)

POTOMCI PIŠU POVIJEST

Roman Podoljnij

Potomski delajut vyvod

Preveo Ivan Paprika

Petar je bio snužden. Ovdje, u Bjelovješkoj prašumi, njegovi su pradjedovi lovili edvjede i zubre, divlje bikove. A danas? Evo što se dogodilo, o zubrima se zna nogo više nego o ljudima iz toga doba. Koliko li je samo dokumenata nepovratno gubljeno? Zbog toga i nastaju sporovi, kao onaj jučer.

Petar je uključio aparat vječnog pamćenja.

Sergej, pedagog sa stotinu i dvadesetgodišnjim stažem, govorio je razborito ali rastveno:

— Mladi je filozof Vorodis nedavno postavio novu hipotezu o književnosti prošli oha. On tvrdi da su čak i negativni heroji u drevnim knjigama uopćeni ali zbiljski kovi. Smiješno! Do suza smiješno! Zar bi se na tako majušnom planetu kao što je emlja našlo mjesta makar i samo za jednog Balzaca? Ta njihovi su likovi potpuno uprotni s etičkom i moralnom prirodom čovjeka! Nije mi jasno kome je bilo otrebno odricati očevidnu i općepriznatu činjenicu da je cijela velika književnost u oku mnogih stoljeća bila zapravo znanstveno-fantastična. Veliki književnici prošlos okazivali su čovječanstvu do čega mogu dovesti klice negativnih osjećaja i strasti. a žalost, do nas su stigli samo pojedini odlomci iz nekih knjiga. I to je jedino što ašem mladom prijatelju omogućuje da se bori za svoju brzopletu pretpostavku.

Okretom ručice Petar prekide oduševljeni pljesak. Odjednom začu:

— Zar si već stigao, stari prijatelju?

U slijedećem trenutku našao se u zagrljaju Namre Buga.

Za sekundu je Petar, nedavno naučenim trikom, prebacio prijatelja preko ramena se odmah pripremio da odbije slijedeći napad. Međutim, Namre Bug dignu ruke vis smijući se iz svega glasa:

— Predajem se. Bit će bolje da prištedimo snagu za medvjede.

— A što će naši starčići iz društva za zaštitu životinja?

— Oni? Znaš kako je s njima! Najnoviji je njihov zahtjev da svaki medvjed poslij

orbe dobije odmor od tri dana. Predlažu, nadalje, da se ograniče dopušteni zahvati atražili su to pošto je neki momak iz sportske baze u Ilinoisu slomio šapu nekom arom grizliju.

— K vragu! Na takav način nikad nećemo dostići svoje pretke. Morat ćemo uvijek ostati zakržljali potomci kršnih junačina. Čovječanstvo se izrođava aočigled!

— Jesi li čuo o nedavnom nalazu arheologa?

— Nisam. Da čujem!

— Otkrili su dijelove dviju drevnih štampanih knjiga. U jednoj od njih autor, ili utori, tvrdi da će budući čovjek, to jest čovjek našeg vremena, živjeti bez zuba i asi, a na rukama će mu ostati samo po dva prsta. U drugoj, pak, govore da će se di udi pretvoriti u neobične noćne životinje, takozvane morloke. Nitko ne shvaća kak u autori mogli doći do takvih zaključaka. Ipak, valja stvari uzeti ozbiljno, jer preci pozoravaju! Zbog toga je smjesta sazvano Vijeće Mudrosti.

— Aha! Napokon su se trgnuli. Već smo to iskoristili radi odobravanja sportske orbe s lavovima, tigrovima i krinomusima s planeta Phay — primijeti zlurado amre Bug.

Prijatelji se zaustaviše uz skromnu četrdesetkatnicu na velikoj poljani.

Pred ulazom se smjestio golem krasan kip koji je prikazivao borbu čovjeka s edvjedom. Na podnožju su sjale riječi iz drevne ruske basne; »Tri sam vjeverice i dnog sobola ulovio toga istoga dana, a petnaest medvjeda oborio.«

— Kako im zavidim — uzdahnu Namre Bug. — U jedan su dan mogli naići na etnaest medvjeda! A danas? Danas treba čekati na red i po mjesec dana samo na dnoga.

— A ako su u rukopisu zaboravili staviti razdoblje u kojem je on oborio tih etnaest medvjeda?

— Nemoj biti toliko sumnjičav i oprezan, druže programeru! Ako mi danas ožemo izići na kraj sa pet medvjeda na dan, što znači za naše pretke petnaest edvjeda na dan? Ništa! Mogu te kao profesionalni povjesnik uvjeriti da su se ačuvali provjereni dokumenti kojima se govori o ljudima što su nosili štapine od ojih šest stotina kilograma i čupali golim rukama iz zemlje stare hrastove, zajedno orijenjem.

— Dopusti da se ne složim s tobom — poče Petar, no u to ih prekide glas čiji je asnik smatrao da je bolje da ostane nevidljiv:

— Upravo je stigla veoma važna obavijest od Generalnoga medicinskog kolegija. apokon je djevojkama dopušteno da sudjeluju u borbi s medvjedima. Dakako, mi mo svi ustupili sportašicama svoje mjesto u redu. Hoćete li i vi to učiniti, drugovi?

— Dakako! — uzdahnuše prijatelji.

— Ne, ne, tako ne ide dalje. Krajnje je vrijeme da izmislimo neku novu vrst porta — poče vrtjeti glavom Petar.

— Kako bi bilo da razradimo sportska pravila za čupanje drveća s korijenjem? — redloži Namre Bug.

— Ne bi bilo loše — složi se Petar, ali odmah nastavi sumnjičavo — samo što će a to reći Komisija za zaštitu zelenila?

DODACI

2. sajam naučne fantastike

(Galerija SC u Zagrebu 31. V — 20. VI 1977.)

Teško je u ovom trenutku ocijeniti uspjeh 2. Sajma naučne fantastike (dok ovo išem, Sajam je otvoren tek treći dan). Nakon punih pet godina, Zagreb je ponovo zatitrao« na rezonanci NF. Sajam je organizirala Galerija Studentskog centra uz omoć članova SFere, Kluba za znanstvenu beletristiku i fantastiku iz Zagreba. Sajam otvoren 31. 5., u Galeriji SC. Sama koncepcija Sajma nametnula je neke posebne arakteristike tom događaju; uz izložbeno-prodajne odjeljke knjiga domaćih i strani davača, izložene su publikacije, slike, ilustracije, omotnice gramofonskih ploča, japozitivi i stripovi (posebno su predstavljeni stripovi mladih zagrebačkih autora. ašla se tu i jedna svijetleća skulptura.

Istovremeno, u kinodvorani SC prikazano je 18 NF filmova. Sve u svemu, raznovrsno i šareno. Bez sumnje, propusta ima, ali potreba za ovakvim Sajmom bila logična. Nakon 1. Sajma ostao je »latentan« interes za NF, koji se prije dvije godine retvorio u pravi »bum« u Jugoslaviji. Izišla je »Andromeda«, pojavio se »Sirius«, a ponovo je pokrenuta biblioteka »Kentaura«. Istovremeno ljubitelji NF su se počeli rganiziranije skupljati. Danas postoje klubovi u Zagrebu i Ljubljani, a Rijeka, Celje š neki gradovi izgleda da su moguća sjedišta budućih klubova.

Najvažniji događaj Sajma bio je bez sumnje Prvi jugoslavenski razgovor o NF (prvi YUCON?) na kojem se posebno raspravljalo o NF u Jugoslaviji. Razgovor je spio demantirati kritiku jednog publiciste iz »Vjesnikove« kuće iz Zagreba, koji je š prije no što je Sajam bio otvoren, u novinama pokopao ideju o razgovoru, tvrdeć a se zapravo nema o čemu razgovarati.*

*Taj se publicist nije pojavio na razgovoru, iako je bio pozvan. Možda je osumnjao da će moći dokazati svoje tvrdnje u diskusiji?

Razgovoru su, između ostalih, prisustvovali: iz Beograda, Žika Bogdanović, ublicist i urednik strip-revije »Pegaz«, Gavrilo Vučković, glavni urednik Andromede« i Zoran Živković, teoretičar i kritičar NF. Iz Ljubljane je došao Matjaž nkovec, urednik »Občasnika za spekulativno umetnost« i član Sekcije za pekulativno umetnost. Iz Zagreba je bilo najviše prisutnih: Danijel Bučan i Tomislav urelec sa III programa Radio Zg., dr Ivan Focht, teoretičar umjetnosti, Zvonimir urtinger, pisac, prof. Predrag Jirsak, pisac, Borivoj Jurković, glavni i odgovorni rednik »Siriusa«, Boris Marini, tajnik SFere, Damir Mikuličić iz redakcije »Vjesnika« ilan Osmak, književnik i gl. ur. »Fokusa« i Želimir Koščević, upravitelj Galerije SC.

Posebno nam je drago bilo vidjeti i čuti Darka Suvina — jednog od svjetski oznatih teoretičara i kritičara SF, urednika časopisa »Science Fiction Studies« i

utora zasad jedine povijesno-kritičko-teorijske antologije u nas, »Od Lukijana do unjika«.

U jutarnjem dijelu razgovora, Žika Bogdanović je predložio da se osnuje icijativni odbor koji bi organizirao okupljanje jugoslavenskih klubova u jedno jelo, kako bi Jugoslavija mogla ravnopravno učestvovati na idućem EUROCONu, o će se najvjerojatnije održati u Bruxellesu. Takvo bi tijelo moglo uvesti Jugoslavij događanja unutar NF i dostojno prezentirati naše rezultate na tom području. Pri om je spomenuto da bi Zagreb bio najpogodniji za sjedište takvog tijela iz više zloga.

U poslijepodnevnom dijelu razgovora, zametnulo se nekoliko diskusija. Prva od jih kretala se oko problema termina: naučna fantastika, znanstvena fantastika ili anstvena beletristika? (Bez rezultata!). Danijel Bućan, Predrag Jirsak i Milan Os ak govorili su o potrebi da NF »stekne pravo građanstva«, da postane još bolja i opularnija.

Svakako su najzanimljivija bila izlaganja o trenutnom stanju domaće NF, njenim roblemima i mogućnostima.

Gavrilo Vučković informirao je o »Andromedinom« konkursu, na koji je stiglo reko 300 priča od gotovo 150 autora, među kojima se neki ističu po kvaliteti. ripremljen ie i prvi zbornik jugoslavenskih autora, koji će biti izdan bez obzira na ab odziv publike. Borivoj Jurkovlć je iznio iskustva »Siriusa«. Naročito je naglasio ako su se uz Furtingerove priče našle i priče drugih već afirmiranih autora Nedjeljko Fabrio, Branko Belan i Slobodan Šnajder), a objavljene su i priče dosad epoznatih autora. Ne možemo sumnjati da će ubuduće kvaliteta domaće NF rasti, r je ovakav stav izdavača poticajan za autore.

Pažnju je naročito privukao Darko Suvin svojim informacijama i izlaganjem. On ostale »iz prve ruke« obavijestio o trenutnim događanjima unutar NF u svijetu, a kođer je pokrenuo i zanimljivu diskusiju o razlozima »buma« NF u Jugoslaviji. užim izlaganjem objasnio je svoja razmatranja u vezi ideološke pozadine tzv. apokaliptičnih« i »integriranih« autora i određenih procesa (i u zapadnim zemljama u SSSR-u) koji stvaraju zategnutu situaciju na području NF i dovode do određenog ada u kreativnosti. Suvin je spomenuo i potrebu raščišćavanja »vrijednosnih riterija«. Također je informirao i o pokušajima da se organizira svjetska onferencija u Dublinu, pri čemu bi (još nepostojeće) Jugoslavensko društvo za NF oglo odigrati važnu ulogu. No, Suvin je također iznio da je najveća opasnost za na a ne precijenimo NF, jer on je isto tako podložna nekim općim zakonitostima.

Prvi jugoslavenski razgovor bez sumnje je uspio. Moguće je očekivati zanimljive ezultate. Mnogo je toga bilo ispričano i u neslužbenom dijelu razgovora, a klopljena su nova i korisna prijateljstva. Ako 2. Sajam ne uspije kao sajam (u što umnjam), ovaj ga razgovor u mnogome opravdava.

Goran Pavelić

Space opera

»Što god ljubav značila, hoćeš li se udati za mene?«

»Dakako da hoću, Blackie. Već te dugo volim.«

KRAJ

Ne, to nije završetak ljubavnog ili vestern romana. Riječ je o SF. Bolje rečeno o podvrsti« SF poznatoj pod nazivom space opera (svemirska opera).

Kao u svakom žanru, i u space operi se pretpostavljaju neke osnovne postavke, o ojih se, doduše, može odstupati ali se najčešće fabula space opere može raščlaniti n ijedeće idealne zahtjeve: Zemlja mora biti u opasnosti, glavni junak se mora boriti rotiv svih mogućih opasnosti i upoznati glavnu junakinju, ljepšu od cijelog svemira a kraju sve treba da dobro završi. Sve će još biti ispunjeno galaktičkim carstvima, ntergalaktičkim ratovima, divovskim svemirskim brodovima što jure kroz upersvemire i. dakako, mnogim opasnostima. Mjesto radnje može biti svemir, emlja, nad ili sub-svemir, drugi planeti, galaksije ili neki metafizički prostori.

Iako su i prije postojala djela koja možemo promatrati kao svojevrsna space pere, za njeno su ustaljenje unutar SF svakako najzaslužnija dvojica pisaca.

Prvi je Edgar Rice Burroughs (rođen 1875). Otac je poznatoga suvremenog plemenitog divljaka« Tarzana, ali je mnogobrojnu čitalačku publiku pridobio upravo vojim serijama o Marsu, Veneri i Pellucidaru, prethistorijskom svijetu ispod emljine kore. Nakon njegova prvog, u nastavcima objavljenog romana (1912) »Pod Marsovim mjesecima«, slijedili su daljnji dijelovi. Mars. ili Barsoom, kako ga azivaju njegovi stanovnici, poprište je događaja u ko_ jima je glavni junak John arter, Amerikanac koji na Mars stiže čudnim, mistično-Blavatskim putem, kroz rostor i vrijeme. Ubrzo se nade oči u oči s Marsijancem visokim pet metara, etverorukim. oštrih zuba i zelene boje. Slijede borbe, krv se prolijeva kroz sve omane. Barsoom je planet na umoru, isušenih mora, a od starih civilizacija ostale s ek ruševine i pusti gradovi. Tu je i Deja Thoris. (lijepa princeza), koja je u stalnoj pasnosti jer se mnoga i raznobojna plemena neprekidno bore. Carter je, dakako, vijek na mjestu da je izbavi. Unatoč oskudnoj odjeći koju Marsijanke nose, u tim omanima nema seksa, što je tipično za space operu i veći dio SF. Sve se svodi na oneki poljubac i, dakako, na brak.

Buproughs zamišlja Mars kao neku vrstu egzotičnog Orijenta, punog boja, zbuđenja i tajnovitosti. Prava meta za dječake koji žele pobjeći iz ovog svijeta, gdje a gnjave roditelji i učitelji. Bez obzira na mjesto radnje Burroughsovi su romani vijek slični, junaci ne posjeduju nekih izražajnih karakternih osobina (osim gzotičnih imena). Burroughs se specijalizirao za nestvaran život i opasnost je za tatelja u tome da ostane trajno ošamućen tim šarenim snovima romantično bojenog eskapizma.

Burroughs je umro 1950, u krevetu, čitajući stripove. U svojim osamdesetim odinama još je smišljao kako da pusti oduška svojoj mašti!

E. E. »Doc« Smith (1890— 1965) logički nastavlja razvoj Gernsbackove misli — eskrajan razvoj tehnologije zbog nje same i blještava grandioznost svemira. Pod mithovim perom svjetlosne godine prolaze kao tren, a hladne znanstvene činjenice stupaju mjesto nemogućim avanturama. Smith je započeo igru »kauboja i adijanaca« (ili »policajaca i lopova«) u svemiru.

Već u svojoj prvoj objavljenoj priči (1928) Smith je zaskočio čitaoce

eđuzvjezdanim putovanjima i superjunacima. Dvije serije učinile su Smitha avnim. »Skylark« i »Lensmen«. U potonjoj je postavio dvije prastare civilizacije, oje se susreću na grandiozan način: svaka od njih živi u drugoj galaksiji, no te alaksije počinju prolaziti jedna kroz drugu. Arisijanci su dobri i za mir. Eddorijanci u potpuno bespolni i za moć. Smithove su sage pune mračnih sila, nadspacijalnih jevi, superoružja i planeta sa stanovnicima obdarenim opasnim duševnim posobnostima.

Iako je cijeli Smithov koncept dojmljiv, on ga slabo oslikava i njegove se eskrajne udaljenosti čine nestvarnim. Stil mu je posvema banalan (citat na početku apisa je iz jednog od njegovih romana iz serije »Skylark«).

Ako su Burroughs i Smith postavili temelje space operi, drugi su je pisci SF dovel o vrhunca. Gotovo da i nema autora koji u priči ili romanu nije zahvatio sudbine jelih civilizacija i sve što uz to slijedi. Zlatno doba space opere bile su pedesete odine, u kojem su svoje priloge space operi dali Asimov, Anderson, izvrsni Charles arness, Poul Anderson, Van Vogt, James E. Gunn, Leigh Brackett i ostali.

Ali, space opera je na izdisaju. Dosegla je svoj vrhunac i njena se metamorfoza gički nastavlja u fantastici »mača i magije« (sword and sorcery), te space operi koj e izruguje sama sebi, napose u romanima Harryja Harrisona. »Bili, galaktički junak erija o Svemirskom štakoru od nerđajućeg čelika i serija »Deathworld« bacaju svoje nake kroz beskrajno besmislene situacije, a Harrisonov je stil ubitačno sarkastičan.

Robertu Sheckleyu uspjelo je da samo jednom kratkom pričom dokrajči beskrajn omove knjiga. Njen kraj:

»Ovo je kraj, ja te volim. ovo je kraj.«

Goran Pavelić:

Novo kolo »Kentaura«

Dio novonajavljenog kola biblioteke »Kentaur« već je pred nama! Točno je, oduše, da dvije od četiri novoizašle knjige i nisu neka posebna novost, jer je riječ o rugom izdanju Huxleyeva romana »Vrli novi svijet« i Orwellova »1984«, ali su nam ragocjeni pokazatelji stanja jugoslavenskog znan-fana, koji je očigledno u prodoru. ok je prije nekoliko godina bilo teško probiti se na tržište knjigama tog žanra, sada to, imamo već druga izdanja, znak da je prvo rasprodano, znak da znanstvena ntastika postaje i ekonomski i kulturni faktor s kojima naši izdavači treba da ačunaju. Uostalom, i cijelo najavljeno kolo sadrži djela znalački odabrana (urednik van V. Lalić), što govori da je i čitalačka publika izbirljivija i da traži sve kvalitetnij ela znan-fana. Osim Huxleya i Orwella tu su i romani braće Strugacki, Michaela erryja, Philipa K. Dicka i Paula Andersona. Romane Dicka i Andersona očekujemo lozima naših knjižara u najskorije vrijeme.

Pred nama su, dakle, roman Anatolija i Borisa Strugackog »TEŠKO JE BITI BOG« oman francuskog pisca znan-fana Michaela Gerryja »NEODREĐENO VRIJEME«.

Roman braće Strugacki svojevrsna je retrospektiva jednoga određenog povijesno ruštvenog razdoblja, snimljenog iz budućnjačke perspektive i viđenog okom rikrivenog promatrača. Na planetu čiju lokaciju braća Strugacki uopće ne nastoje drediti razvoj društvene zajednice dosegao je točku koju bismo mogli nazvati

rednjim vijekom. Poteškoće promatrača nisu u tome što je on uključen u zbivanja
eć u tome što on vrlo dobro pozna je njihov tok jer je pripadnik ekspedicije što pra
zvoj raznovrsnih civilizacija i u odlučujućim trenucima nastoji djelovati korektivn
- ali nikako nasilno — na tok povijesnih zbivanja. Članovi ekspedicije — njih oko
vije stotine — raštrkani po zemljama i kontinentima tog dalekog planeta,
eđusobno su u vezi, postoji čak i njihova baza smještena na Južnom polu planeta,
i, kao što kaže i sam moto knjige, »oružje ne smijete upotrebiti ni u kojem slučaju.
I U KOJEM!«, pa se stoga promatrači nalaze u teškim situacijama, kojima dominira
oralna dvojba razdvajanja pojedinačnoga od općeg interesa. Glavni junak romana
nton odnosno Don Rumata. prolazi kroz teške krize, a u jednoj napokon i podliježe
jest djeluje kao čovjek a ne kao hladnokrvni istraživač i bezosjećajni promatrač.
aslov romana posvema je adekvatan; zaista, teško je biti bog.

Roman je pisan izvrsno, čita se na dušak. Zanimljivo je da su elementi znan-fana
rlo prikriveni; kad ih pisac otkrije, često smo iznenađeni, jer roman »TEŠKO JE BIT
OG« djeluje više kao uzbudljivi povijesni spektakl nego kao djelo suvremene
anstvene fantastike.

I roman »NEODREĐENO VRIJEME« na svoj način obrađuje problematiku
udućnjačke intervencije u prezentu. Ipak, njegov je koncept bitno drukčiji. Ovdje
rijeme, kao što kaže sam naslov romana, nije određena dimenzija već nameće
udima niz svojih zakonitosti, odnosno neodređenosti, i time dovodi hrabre putnike
vremenu u najčudnija stanja u kojima je vrlo teško povući jasnu granicu između
a i jave. Sustavom opisivanja jednog te istog događaja, ali s nizom varijanti koje
astaju zbog »neodređenosti vremena«, ovaj je roman vrlo blizak najboljoj tradiciji
ancuske fantastike, čiji su predstavnici i prethodnici pisci poput Lautreamonta
pollinairea, Michauxa, Marcela Aymea i drugih.

Na izvjestan način je »NEODREĐENO VRIJEME« roman za sladokusce ili one koj
u apsolvirali trku po hodnicima vremena. To je više kontemplativno štivo, ali u
vakom slučaju uzbudljivo kada otkrijemo njegovu strukturu.

Oba romana opremljena su kvalitetnim reprodukcijama na naslovnim stranama,
otivima atraktivnim i primjerenim radnji romana.

Izdanje: »Jugoslavija« — Beograd; biblioteka »Kentaur«; cijena 80 dinara (ŽK)

Zašto ZBIF?
(Prevoditeljeva razmišljanja o jednom kratkom spoju)
ZBIF. ZBiF. Z. B. i F. Znanstvena Beletristika i Fantastika.
Hm. ZAŠTO?
Zašto BELETRISTIKA i Fantastika?
Priča:

Bio jednom jedan elektro-stručnjak, zvao se Hugo Gernsback, porijeklom bijaše
uksembouržanin, a živio je u SAD. Kako to tamo često biva, bavio se svime i svačim
patentirao je čak i par sitnih izuma). Uz ostalo, bio je pokretačem, urednikom i
davačem jednog stručnog časopisa. (Za vas znatiželjne: bio je to »Modern
lectrics«, prvi časopis na svijetu posvećen radio-tehnici.)

Gernsback bijaše neizlječivo zaražen virusom tehničkog napretka: obožavao je

hniku, njene krajnje mogućnosti i potencijal. Zanosio se žilvernijanskom erspektivom budućnosti.

Oduševljeno je čitao djela Julesa Vernea i H. G. Wellsa, tj. jedan naročiti, tada jo ezimeni rod književnosti.

Aha, bezimeni! Da bi neki rod književnosti zaslužio status posebne kategorije i obio svoje ime potrebno je, da zadovolji dva uvjeta:

prvi: djela toga roda moraju posjedovati bar jednu zajedničku. karakterističnu, ko prepoznatljivu značajku svojstvenu samo tome rodu; drugi: potrebno je, da kvih književnih djela povezanih zajedničkim nazivnikom bude bar nekoliko.

Opusi Verneovi i Wellsovi (inače pisaca inkompatibilnog književnog nerva) i ekolicina naslova nekolicine autora široko raštrkanih u vremenu i prostoru svakako isu zadovoljavali uvjete da ih se proglasi književnom kategorijom.

Gernsback je mislio drukčije!

Dogodilo mu se, naime, nešto neizbježno: pročitao je sve što su Verne i Wells apisali! No, jasno, bilo je još sličnih djela. Kako ih, međutim, naći? Pod kojim ih ajedničkim nazivnikom tražiti? Gernsback je doživio ćorsokak: lišen je voljene terature, i lišen je mogućnosti da je traži. (Dajte mi krimić, dajte mi kaubojski oman.

Evo, izvolite! Dajte mi... ovaj... hm... ONO, što pišu Verne i Wells! A što to oni šu?)

Problem? Ne. Problema nema!

Prvu je polovicu problema Gernsback lako riješio; jednostavno je poslušao onaj avjet »kad zaželim pročitati dobar roman, ja ga sebi napišem«. Počelo je romanom Ralph 124C 41 + «. (Neka vam ne bude žao što ga niste pročitali: totalno je nečitak.

Ideja je propala ideja, ako je se ne iskoristi dokraja. Gernsback je duboko erovao da u SAD ima mnogo braće po literarnom ukusu. Zato je svog »Ralpha« erijalizirao u svome »Modern Electrics«. Uspio je! Javili su se istomišljenici tražeći š takvih tekstova. Gernsback je, ohrabren, odlučio da pokrene časopis, koji će bjavljivati samo... hm... no, TAKVE tekstove. I tako se 1926. godine rodio prvi asopis na svijetu posvećen isključivo... hm... no. TOME.

Ma, čemu to... »TOME«?

Tu je potrebno, da malo skrenemo s dosadašnjeg kursa ove naše priče. Na ngleskom jeziku science; scientific znači ZNANOST, nauka; ZNANSTVEN, naučni. ekst, koji opisuje neki znanstveni princip ili otkriće ili teoriju, hipotezu itd. zove se gično, scientific paper. (Paper, osim što znači PAPIR, znači i REFERAT, IZVJEŠTA. RAKTAT i slično.) Očigledno, scientific papers ne možemo svrstati među književna ela: nedostaju protagonist, antagonist, radnja, zaplet... i sve ostalo što krasi njiževna djela.

»Prvi ljudi na Mjesecu«, »20.000 milja i »Ralph...« imaju protagonista itd. Dakle, remda opisuju ZNANSTVENO otkriće, princip itd., nisu scientific papers. To su, ecimo opet, KNJIŽEVNA djela. Englezi bi rekli fiction, mi bismo rekli ELETRISTIKA.

Hm. U tim se djelima, ponovimo to, opisuju znanstvena otkrića, principi (sasvim nevažno, što su ti principi često pseudoznanstveni). Dapače, ta su djela naj češće i

apisana samo zato, da se u njima opišu znanstvene ideje (tako je Gernsback shvaća
var). Dakle su, logično, scientific.

Ah, naslućujete već! Gernsback je riješio i drugu polovicu svoga problema! ronašao je zajednički nazivnik za... hm... no, TO, pronašavši mu odgovarajuće ime.

Ta su djela scientific, ZNANSTVENA, a samim time što su književna djela, ona su ction, BELETRISTIKA. Zar ne?

Za volju istine valja reći, da je Gernsback tu svoju ideju skoro upropastio. Poput vih loših pisaca volio se igrati riječima premda za to nije imao talenta. Poput svih eutonaca volio je odrezati glavu jednoj i rep drugoj riječi i spojiti ih u nezgrapnu, ugačku kobasicu. »Ako prva riječ završava na FIC a druga počinje s FIC, zašto da ih e spojim?« razmišljao je on. I iskovao je (brrr!) scientifiction. (»Modern Electrics« j onosio scientifiction stories — znanstve naučnovele.) Kasnije su mudri ljudi sveli vo čudovište na mnogo prihvatljiviji science fiction — čitaj sajnsfikšn — izraz, ojim se... hm... no, TO, još i danas zove.

(Činjenica, da je Gernsback zapravo mislio samo na TECHNICAL SCIENCE — EHNIČKU znanost — nevažna je ovdje. Sva je sreća, da se TECHNICAL ne slaže na eutonski način s FICTION, pa je ime nove kategorije ostalo dovoljno široko da asnije prihvati i DRUŠTVENE znanosti.)

I tako smo, evo, došli i do kratkog spoja!

Kad je science fiction zakucao na naša vrata, valjalo mu je dati i naše, domaće me. Izgleda, da netko nije znao da se fiction kod nas prevodi kao BELETRISTIKA! socijativni niz je jasan: fiction — fikcija — izmišljotina — FANTASTIKA! I tako se ogodilo, da danas fantastikom nazivamo i ona djela, koja s fantastikom nemaju baš ikakve veze! Medvjeđa usluga djelima koja današnje fenomene ekstrapoliraju u udućnost upozoravajući tako na moguće opasnosti bezumnog zagađivanja okoline, sipanja prirodnih rezervi, otuđenja, prekomjerne tehnifikacije, igranja atomima, ekontroliranog nataliteta...!

Ova nas je priča nagnala da naš klub, SFeru, nazovemo KLUBOM prijatelja NANSTVENE BELETRISTIKE I FANTASTIKE«.

Science fiction — ZNANSTVENA BELETRISTIKA!

Ima li tko bolju ideju?

Vojko Kraljeta

Krsto Mažuranić

Gorak koktel na koturaljkama

Doduše, ne baš suviše često, ali povremeno ipak, imamo priliku vidjeti poneko lmsko djelo znan-fan žanra. Ovaj put je riječ o filmu »Roller-ball« koji je nedavno rao u našim kinematografima.

Iskoristit ćemo odmah priliku da našim distributerima kažemo ono isto što smo vojedobno rekli i našim izdavačima. Teza, koja može imati i ekonomski kontekst, d nas nema zanimanja za znanstvenu fantastiku, nojevsko je guranje glave u pijesak samo je pitanje vremena kad će i naši distributeri s gorčinom uvidjeti svoje zablud adamo se da će se taj trenutak zbiti u dogledno vrijeme.

Iako »Roller-ball« i nije najsretniji primjer, on ipak pokazuje da je film tog žanra

zbudljiv, kvalitetan i unosan. Ovdje ne namjeravamo govoriti o primjerima koje smo željeli vidjeti na našim ekranima, ali željeli bismo samo naše distributere odsjetiti da se upravo ovih dana u Trstu održava Festival znanstveno-fantastičnog lma, pa da — kad već idu u Trst — svrate i na taj svjetski poznati festival što se država na ljetnoj pozornici tvrđave San Giusto

Kad smo rekli da »Roller-ball« nije baš najsretniji primjer, mislili smo pri tom na ve one u nas još neviđene filmove, koji nas uzbudljivim filmskim montažama i ernim maketama nose u prostranstva Svemira, na daleke i neobične svjetove, med udna izvanzemaljska bića. Ali i »Roller-ball« je znan-fan. To je film koji dnostavnim sustavom ekstrapolacije današnjici već poznatih situacija stvara viziju oguće mračne budućnosti. Svi ključni elementi »Roller-balla« što dominiraju lmom samo su uvećane pojedinosti sadašnjice; i fanatizirani gledaoci i okrutna igra zaboravljeno znanje i minhenski BMW toranj, a vjerojatno i supervila Jonathana E. kad futurolozi kažu da je budućnost već počela, zacijelo ne griješe mnogo. Možda j ravilnije kazati da su njeni elementi već sagrađeni — ostaje samo da je čovjek olikuje u ljudskom smjeru. »Roller-ball« pokazuje alternativu kojom dominira velik ogotip »E« — »Energija«, nadnacionalna moć što upravlja svijetom okrutne igre i udima uključenim u nju. A to u »Roller-ballu« znači cijeli svijet, koji, zaboravivši rošlost i budućnost pred sobom, živi u neprekidnoj sadašnjosti, okružen surogatima među kojima središnje mjesto zauzima gladijatorska igra u funkciji terapeutskog redstva frustrirane i potčinjene gomile.

Film se ponešto razlikuje od istoimene novele (objavljene u »Siriusu« broj 6). eško je, međutim, reći da li je izmjenama u scenariju film nešto dobio ili izgubio. matramo da je posebno u onim dinamičnim sekvencama »Roller-balla« filmski jezik nogo eksplikativniji, a refleksivni dio novele na filmu je prikazan čak na trenutke osadno. Pri tom mislimo na gotovo banalne prizore u Centralnoj biblioteci u Ženev dje Jonathan E. susreće karikaturu od knjižničara, ili pak koreografske stilizacije na rimanju kod jednog od šefova kompanije. Čini nam se, međutim, da je u filmskoj erziji novele dodan jedan bitno novi moment sadržan u potpunom rastu sukoba među Jonathana E. i Bartholomewa. Popularnost Jonathana E. raste i taj kult ojedinca-heroja nespojiv je s anonimnim likom moći koja upravlja ljudima. ojedinac-heroj predstavlja potencijalnu opasnost za igru, jer — kako u filmu kaže artholomew — igra je važna, jedino ona; igrači dolaze i odlaze ili ostaju razbijenih ava na pisti. Rast toga sukoba na filmu daje radnji određenu psihološku napetost, oja kulminira u posljednjim — čini nam se vrlo kvalitetnim — kadrovima filma ada Jonathan E. ne ubija posljednjeg protivnika, kojega ostavlja izranjenog na pisti on sam u podjednako jadnom stanju zabija posljednji zgoditak. Apsurdni zgoditak - i ne zna se više tko je pobjednik a tko pobiieđeni Time film završava, ali ne i naše zmišljanje o viđenom filmu. Ako se već uzbuđujemo gledajući film, pa ako nas i onese taj krvavi karusel, podilaze nas žmarci pri srcu od takve vizije — makar i lmske — budućnosti što je pred nama.

Želimir Koščević:
SFera

SF vijesti

Obavještavamo čitaoce »Siriusa« da je Sekcija za znanstvenu fantastiku ARKZ-a romijenila naziv i sjedište. Odsad naš klub nosi ime: Klub prijatelja znanstvene eletristike i fantastike SFera. Klub se sada nalazi u prostorijama Zavoda za kulturu obrazovanje (pod čijim se pokroviteljstvom i nalazi) — Ivanićgradska 41a, Zagreb. astanci se održavaju svake srijede u 18 sati. Za članove kluba i sve ostale predviđen u zanimljivi programi, koji će se sastojati od projekcija filmova, predavanja o ajpoznatijim piscima znan-fana i razgovori. Osim toga, Klub uskoro otvara i njižnicu za svoje članove.

Očekujemo vas srijedom, u 18 sati. Bit ćete dobro došli!

U toku mjeseca travnja ove godine održana je u Londonu izložba o piscu J. R. R. olkienu. Na izložbi su prikazani rukopisi, prva izdanja Tolkienovih knjiga i ustracije njegovih knjiga. Najveći dio materijala za tu izložbu bio je posuđen iz schmolean muzeja u Oxfordu.

Znan-fan komedija pod nazivom »MARKO POLO PJEVA SOLO« upravo se rikazuje u jednom kazalištu »off-Broadway«. Prema scenariju John Guarea radnja s ogađa 1999. godine na nekom otoku nedaleko od Norveške. Lica su filmski rektor, njegova žena, dobitnik Nobelove nagrade, astronaut i mnogi drugi. (K)

Howard DeVore objavio je dvije knjige koje će možda zanimati znanfance. Prvoj naziv »SF and FANTASY PSEUDONYMS« a drugoj »A HISTORY OF THE HUGO, EBULA AND INTERNATIONAL FANTASY AWARDS.«

Na londonskom sveučilištu organizirano je društvo prijatelja znanstvene ntastike. Pojedinosti o njihovom radu možete saznati pišete li na adresu: Martin asterbrook, University of London, Physics Dept. Royal Holloway College, Egham, ill, Egham, Surrey. Komplicirana adresa, kojoj još treba dodati »Great Britain«.

U reviji »Locus« iznesen je podatak o izdavačkoj proizvodnji znan-fana u SAD. odaci su izvanredni pa ih prenosimo: ukratko, u usporedbi sa 1957. godinom u 976. godini znanstvena fantastika bilježi porast od 7 %, što znači da je te godine bjavljeno ukupno 954 naslova znanstvene fantastike, od čega 608 džepnog formata 346 u tvrdom uvezu. Značaj no je također da su od toga ukupnog broja 470 naslov oviteti, što je 14% više nego u 1975. (K)

Kao najbolji dokaz povećanog zanimanja za znanstvenu fantastiku u Jugoslaviji eka nam posluži primjer Izdavačkog poduzeća »Jugoslavija« iz Beograda. Upravo edavno u izdanju te izdavačke kuće štampano je DRUGO izdanje Huxleyeva roman Vrli novi svijet« i Orwellova »1984«. U istom kolu objavljena su dva nova romana, o Anatolija i Borisa Strugackog »Teško je biti bog« i »Neodređeno vrijeme« ancuskog pisca Michaela Gerrya (K).